

N KAROLINS EFNADSLOPP

SOM I LIFSTIDEN AF HONOM SJÄLF
BLIFVIT I PENNAN FÖRFATTADT

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

BRIEF
DL
0012342

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/enkarolinslefnad00dahl

EN KAROLINS LEFNADSLOPP

709

EN KAROLINS LEFNADSLOPP

SOM I LIFSTIDEN AF HONOM SJÄLF
BLIFVIT I PENNAN FÖRFATTADT

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

CENTRALTRYCKERIET,
STOCKHOLM 1911

brief 0012342
DL

FÖRORD.

Under senare tider har en rik karolinsk litteratur utkommit. Många dagböcker, förda under det stora nordiska kriget, hafva i tryck utgifvits. Dessa hafva naturligen gifvit den historiske forskaren ökad tillgång på goda källor, men af den stora allmänheten hafva de sannolikt ej blifvit så mycket observerade, måhända till följd af den mängd af rent krigshistoriska detaljer, som i dem förekommit och gjort dem något tunga. De hafva också i allmänhet omfattat en jämförelsevis kort period.

Föreliggande arbete, en karolins lefnadslopp, skildradt af honom själf, omfattar ett helt lif, som varit både längre och skickelsedigrare än de flestas. Som framställningen äfven är hållen på ett för den tidens stridsmän ovanligt ledigt språk, liksom den innehåller en mängd märkvärdiga händelser samt gifver en lefvande bild af karolinernas lif och åskådning, har undertecknad trott, att den skulle lämpa sig äfven för en vidsträcktare krets. Då det försports, att denna lefvernesbeskrifnings tillvaro varit känd, fastän man ej förut lyckats få rätt på densamma, har utgifvaren äfven trott sig möjligen kunna göra den historiska forskningen en tjänst med dess tryckande för andra gången.

Alexander Magnus Dahlbergs lefvernesbeskrifning infördes nämligen som följetong i Lunds veckoblad under åren

1775 och 1776, där undertecknad funnit den. Några få öfvertryck togos samtidigt, tvenne sådana finnas i Kungl. biblioteket. Flera försök hafva gjorts, att uppspåra det handskrifna originalet, men utgifvaren har ännu ej lyckats finna detsamma. I föreliggande upplaga är texten normaliserad i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de bestämmelser, som utfärdats för afskrifter i Riksarkivet. Där så ansetts absolut nödvändigt för sammanhanget har något ord inflyttats inom klammer. Interpunktionen har äfven något ändrats för att texten skulle blifva mera lättläst. I detta sammanhang vill undertecknad bedja att till förste arkivarien m. m. *J. A. Almquist* få framföra sitt vördsamma tack för de upplysningar och påpekningar han välvilligt lämnat för normaliseringen.

Alexander Magnus Dahlberg, en brorson till Erik Dahlbergh, var född 1685 och blef först volontär vid garnisonsregementet i Göteborg samt begaf sig 1704 ut till Polen som menig vid generalmajor Buchwalds dragonregemente. Han avancerade småningom till underofficer vid Västerbottens regemente och blef den 2 februari 1709 fänrik därstädes. Inom detta regemente befordrades han till kapten och blef 1742 stadsmajor i Malmö. År 1750 tog han afsked ur krigstjänsten, sedan han stått under fanorna i 47 år. Oaktadt de synnerligen svåra öden, som öfvergått honom, lefde Dahlberg till år 1772, då han, nära 87 år gammal, afled i Karlshamn.

Stockholm i februari 1911.

FR. RUDOLF ANTONI.
Löjtnant vid Kungl. Västerbottens regemente.

Ehuru uti denna lefvernes beskrifning, saknas till någon dehl, af det som leder till instruktion uti krigs ärender, däremot merendels curieusa händelser äro uptecknade, så framlyser uti okonstlade färjor en med mandom och gudsfrugtan begåfvad mans hederliga vandel till värdigt efterdöme.

Här kan och inhämtas den esprit som då regerade vår armée, folcks lynnen och liflig afmålning på hårda öden, en krigsman kan vara underkastad.

At en yngling uti veklighet upfödd, af militairiska irrbloss intagen, med minsta eftersinnande kan finna, hvad älende under blänkande harnesk och spjut är förborgad, at han uti sin största prydnad är den uslaste ibland förnuftiga creatur därest han intet förtror sig under den högstas styrsel, banar sig vägen genom flit och vetenskaper till den rätta ähran, och hyser kärlek till Konung och Fädernesland som till högsta ögnemärcke.

* *
*

Kort beskrifning om min födelse, och hvad under min lefnads tid sig med mig tilldragit minom efterlefvandom til underrättelse.

Anno 1685. Christi himmelsfärds-dag blef jag född uti Bohus lähn på Inneland uti Holta sockn, och Stora Ryby

gård, lieutenants boställe vid då varande Hennes Maj:sts Enckje-Drottningens Lif-Regemente til Häst, som då commenderades af Hans Excellens fältmarschalken högvälborne grefve Aschenberg.

Min sal. k. fader, var den tiden lieutenant vid samma regemente, men sedermera corporal vid högst salige Hans Kongl. Maj:sts Konung CARL den 12:tes Lif-Drabant Corps i Polen, herr Arfvid Dahlberg och min moder var fru Anna Kagg, som dödde år 1725.

Desse mina högtälskeliga käre föräldrar, hafva sedan de genom det helga dopet låtit mig blifva inympat uti det sanna vinträdet Jesu Christo, haft en nitälskande och öm omsorg om min behöriga upfostran så hemma i huset som sedan uti scholan i Götheborg in til mitt 14:de ålders år, då de efter anmodan af då varande general major Sparrfelt, hvars husfru var högvälborna fru Greta Renschiöld öfverlämnade mig 1699 uti dess håf, därest jag, som vid så ringa år mycken liten tienst giöra kunde, blef af bemälte herre, besynnerligen de 2:ne förste åren hållen til räknande och skrifvande, så at jag deruti mig tämmeligen förkofrade, at han kunde bruka mig vid sina hus-räkningar, jemte det, at jag var hans cammartjenare och hade hans kläder, silfver och bordtyg under händer, under denna min förrättning vant jag herskapets nådiga tycke, och begick mig ganska väl, hade ock försäkran at blifva vid dess regemente amploierad i krigstiensten, (hvartil jag en stor lust hade) när han funno mig dertil mogen. Men at mine äldre bröder som redan brackte sig up til lieutenanter och capitainer, det giorde min åtrå så starck, at jag intet längre

tyckte mig kunna uthärda hos min välmenande herre, utan beslöt fast hos mig att begära afsked och begifva mig til armeen i Pohlen, hvilcket och skedde 1703; men min fromma herre som ville mig väl, och fann mig ännu för rå och oförfaren at bevista någon campagne i fält, innan jag först voro något öfvad i militien, rådde mig til at som volenteur engagera mig vid Garnizons Regementet i Götheborg, som commenderades af högvälborne herr Nils Posse, at der först ett år blifva undervist uti de stycker som hörde til mitt förehafvande, hvilcket jag äntlig lät mig behaga, och blef så uppå min herres recommendation 1703 vid detta regemente som volenteur antagen. Jag tyckte då vara en stor man, och var min olycka, at mina officerare i min närvaro berömde min qvickhet, hvilcket försatte mig i den tanckan, at jag måtte vara ett omisteligt creatur vid armeen; detta giorde också mycket (ehuru mig tilböds befordran vid regementet), at jag 1704 gick med recrüterne af gen. major Buckvalds Dragon-Regemente til armeen, därest jag som corporal blef interims antagen, men vid ankomsten til regementet måste hålla til godo at bli dragon; då fant jag mig uti mina förslager högeligen bedragen, och at jag intet galt så mycket som jag mig sielf värderade. Hvad jag under denna min förnedrings tid måste utstå, voro alt för vidlyftigt at beskrifva, och går fördenskul altsammans med flit förbi, allenast bör jag härvid anmärka, at jag som dragon bevistat 1706 den 2. februarii den lyckeliga och gloriesa bataillen emot saxerna (som hade 6000:de ryssar til hielpetroupper) vid Fräustadt, under då varande general Renschölds commando, som sedermera blef grefve och fältmarschalk.

Vid detta tilfälle fick jag först veta, hvad det vil säja at vara krigsman, och at man intet bör lita på sitt egit inbillade mannamod och courage, utan på Guds nådiga hielp och bistånd; ty vid slika tillfällen får man röna at när Herranom är ingen skillfång at hielpa ibland många eller få.

Tänck man efter, eho som detta läser; vi hade at strida emot en fiende, som 1:mo var 3:ne gångor så starck som vi, för det andra, et folckslag, som voro utöfvade uti krigsväsendet, 3:tio en nation af stor ambition, så at de ofta vid ganska ringare tilfällen, för sin heder våga både lif och välfärd. 4:to alla väl och präcktigt munderade både med häst och lif-munderingar, så at de giorde et anseende, som snart kunnat förskräcka deraser motståndare, om man låtit förnuftet råda öfver det hopp och förtröstan vi hade til vår nådiga Gud, som rättfärdeligen en trolös fiende straffandes varder, änskiönt han är innom sina fördelar; för det 5:te, med spanska ryttare och ett ansenligt artillerie var betäckt, så ville dock alt detta intet för förslå, ty Gud hade tagit sin hand ifrån dem och gifvit dem i våra händer. Jag hisnar när jag täncker på, hvad för ett eländigt creatur en krigsman är, när Gud intet med sin nåd styrcker, och likväl vil en del af detta folckslaget, skryta af sin egen tapperhet om de någon gång varit med, då fienden fådt nederlag; är icke det en stor dårskap och förmätenhet? Jo visserligen, men ännu större dårskap är det af dem, som straxt de för penningar blifvit antagne vid staten, fått värja vid sidan och galon om hatten, prata och raisonera om krigs occasioner, som voro de generaler eller åtminstone i

desse saker förfarne officerare; men hålt, hvar tar jag vägen: mitt upsåt är intet at röra om något annat, än hvad mig sielf angår, och at en krigsman bör tillika vara en Guds man och god christen, som sätter sitt hopp til Gud, och ingalunda på sig sielfvan. Jag går nu til det förra, hvarest jag berättat, at Gud denna gången gifvit oss våra fiender i händer. Det är märckvärdigt, at när action var sluten, hade utom hela fiendteliga lägret med paggage och alt artilleriet, vi å vår sida, genom Guds macht fådt flere til fånga än vår armee då var starck. Det var då intet underligit, at de som behållit hälsan och friska lemmar, gladdes ock frögdade sig öfver så väl bytet som denna stora seger Gud förlänt oss; när jag och mångfaldiga andra som blesserade blifvit, under vår smärta och vedervärdighet hade af denna framgång, som Gud förlänt oss, en märkelig lindring och lisa. Ett ännu som mig underligit förekom vil jag här anföra, nemligen at ingen af de 6000:de ryssar som voro saxerne tilhielp gafs någon pardon, utan blefvo alla masacrerade; de voro alla munderade i hvita råckar med rödt foder, hvaraf några under flyckten som fådt så lång tid, vändt om råckarna och det röda fodret ut, fingo pardon i mening at de voro saxar, men sedan general Renschiöld fick veta at de voro ryssar, lät han föra dem för fronten, och befalte at skiuta dem för hufvudet, som var rätt ett ymkeligt spectacel. De af vår sida som voro blesserade, blefvo mästadelen förde til Polen och ifrån den tiden var jag icke med vid något blodigt tilfelle, utan åhr 1707 sedan Hans Maj:st gådt öfver Weiseln och tagit marschen åt Groddnou träffade mig under marchen en händelse, både

ymkelig och löjelig, hvilcken jag icke vil förbigå, så vida det kan gifva en eftertänksam läsare at besinna, det en krigsman är skyldig i fiendeland och iblandt sina argesta motståndare, intet mindre än i sitt egit land och under sina bästa vänner, visa ett christeligt medlidande och vår beträngda nästa, som äro alla menniskior, kände och okände, vänner och ovänner, uti dess nöd och elände, med barmhertighets gierningar, hielpa och understödia, besynnerligen när det kan ske utan at löpa fara dervid; til en sådan barmhertighet, blef jag under denna marchen en gång nästan mera tvungen, än Gud bättre af egen böjelse nödsakad. Den påkommande vintren och miserable vägarne med denna svåra marschens ouphörliga continuerande, utmärglade både folck och hästar, så mycket mer, som de senare aldrig, och de förra inttet altid om nätterna fingo komma under tak, utan måste hålla til godo, at under öppen himmel, vid gärdesgårdar, och utan för väggarne, hvarest man kunde hafva något lä, gjöra vårt läger vid stora stockeldar, emedan stufvor och rum som voro logable, blefvo af officerarne och andra betiente intagne; hände och någon gång, at vi stötte an til nattqvarteret uti någon by, hvarest några hus för de gemena öfverblefvo, så måste et helt corporalskap inrymmas uti en stuga til 40 och flera man. Här må man tro, voro intet alla af enahanda böjelse, emedan här var en blandning af allehanda nationer: den ena gudfruchtig, den andra ogudacktig, den ena christelig, den andra obarmhertig; ibland dessa sällar fick jag finna mig så godt jag kunde, så framt jag ville niuta husvarma til godo. Nu hände det sig, vid tilfälle, at hela corporal-

skapet blefvo uti en stuga inlagde, uti hvilcken en polsk hustru som var siuk, blifvit qvarliggande på ugnen, när allt det andra folcket i byen vid vår ankomst tagit flyckten. Denna arma qvinnan jämrade sig elängigt, hvartil hon vist hade största ordsak, som var omgifven med en sådan hop grå bussar, hvilckas hiertan större delen intet ömmades af hennes jämmer. Qvinnan som var stadd i barnsnöd, hvars plågor blefvo alt häftigare, hotades at kastas ut om hon intet ville tiga; och som det var henne omöjeligit, grepo några til, släpade henne ned af ugnen och försla henne ut genom dörren, då jag som rördes af hennes elände gick til och förestälte deras ochristeliga förfarande, men jag väntade intet länge, förän jag måste giöra denna ussla qvinnan sällskap, kastad ut genom dören som strax efter mig blef igensluten, at jag intet mer kunde slippa in, utan spotskeligen befalt, at visa prof af en erfaren jordegumma, så ville de innan afmarchen skedde om morgonen, gjöra mig den hedren och stå fadder, och ehuru jag giorde försök, dels genom goda ord, dels genom hotelser, at vilja besvära mig öfver theras tilfogade ofog, kunde jag dock intet slippa in, utan hålla til godo med min jämmerfulla camerat och tilbringa denna natten i farstugan, som der i landet är tämmeligen stora och brukas til kokhus, hafvandes eldstaden mitt på golfvet som består af lerbotten. Nu var för mig intet annat råd än at giöra up eld, och förskaffa mig värma, som kom min patientinna til pass, under hvilcken jag bäddade med halm vid elden, som dervid uti sitt elände uthärdade til ungefär kl. 12 om natten, då qvinnan blef förlöst.

Imedlertid vid tilfälle at jag skulle bära in mera ved, blef jag varse 2:ne qvinfolck, som stodo bak om en vägg och lystrade på sin medsysters elände, men torde intet komma fram, dem ropade jag, at de ville komma sin granqvinna til hjelp, som födde barn och behöfde deras bistånd, försäkrandes dem, at dem intet ondt skulle vederfaras, hvilka låto öfvertala sig, och följde med mig in, då jag märkte, at de så fritt som de ville intet kunde handtera henne, af blygsel för min närvaro gick jag ut och lemnade dem en god stund allena, så länge jag för kölden kunde uthärda; och när jag kom in, föll bägge desse qvinnor på knä och välsignade mig, tagandes fram en flaska brennevin som de haft med sig och bad mig taga mig någon vederqveckelse, som jag ock gärna gjorde, emedan jag var tämmeligen igenomfrusen. Härpå bäddade desse qvinnor åt mig på ena sidan med halm, hvarpå jag lade mig och föll in uti en ganska söt sömn, men huru länge, vet jag intet, emedan jag väcktes af kölden som oroade mig på den sidan som var ifrån elden, och när jag då upstod, fant jag 10 a 12 qvinnor omkring mig, som uppå min försäkran, at vara beskyddade af de 2:ne första qvinnor blifvit dithämtade, hvilka medbrackt smör och bröd, brännevin, öhl och mjöd, hvarmed de mig tracterade, utbedjandes få veta mitt namn, emedan fostret, som var et piltebarn skulle nämnas efter mig. Nu var intet at tänka mer på någon sömn, utan bad jag dem, om deras förråd så ville tilsäja, at de ville lämna et par kannor brännevin til frukost åt mina hårda cammerater, som de ock gjorde, och icke det allena utan ock några kannor mjöd, jemte smör och

bröd, hvarmed de alla blefvo undfägnade, sedan de af trumman blefvo upväckte at hvar och en skulle laga sig til afmarsch. Men min försmädelse slöts intet härmed, utan måste jag tåla at de kallade mig för den polska jordegumman, hvarmed de ej ville innehålla, förän jag efter et par dagars förlopp, fant mig nödsakad hos min capitain baron högvälborne Svante Horn här öfver besvära, och hela denna historien berätta, då han på öppen parade, förehölt dem ganska alfvarsamt deras föröfvade öfverdåd och ochristeliga upförande, förbjudandes vid straff af 6 par spö at vidare försmädeligen utlåta sig emot mig, hvarmed det mäst afstadnade, fast någon då och då öfverskred detta tilbudet; men som jag nu väntade befordran, och at snart avangera til underofficer vid et annat regemente, lät jag ingen ting anfäckta mig, utan lät gå in genom ena örat och ut genom det andra.

Under denna marchen, och innan som vi kommo til våra destinerade vinter-qvarter, avangerade jag omsidor til förare vid Kongl. Västerbottens Regemente och herr capitain Blomströms compagnie; och voro väl mycket at anmärka som sig härvid tildragit, men som tiden gömmer alt i glömskone, och jag min hand-journal (den jag hölt ganska accurat) med alt annat hvad jag ägde förlorade vid denna olyckeliga bataillen vid Pultava 1709; finner jag icke med någon redighet nu så långt efteråt mig sådant kunna åstadkomma: ty vil jag allenast hvad mig sielf angår, efter löfte, så mycket jag mins, min läsare vid handen gifva.

1708, då armeen var förlagd uti vinter-qvarter i Littoven kring om Wildna, blef jag den 10:de januarii med en corporal och 16 man gemena commenderad at angripa et partie

bönder, som med en hop boskap, hästar, spannemål och fetaille varor voro flycktade in uti en stor skog och gjordt där en stark förhuggning omkring sig, då jag betjente mig til denna förrättning af natten och genom en medgifven vägvisare, som för någon discretion denna saken angifvit hade.

Om aftonen kl. 10 begaf mig på vägen i åt skogen, marscherandes i så god ordning som det sig göra kunde på snön som då bar up. Ungefär 2 timmar derefter, blefvo vi varse böndernas eldar, hvarvid de lågo tämmelig säkre, dock hade sina poster utsatte, som likväl intet blefvo oss varse för än vi voro in på dem och med en salva gåfvo oss tilkjänna. En del af dem begaf sig straxt på flyckten, men 24 stycken grepo til gevär; dåck gafs dem intet tid at gjöra dermed något motstånd, utan måste de gifva sig under försäkran at dem intet ondt skulle vederfaras, allenast de ville submittera sig, så skulle de hafva at hugna sig af Konungens nådiga beskydd. Derpå blefvo genom dessas ropande de flycktande återkallade som utgiorde et antal af 47 man. Deras gevär bestående af bössor och spjut, packade jag på en släda samt fetalje varor och kläder på 36 slädar, hvartil de sielfve hade anspan hos sig, och skickade med corporalen, samt 3 man förut jemte rapport om min förrättning til hög-qvarteret [i] Zeremoni och högvälborne öfverste lieutenant Fock som commenderade regementet uti gen. major Lagercronas frånvaro, hvilken som tillika kongl. adjutant städse vistades vid hög-qvarteret; reqvirerandes säckar och slädar til 150 tunnor spannemål, 3:ne pipor brännevin och 4 fath mjöd, blifvandes sielf med öfriga sviten qvar, dels til betäkning, dels at förekomma det bus-

sarna icke skulle öfverlasta sig med drickande. Kl. 12 andra dagen kom ifrån regementet ny betäckning, jemte så många hästar och slädar som altsammans afhämtade; då jag sielf med min commendering behölt arrier guardet, at tilse det ingen skulle smyga något ur vägen af mitt fribyte. Kom altså om aftonen kl. 10 til regements högqvarteret Zeremoni och efter aflämnad rapport, blef altsammans med vakt förvaradt til andra dagen, då det blef af regements commisarien Flodman emottagit til regements magazinet och bönderne lösgifne med förmaning at förblifva vid sina hus. Sedan blef mig lämnat frihet at för mig utvälja den bästa hästen, och til commenderingen lämnas 2 kannor brännevin och et ankar mjöd.

Sedermera blef jag d. 8. februarii, med 6 man commenderat at betäcka fältkistan, som med regements-fältskjären Sven Bogström skickades til Wildna at fyllas med medicamenter til instundande campagne, af ordsak at på halfva vägen eller 6 mihl ifrån staden var på en stor skog en ödeby benämbd Jasam hvarest löst partie af pålackar om nätterna hade sitt tilhåll och gjorde många olyckeliga. Denna by skulle vi passera, som vi och utan anfäcktding gjorde på bortresan, men på återresan, emedan mörkret tog oss och hästarna begynte tröttna, voro vi tvungna at lägra oss i samma by öfver natten, i mening der något anfall skulle skie, vore det bättre försvara sig där än i hola skogen. Vi lyftade så fältkistan och alla våra saker in uti en stuga som hade fönstergluggar på 3:ne sidor, hvilka voro med små pappers fönster och innan til med skuffluckor försedde, dem man kunde öpna och sluta efter

behag. Detta rum var just det samma som dessa skälmar utvalt til sitt fäste. Sedan vi nu fådt våra saker in och hästarna i farstun, som där brukas ganska stora, gjorde vi up eld och tände en vaxstapel sättjandes på bordet, tagandes så ut de små pappers fönstren, at de intet skulle hindra oss utsigten, och fördelte oss på följande sätt: fältskjären och jag tog vår post vid luckan åt gården och sedan 2 man vid hvar af de andra luckor, samt 2:ne man vid farstugu dörren, på hvilken vi och huggit en skottglugg; kommo således öfverens at ingen skulle skjuta, om han icke voro försäkrad om karlen för skottet. När nu således var föranstaltat, togo vi oss något til bästa, dock så, at en i sänder blef vid sin post. Vi hörde af ingen ting några timmar, tils vid pass kl. 12; då visar sig på gården 10 a 12 personer til häst, som af eldsgnistorne utur skorstenen slöt at huset måtte vara intagit; desse vände om och efter en half timmas förlopp återkommo förstärckte til fots, ungefär 20 man. Dessa kommo in på gården, säjandes emellan sig: de skulle snart gjöra rent hus med dem som understådt sig taga in deras hus, pickade och lagade sina bösseflintor at dermed förskräcka oss; men vi väntade allenast på, at få dem för vist skott som ock straxt skjedde, emedan 4 stycken med upspända gevär trädde fram och hotade oss med döden, om vi intet genast öpnade för dem huset och submitterade oss; hvarpå vi rätt ömkeligen bådo om lifvets förskoning, vi ville gjerna släppa dem in. Derpå avancerade de friskt in til huset, och i det samma blefvo de hälsade med 4 gevär, så at 3:ne stupade, hvarpå de gjorde ett anskri at cammeraterna ifrån andra

husen skulle komma och hjelpa dem ödelägga ett förrädiskt partie som sig uti byen instuckit; då ock några til häst viste sig ungefär af samma antal som först, men ingen dristade sig at komma oss på skott när, dock hotade de at vilja spara oss til en liten frukost, så snart dager blef och de fingo sit folck tilsamman. Detta deras hot och skenbara feghet, gjorde oss så förmätne at vi lämnade allenast 2:ne man i stugan och gingo med spända gevär på dem löst, men de väntade intet längre, än at vi gaf dem en salva och dermed voro de förpassade. Imedlertid fick vi ingen hvila om natten, men den glädjen om morgonen at Värmelands Regements fältkista med lika betäckning stötte med oss tilsamman; kommandes ifrån samma ort och hade en väg til 2 mihl när vårt regements hög-qvarter.

Nu stadnar jag med min berättelse, hvad mig sielf angår, til dess upbrått sker utur vinterqvarteren, men skal dock roga mina vänner med något amoreust. Som jag nu intet blef brukad utom regementet, vardt jag commenderad på salva guarde hos en enkefru Ädelhof, innom våra qvarter; samma fru var taxerad ganska ansenligt, både i pengar, proviant och fourage som hon utgöra skulle til regementet, och på det ingen af andra regementer skulle oroa henne, blef jag med 3:ne man förlagd hos henne på håfvet, så til at indrifva det qvantum som hon til regementet utgöra skulle, som ock at beskydda från andras intrång.

Här må jag tilstå at jag mådde så väl som jag nånsin kunde önska mig, men gumman ville intet ut med sin ålagda taxering, utan ursäktade sig med, ha intet, som ock vid visitation i huset ingen ting fans som kunde förslå;

men jag fick om sider veta, at hon som de andra, mäst förgrafvit sin egendom i jorden. Nu var det oss intet främmande eller ovanligt, at i de länderne söka vår föda utur jorden, hvartil vi ock hade särskilte instrumenter af järn med hullningar på ändan, som när de stacks ned i jorden och träffade någon sådan löngraf altid drogo halm med sig up, hvarmed slika grafvar eller underjordiskt gods bevarade voro. Jag underlät intet at i vänlighet quaestionera henne om hon på sådant sätt hade något nedergräfvet, så skulle hon gifva mig sådant vid handen, försäkrandes henne, at hon intet en groschens värde skulle förlora, när jag fådt min fyllnad efter taxeringen; men om hon förtiger, och jag med mitt folck skulle finna aldrig så mycket henne tilhörigt, så må hon veta förut at hon intet får behålla det minsta; alt detta oacktadt nekade gumman och svor vid Maria, at hon ingen ting hade nedgrafvit. Härpå lät jag mina karlar gå omkring med sina instrumenter, som 3:dje dagen funno en graf, det jag bad dem hålla tyst och söka vidare, då de funno ännu 3:ne st. grafvar fulla med hvete, råg, korn och hafra samt kjött, fläsk, smör, talg, håning, vax, 2:ne pipor brännevin och 2:ne stora fath med mjöd, förutan allahanda slags kläder af gång- och linkläder, samt teen, kåppar och mässing uti stora kistor. När jag nu berättade gumman om dessa fyra grafvar och undrade hvem det deruti befinteliga måste tilhöra, efter hon tilförene svurit sig ingen ting hafva nedergräfvit, och at jag altsammans vore sinnad at afföra låta til regements magazinet; blef hon nästan ifrån sig och som skulle hon fådt slag, fallandes mig om knäna, och bad jämmerligen, at jag dock för

Christi skull icke ville göra henne olyckelig, hon ville gjärna med sine egna hästar och bönder låta til magazinet afföra så mycket hon var taxerat före, om hon allenast måtte få behålla det öfriga. Jag låddes då intet kunna tro, at det var hennes, emedan hon förut sig så hårdt förpliktadt, utan bad at hon ville gifva mig en förteckning på altsammans, at jag vid grafvarnes öpnande kunde se om det deruti fans, kommo öfverens med samma förteckning, hvilket hon ock strax efterkom. Därpå ville jag rida til regementet at aflämna rapport om altsammans, sedan jag med mina 3:ne soldater lät bevaka grafvarne at ingen skulle komma vid dem; men den sorgbundna frun föll mig åter om knän och bad mig jag ville innehålla med rapporten ett par dagar ock intet låta öpna grafvarne, hon ville utom dem skaffa mig innom en veckas slut ifrån sina bönder alt hvad hon utgiöra borde. Jag lät af hennes böner och jämmerfulla åtbörder beveka mig, med förbehåll, at hon innom förenämda tiden ville föranstalta om penningarnes ärläggande samt proviantens och fouragets aflefvererande i magazinet, som hon mig än ytterligare försäkrade. Tvenne dagar därpå kom altsammans til hofvet och tillika hennes doter, et alt för täckt och agreabelt fruntimmer, hvilken ock strax föll mig med sådane bevekelige ord och åthäfvor om halsen, bedjandes jag ville af hennes hand emottaga det fourage, proviant och pengar som hennes fru mor voro taxerat före, och meddela deröfver mitt quittence samt hennes öfriga ägendom förskona. Hon viste med sina ord och mångfaldiga dusseurer så at förtjusa mitt sinne och intaga mitt hjerta, at jag intet mer var rådande om mig

sielf, utan måste samtycka til hvad hon begjärde, med förbehåll, at jag likafult ville öpna grafvarna och se, om det som där inneslutit är, kommo öfverens med hennes förteckning, då jag sedan ville besinna mig på, hvad jag ville giöra, sedan jag fådt frökens försäkran at få äga hennes vänskap, emot det jag för hennes skull cederar min rätt, hvarom hon mig försäkrade med en kyss och lofvade vara omtänckt huru och på hvad sätt hon ville recompensera min stora ädelmodighet. Jag som hel ung och oärfaren kunde nu ej längre emotstå hennes ljufliga och behageliga snaror, utan gaf mig godvilligt under hennes lydnad, och gjorde således alt hvad hon befalte. Hon underlät intet at njuta olja på denna elden, så at jag tyckte mig intet kunna lefva utan henne, så var jag redan af kärlek intagen. Efter 2:ne dagar lät denna goda fruen med en sin starost, under mitt och 2:ne mans beledsagande, til magazinet afföra och lefverera det henne var pålagdt, hvarå jag skaffade henne commisariens qvittence, och hade tillika den hedren at blifva berömd för en god expedition, med befallning at qvarblifva vid håfvet och för andra regementers intrång det samma beskydda tils vidare. Jag återkom altså til min kjära Panna Clara Costritska, ty så var hennes namn, hvarest jag ganska kjärligen blef emottagen och med många caresser undfägnad. Omsider utlät jag mig at villja öpna grafvarna och tilse huru rik lyckan för denna gången gjordt mig; då både modren och dottren påstodo: at så vida både den i grafvarne som ock all annan befintelig egendom med hela håfvet och hvad derunder lydde, in til och med fröken sielf, hörde mig til; voro onödigt

med det arbetet besvära sig, utan kunde hafvas anstånd, til dess svenska armeen afmarcherat, då jag, om jag behagade fullgjöra deras åstundan, kunde som herre öfver altsammans få disponera efter behag; hvarpå jag svarade: at jag af altsammans ingen ting förbehölt mig mer, än frökens beständiga vänskap, och ville intet täncka på at röra någon ting mer, allenast de ville förnöja mina karlar, så at de icke förrådde mig; hvarpå karlarna blefvo begåfvade med 3. ducater til mans och hvar sitt lintyg. Nu var aliancen sluten och förnötte jag min tid uti obeskrifveligit nöje, intil dess jag 6 veckor för upbråttet blef med mina 3:ne man åter indragen til regementet, och måste således med min fröken Clara med mycken jämmer å ömse sidor skilias åt, under aftal, at när campagnen voro til ända och armeen komne i vinterqvarter, skulle jag, om jag blefvo vid lif, komma tilbaka igen. Emedlertid var jag intet många dagar vid regementet, förrän jag hade beskickning af min fröken at gjöra henne visite, som ock åtskilliga gångor skedde, emedan håfvet var allenast 1 mihl ifrån compagnie qvarteren. Men sedan mig föreslogs at gömma mig undan uti ett closter 2:ne mihl derifrån, at antaga catholiska religionen och sedan fullborda äcktenskapet med fröken (hvilket intet kunde ske, förrän detta gådt förut) åberopade jag mig vårt förra aftal, at först gjöra campagnen och om jag öfverblefvo, sedan söka at gjöra mig lyckelig genom förenämde förmåner, hvarmed min fröken lät sig benöja; fast skillnaden var å båda sidor så mycket sensiblare, som vår sammanlefnad varit menlös, ren och obefläckad. Ändteligen kom det til upbrott, då jag hos

min fröken skulle aflägga min afskjeds compliment, som blef både kort och bedröfvelig, emedan ingen af oss förmådde tala för gråt, utan måste efteråt öfverlämna pennan at vara vår dolmetsch.

Nu lemnar jag henne och anträder en svår och besvärlig marche, som gaf intet tid at täncka på amour, utan allenast huru vi måtte kunna hålla ut de svåra fattigver, hvarmed vi natt och dag besvärades under en continuerlig marche, til dess vi stötte på ryska armeen 1708 uti junii månad vid Hollofzin, hvarest Hans Maj:st under faveur af vårt artillerie med 6 regementer och Lif-Drabanterna, hvaribland vårt regemente var räknat, attaqverade ryssarnas vänstra flygel som stodo bakom en defile, och starckt fält-retrenchemente, med värjan i handen delogerade dem utur sina fördelar och dref dem på flyckten; eröfrandes alt fiendens eqvipage med 16 metallstycken och en ansenlig hop med fångar, sättjandes Hans Maj:st med Drabanterne, Lif-Regementet och Lif-Dragonerne, uti egen hög person efter fienden som var 30,000:de man starck, och förfölgde dem med värjan i handen alt inemot Mohiloff. Sedan nu fienden var afslagen tilläts regementerne af infanteriet, som varit med i elden, at sättja sig ned och hvila, sedan de i god ordning nedlagdt gevären, då marqvetentare ifrån högquarteret, som var en liten half mil tilbaka, infunno sig med brännevin, bröd och mjöd, at en hvar fick en liten förfriskning. Emellertid slogs lägret up, af det manskap som varit betäckning vid bagagiet; derpå fingo vi befallning at träda i gevär och rycka in uti lägret; men när jag skulle stiga up, var jag så styf blefven at jag intet förmådde

upstå af then hastiga marchen vi gjorde, innan vi hunno fram, ty vi stodo 2 mihl ifrån denna orten, när vi om natten klockan 1 fingo order at bryta up, och marchera alt hvad marcheras kunde uti sådana vägar, at vi trampade i leran til mitt på benen och ofvantil besvärade oss et faseligt regn. Jag som förare men ganska ung och svag, måste bära fahnan, och til fots med stöflar marchera lika med de gemena, och som vi hunno fram, genast gå i elden emot fienden. Så länge jag nu var i stadig rörelse viste jag af ingen styfhet i lederne, icke heller någon särdeles trötthet; men sedan jag suttit et par timmar, blef jag, som sagt är, så eländig styf at jag utan hjelp intet kunde få benen under mig, måste altså en karl taga mig under hvar arm och föra mig til dess jag så småningom och efterhand kom mig före; detta var och den enda gången i all min tjenstetid som jag varit så trött och af mig kommen.

Här blefvo vi nu ståendes til at begrafva de döda, hvartil man betjente sig af retrenchements grafven, uti hvilken general Wrangel med 32 drabanter som här stupade lämnades högra flygelen. Sedan nu alla de slagne, så väl officerare som gemena, voro i grafven nedlagde kastade prästen jord på dem och blef hon sedan öfver dem igenkastad. Ryssarna blefvo och neder gräfde så godt som det i hastighet skje kunde; hvarpå gjordes bårar för de blesserade ooh lagades åter igen til upbrått. Sedan Hans Maj:st fattat posto vid och uti Mohiloff, hvarest ryssarne dragit sig på andra sidan om Nieperströmmen, men lemnade vi strax denna blodplatsen och drogo oss efter til Mohiloff, hvarest armeen blef stående 5 a 6 veckor; sedan fortsattes marchen vidare, och som det

ville förljudas, var kosan rättat på Smolensko. Armeen fördeltes uti vissa colonner, blifvandes Östgjötha Cavallerie, Vermelands, Västerbottens, Skaraborgs och Jönköpings Infanterie-Regementer under general major Rosens colonn fördelte, varandes han sielf öfverste för nästförutnämde Vermelands Regemente. Så snart nu svenska armeen rörde sig, marcherade ryssarne, som intet ville göra stånd, altid undan oss förut och fördärfvade grödan på jorden med alt hvad som kunde tjena efterjagande svenska armeen till underhåll. Den som då var med i armeen lärer kunna vittna, at Smal Hans var då hos oss både kjök- och källare-mästare, men det gick ännu an, så länge något bröd fants uti proviant vagnarne eller någon spannemål kunde upfinnas utur löngrafvar i jorden, som på våra qvarnvagnar förmalas kunde til bussarnas förfriskning; men sedan vi tog den andra kosan öfver stora skogen, vägen åt utlofvade Canaans land, hvarom frambättre skall handlas, blef det ännu värre. Emedlertid vänder jag mig tilbaka til vår marche, och vill i korthet berätta hvad sig tildrog med vår colonne.

Utom åtskilliga andra små schärmytslingar som under denna långvariga marchen sig tildragit dels vid avant-guardet, som tidast af ryssarna blefvo hindrade och angrepne, dels vid arrier guardet, hvilcka som oftast af cossaker, husarer, calmucker och haidamacker blefvo anfäcktade, men altid med mycken förlust afviste, hände sig d. 27. aug. 1708, at vår colonn kom at lägra sig vid en by benämd Meskovitz, hvarest ett moras skillde ryssarne som camperade å andra sidan 30,000:de man til antalet och oss ifrån hvar andra, varandes intet längre åtskilde, än at våra utposter kunde

ropa til fiendens; här kunde vi (som kl. ungefär 4 kommo i lägret) se, huru ryssarna å andra sidan om morasset arbetade på ett batterie, gjörandes derföre en bröstvärn af torf och faschiner som de til en odrägelig hop brackte tilsamman, hvilket vi väl kunde uträkna vara utsedt på oss. Men detta alt oacktadt blefvo vi uti vårt läger stående, hafvandes högqvarteret 1 mihl ifrån oss, som vid åkommande attaque snart kunde komma oss till hjelp.

Sedan nu solen var nedergången, kommo til vårt läger i dagskymningen 2:ne ryska öfverlöpare som berättade för herr generalen, at af ryssar voro commenderat manskap 16000:de til antalet, 4000 til häst och 12000 til fot, hvilka stodo färdiga på första ordre at rycka ut ifrån regementerne, till at formera en corps under 3:ne generalers anförande, ock vår colonne i natten angripa; denna tidningen gjorde generalen tämmeligen upmärksam, som försände desse öfverlöpare, sedan han dem förhördt hade, til högquarteret med sin general adjutant, at inhämta Hans Maj:sts nådigste befallning huru han sig förehålla skulle, hvilken befallning lydde sålunda: han skulle bli stående och i fall han blefvo attaqverad, skulle han försvara sig; hvarpå 150 man af hvart regemente blef commenderat på piqvett, som strax ryckte ut och för fronten sträckte sina gevär; den öfriga delen blefvo afklädde i sina tält färdiga vid första allarm träda i gevär at emottaga fienden. Emedlertid utom ronderne, patroullerades hvar half timma kring om lägret, til i dagbräckningen, då ryttare-posten genom larmskott gaf tilkänna at fienden var där; hvilken strax af ouphörliga salver af vår piqvett blef hälsad och emottagen, då alla regementerne

i så stor ordning som ske kunde, rangerades en ordre bataille och med sina handgevär, under en häftig eld viste fienden at de voro vakne och i stånd försvara sig; tjenandes de våra mycket til fördel en faselig tjock dimba som hindrade fienden at se vår ringa styrcka. Emedlertid använde fienden all sin force at kasta oss öfver ända, så väl med et faseligt och oerhördt skjutande som granaters kastande, hvaraf jag blef på vänstra knäet af en granats skärf träffad, hvilket brackte mig uti en stark besvimning, at jag som död föll til jorden och måste lemna fanan, som jag näst förut af min dödskutne fändrich emottagit, uti andras händer. När jag af besvimningen upvaknade, fant jag mig af et svårt hugg uti högra handleden kraftlös at kunna hjelpa mig up, utan måste med smärta ligga och åhöra de andra qvästas jämmer som märckeligen ökade mitt qval; dock hugnade det mig, at fienden som medelst dess styrcka brackt oss tämmelig uti confusion, var genom den Högstas tillhjelp och de våras tapperhet drefven tillbaka, som öpnade fältskjärerne tillfälle at förbinda de qväste och sårade. Klåckan vid pass 8. kom Hans Maj:t i egen hög person tillika med Hans Durchleuchtighet prints v. Würtenberg till oss sedan vi ifrån kl. 4 hållit ut fiendens svåra eld och anfall, förmanandes oss at ännu gjöra manligt motstånd, ty succurs voro nu för handen, som bestod af Dahl-Regementet, hvilka ock marcherade alt hvad de kunde oss till undsättning. Detta uplifvade hvar och en å nyo, och gaf likasom nytt mod och styrcka, så at de innom några minuter obligerade fienden at täncka på retirade, till hvilken ända de genast formerade bataillon carre och drogo sig tillbaka.

Men sedan nu Dahl-Regementet kom, blefvo ryssarne så förpassade at de föllo som gräs, och resten med ansenlig förlust undankommo. Således stridde den nådefulla Guden för oss, at vi ock denna gången fingo glädja oss öfver en härlig seger; låfvad vare Herran evinnerliga, som de sina utur faran rycker.

Efter detta blodbadet behöfdes tid at först begrafva the döda och sedan förfärdiga bårar för de blesserade som ej kunde rymmas på siukvagnar, hvilket utdrog tiden till 5 a 6 dagar, under hvilcken tid jag blef hugnad med avancemente till sergeant, då återigen med marchen i förra ordning continuerades immerfort, förfölljandes fienden, som utan at gjöra stånd, altid marcherade undan, och medelst brand och röfvande lemnade intet annat än svarta jorden efter sig, så at vår armee led en obeskrifvelig brist både för folck och hästar, emedan fienden, all både spannemål och fourage, som efter det landsens bruk stod på fälten i stora stackar, med eld förtärde, utan at beskrifva (som skulle bli alt för vidlyftigt) alla de svårigheter som oss under denna långsamma och besvärliga marchen mötte. Fattigver, hunger och dageliga scharmytslingar mattade krigsfolcket oerhördt, men lemnade dock modet qvar, at en hvar önskade det fienden ville gjöra stånd och lefverera en battaile, då de prognosticerade sig lycka och seger, som änteligen skulle belöna dem med goda vinter-qvarter, hvarest de kunde få någon recreation, hvila och förfriskning.

Omsider sidst i novembr. månad, om jag rät minnes, satte sig fienden 30,000:de man bak om en ström, kalladt Desna strömmen, och ville där disputera de våra öfverfar-

ten; men Hans Maj:t betänckte sig intet länge, utan under faveur af våra stycken planterade på högden, den vi å vår sida innehade, gick efter befallning general major Stakelberg med 3:ne infanterie regementer, hvar ibland vårt regemente sig befant, på flåttar af ståckar sammanslagne 2:ne stycken till antalet och buro 15 a 16 man hvardera öfver strömmen, fästandes å andra sidan 2:ne stycken stora kabblar eller tackel, som å vår sida med andra ändan fästades hvarest fötterna hela dagen drogos fram och tillbaka, då transporterades hvar gång 30 man öfver, utan fienden för våra styckens skull kunde hindra eller komma dem när, förrän mörckret förtog vårt artillerie, at längre hindra fiendens anfall, då ock et så tjockt mörker blef tillika med et hällande regn, at the stridande intet kunde se hvarandra; icke dess mindre anföllo oss ryssarne med stor häftighet, fyrandes utur sina handgevär, redan på långt håll på måfå, utan at kunna se oss; å vår sida skjöts intet, utan allenast 300:de man som voro posterade å andra sidan på högden med befallning: at skjuta utan uppehåll. Desse mente nu fienden vara de samma med hvilka han hade at gjöra, skjutandes continuerlig efter deras eld och oss öfver hufvudet, under et sackta avancerande, så at han kom oss på 10 a 12 steg när, hvarest et litet buskagje var oss emellan, bröt omsider under full eld och granaters kastande in i buskarne, så nära at vi med värjan kunde låta honom märckia at hans fiende var intet den som han skjutit efter, utan befant sig inn uti hans roter och leder, samt med värjan i handen innom 1. timmas förlopp nedergjorde inemot 2000:de ryssar. Fienden som härmedelst bracktes uti

största oordning, fant sig uti et sådant tillstånd, nödsakad at draga i största hast tilbaka med mycken förlust, lemnande 2:ne metall stycken, som han tänckt betjena sig af, i sticket.

Här vill jag anföra något som mig en particulair hände. Generalen som hade mycken grace för mig, skickade mig som den dagen hade ordinance hos honom öfver strömmen tillbaka at upsöka general major Lagercrona som tillika var kongl. adjutant, med rapport at fienden dragit sig undan, afvacktandes Hans Maj:ts vidare nådiga befallning, om han skulle bli stående eller förföllja fienden, hvartill han fant sig försvag efter manskapet voro aldeles afmattade, som ock af det continuerande rägnet så genomblötte både gevär och mundering, at de ej voro i stånd angripa fienden innan ny amunition blefvo på dem utdelt, och de fådt någon förfriskning efter de hela dagen icke nutit det ringaste till lifs uppehälle.

Vid öfverkomsten kl. 12 om natten sökte jag general major Lagercrona som blifvit ansatt af en starck colique, hvilcken förviste mig till öfverste Sigeroth, som dess ställe förträdde. Denna öfverste befant sig hos Hans Maj:st vid artilleriet uti en koja af bräder vid en stor stockeld, hvarest Hans Maj:st vid min ankomst blef mig först varse, och tilsporde mig strax hvad jag ville, och då jag svarade, mig vara afsänd ifrån andra sidan med rapport til gener. Lagercrona, som den vidare til Hans Maj:st i underdånighet aflämna borde; lemnade högstbemälte Hans Maj:st mig ej mera tid at tala, utan begynte strax at examinera mig om alt hvad hos oss förelupit, och sedan jag gjordt beskjed

om alt hvad jag viste: sade denna stora konungen! *I får väcka up öfverste Sigeroth och berätta hvad I har ordres til;* sättjandes sig ned på et bräde som var lagt på 2:ne fierdingar för elden, då jag gick til och upväckte merbemälte öfverste som tillika med åtskilliga andra lagt sig ned på halm; til honom berättade jag alt hvad mig befalt var, hvilken promt gick til Hans Maj:st och gjorde hvad honom tilkom. Emedlertid befalte Hans Maj:st at jag skulle lägga mig ned hos de andre och hvila till revellien, då jag skulle blifva expedierad, men jag som ansåg denna befallning mer för en frestelse, invände, at jag intet understod mig tänka på någon hvila, innan jag först bragt min general svar om min förrättning, sade Hans Maj:st leendes: *I kan man lägga er, Vi vil ta det på Vårt ansvar;* men som jag ändå intet trodde freden, utan blef likafult ståendes, sade öfverste Sigeroth: gå och lägg ehr efter Hans Maj:sts nådigste befallning, ty ni får ändå inga ordres för än i morgon; då jag invände, at generalen väntar på min återkomst, då han änteligen yttrade sig: generalen har redan fådt ordres förr än i kom; ty medan jag var hos gen. Lagercrona, hade en general adjutant redan blifvit til min general öfverskickadt. När jag det hörde ville jag förfoga mig öfver til min post, men öfversten sade: I får intet gå ur stället, förr än I undfår Hans Maj:sts befallning, utan lägg ehr ner och hvila, hvilket jag omsider gjorde. Så snart reveille slogs, sprang jag up lika som uti en yra och kom i denna min förvirrelse Hans Maj:st in på lifvet, som sade leendes: *nu är tid at I förfogen eder til ehr post, ty fienden är i anmarche at å nyo attaqvera;* då

jag svarade: at jag ännu intet fådt något svar, hvarmed jag min general förnöja kunde. *I kan följa med Vår suite*, svarade då Hans Maj:st, *Vi vil sielf tala med honom*, och med det samma förfogade konungen sig til stranden och lät så sätta sig öfver strömmen, då jag på samma prom följde. Vid öfverkomsten sade Hans Maj:st til generalen: *ehr ordinance har Vi behållit hos Oss*, *nu kan I låta honom gå til regementet.* Hvad vidare taltes om mig vet jag intet, utan sedan Hans Maj:st hade besedt och låtit räkna the döda som å fiendens sida voro emot 2000:de man, å vår sida allenast några och 50 man, samt gifvit ordres til deras begrafvande, begaf han sig tilbaka och strax begyntes arbeta på tvänne bryggor, som innom 2:ne dagar voro färdiga, hvarpå hela armeen gick öfver; men fienden drog sig altid undan och gjorde intet stånd mer, utan utmattade oss med en continuerlig svår marche under mycken hungers nöd, alt in til 6 veckor för juhl, då Hans Maj:st stadnade med högqvarteret, uti en stor by, benämd Romma.

Sedan vi passerat Starradubb, hvilken ort var utsedd med landet der omkring til våra vinter-qvarter; men som fienden, hvilken altid gick förut, redan fattat posto der, och gjordt sig landet underdånigt, fortsattes marchen åt residence staden Batturin, som vid vår ankomst af ryssarna var lagd i aska, hvarför marchen vidare continuerades til föromrörde ort Romma, hvarest armeen fick stånd; men vårt regemente med Skånska Cavalleriet fick befallning genom natt och dag marchera, och fatta post uti en stad 6 mil längre in i landet, benämd Hadiatz. Denna orten var med en graf och pallisader samt stark jordvall förvarad; här fants nu

ändtelig ett godt förråd af lifsmedel, så at vi fingo en tämmelig god förfriskning; invånarena mycket villige och tjenstacktige. Men 14 dagar efter vår ankomst, blefvo vi af 25000:de ryssar belägrade, som oss hvar natt alarmerade, så at vi continuerlig i den stränga vinteren måste ligga til valls, hvaraf många satte både lif och hälsa til, dock höllo vi ut belägringen. Kort sagt, vid juhletiden, då Hans Maj:st med hela armeen bröt up och kom oss til undsättning, berände och stormade fästningen Wiebrick,och sig den dock med stor förlust bemäcktigade. Ifrån denna tiden eller begynnelsen 1709, fick man intet tid mer at täncka på någon ro, emedan Hans Maj:st fortsatte marchen med större delen af armeen åt Pultava, som af ryssarna innehades, vårt regemente blef dragit ur Hadiatz, som afbrändes, och sammanfogade med general Axel Sparres collon, som posterat sig uti en öppen fläck vid namn Lutencka, hvarcst jag den 2 februarii med mycken glädie fick emottaga min fändricks fullmackt. Sedan nu Hans Maj:st beränt Pultava och de deruti befinteliga ryssar innespärrat, drogs efter hand regementerne alt närmare, så at det ena kunde soutinera det andra, gjorde med större än mindre partier åtskilliga invasioner i landet, som gaf tilfälle som oftast til blodiga schärmytslingar med fienden, doch mäst til den sednares större förlust, hvilken altid hade mindre kjänning deraf, emedan dageligen recrüter ankommo som förlusten ärsatte, men å vår sida var ingen ärsättning att vänta, sedan armeen gådt så vida, at ingen communcation var med Svea Rikes länder, utan hvad som försmältade, det var borta.

Det voro alt för vidlyftigt och mig omöjeligt nu 45 år efteråt, at uprepa, eller påminna mig alla de tilfälligheter som under denna tiden sig yppade, intil dess vår rätta olycksdag, som var persmässo dagen 1709, en måndag, inföll, då hela den tilförende segrande svenska armeen blef, alt hvad svärd kulor och krut intet kunde förtära, efter Guds nådiga tilstädjelse fienden til rof, undantagandes Hans Maj:st sjelf, som med en svite af de flycktande retirerade sig til Nieperströmmen, med et par hundrade man gick deröfver och hastade til Bender; om hvilket alt jag mig ingen ting kan utlåta, emedan jag intet var därmed, utan vänder mig tilbaka igen til Pultava, hvarest jag i action blef fången och in på kroppen afklädd med oräkneliga mine landsmän och af andra nationer, som tjent vid svenska armeen. Dock tackar jag min Gud at jag icke här fådt skada til någon lem, hvilket besåckrade all den försmädelse som ryssarna på oss utgjuto. De af svenska fångarne blesserade, måste til deras smärtas förökande, tåla de spefulla utlåtelser: at de voro uslingar och stackare, som efter en långsam hunger och törst intet kunde tåla de ryske tractamenter, de voro dem förstarcke, bröto sig ut i lemmarne och gjorde dem vimmerkante i hufvudet; men de skulle gifva sig tilfrids, när de kommo till Muschov, hvarefter de längtat, skulle de väl preparera dem så, at ryska tractamenterne intet skulle incommodera dem; ty där funnos instrumenter af hackor, pikar, spadar, järnstörar, stenbårar och skottkjärrar, alla inrättade för de svenskas hälsa, at när de dem bruka, skola de intet få tilfälle at klaga öfver matleda eller sömnlösa, med oändeliga flere försmädelser, dem jag intet

kan upräkna. Uti et slikt bedröfveligt tilstånd, förnötte vi vår tid vid ryska armeen under Pultava, till dess resten af svänska folcket som vid Nieperströmmen capitulerade under accord at få behålla sina värjor och alt eqvipage, stötte med oss tilsamman, då vi, som mistat alt, fingo af dem och vårt generalitet någon hjelp, at kjöpa oss kläder före, som vi af ryssarna fingo för godt kjöp af deras gjorda förbyte, och en ymnoghet fants vid ryska armeen af alt hvad man ville begära för penningar. Efter 14 dagars förlopp blefvo alla svenska fångar fördelte til alla orter och provincier i Ryssland och med vackt convojerade hvar och en svite til sin destinerade ort; ett antal af 150 stycken officerare (hvaribland jag mig befant) blefvo förde til Kioff, hvarest vi hade stånd ungefär 7 veckor, sedan fördes vi derifrån längre in i Ryssland, närmare åt Muscov, till en stad benämd Bielva, hvarest vi blefvo stående til emot juletiden, då zarens befallning utgick til alla orter, at alla svänska fångar som under hela kriget voro samlade skulle på en gång stöta tilsammans vid Muscov, då han ville såsom en mägtig herre och segervinnare hålla sitt intåg, som ock med triumph och mycken prackt skjedde sidsta slutet af förenämde vårt olycksåhr. Här voro nu 7 stycken triumph-portar med mycken kostbarhet uprättade, hvarigenom alla fångar, de gemena främst och sedan hvar efter annan i ordning, in til generalerne som voro de sidsta, samt alla eröfrade tropheer måste passera, alla til fots öfver en mihl; hvarpå zaren med värjan i handen för sitt garde til häst följde.

Här såg man alla de försmädeligaste målningar och spe-

fulla inventioner som någonsin kunde påhittas, och jag omöjeligen hvarken nämna eller beskrifva kan.

Sent på natten blefvo fångarne inqvarterade så i staden som förstäderne, och blef en vacktkarl 3 a 4 officerare tildelte, men under-officerare med the gemena fördes i hopar in i stora hus som med vackt bevarades. Emedlertid förlustade sig zaren af ett anstält präcktigt fyrvärckerie och andra lustbarheter med sina herrar, under drickande och skjutande hela natten.

Några dagar derefter gjordes anstalt til fångarnas afförande til alla orter, af de gemena och under-officerarne qvarhöllos i Muschov så många som nödigt pröfvades til arbete; de andra afsändes til de första orterne, som Seroda, Waronilz och Schefsk, hvarest och största delen creperade. Officerarne kringspriddes uti de öfrige städerne i landet alt in til Syberien, undantagandes generalerne och en ringare dehl regements- och andra officerare som i Muskou qvarblefvo. Jag måste emot min vilja ock qvarblifva med 2:ne mine camerater, den ena fändrich och den andra adjutant. Denne senare som i ungdommen lärdt handskemakare handvärket, kom denna vettenskapen til pass, och som vi voro uti ett rum, så höllo vi menagie tilsamman; men som vårt förråd var ganska ringa, ty sonderade han oss om vi ville gjöra förlag af skinn och silke, så ville han begynna at sy handskar och under det samma lära oss med, så kunde vi altid förtjena så mycket som vi behöfde til vår föda och något til kläder. Detta förslaget antogo vi, men hvarifrån förlaget skulle komma viste vi ännu intet, ty hela mitt capital bestod uti 2 ducater, som min bror h. capit.

Dahlberg,*) hvilken blef förd til Cassarska gouvernamentet, vid des afresa lemnade mig; fendrichen hade ock något, men vår mästare alsintet.

Dock som vi intet viste om, eller huru snart vi hade något at vänta ifrån Sverige och detta lilla snart voro consummerat: ty grepo vi til hvar sin ducat, med det förbehåll at vara lika delacktiga uti förtjensten, som endast användas skulle til vårt hushåll, men sielfva capitalet altid blifva oförryckt til des destinerade behof.

För desse pengar kjöptes nu hvitt tvätte skin, efter ryssarne af begge kjön allmänt brukade då slika handskar. Så snart denna vahran kom uti huset, begynte vår mästare at skära til; vi som drifne af en stor lust, at lära något, hvarmed vi kunde soutinera, lade all vår flit til at vänja oss vid nåhlen som föll oss ock intet svårt, men at skära handskar gick en månad ut innan vi trodde oss dertil. Sedan gick vårt handtvärck rätt braf, så at vi kunde utgjöra ett par flincka gesäller, och förtjente härmed rätt många pengar. Omsider blef vårt arbete bekant i tyska slaboden eller förstaden, då en tysk kjöpman vid namn Paulsen kom til oss och slutade med oss om 100:de dousin handskar, hvartil han sielf ville lefverera skin och hvitt silke, bestående oss 9 copeker i arbetslön för paret, då vi skulle gjöra honom räkning för 2 par uti hvart skin.

Nu gick arbetet med flit an, och kunde vi, när de voro tilskurne, sy 5 handskar til mans om dagen, och på det vi måtte bli så mycket förr färdiga med lefverantsen, antogo vi 4 st. soldater, som för 6 styfver om dagen på sin

*) Lars Arvid Dahlbergh vid Västerbottens reg:te.

egen mat, sydde lika antal som vi om dagen, så at vi med vår lefverants voro färdiga 3 veckor efter midsommar, då vi förtjent 300. d:lr sr:mt. Vår vacktkarl måste tjena oss för dräng, emot det han undfick 2 copecker om dagen, hvilken ock med all trohet förrättade alt hvad honom befaltes.

Under denna tiden tildrog sig med mig en bedröfvelig händelse som jag ej kan förtiga at berätta. Jag med min ena cammerat beledsagad af vår vacktkarl, gingo en dag til tyska slaboden at tala med vår entrepreneur, om vårt manufactories vid mackt hållande efter oss fattades skinn, hos hvilken vi ock blefvo välfägnade och uppehållne til uti skumningen, då vi begåfvo oss på hemvägen, men intet långt derpå af 5 st. rosboinickar eller strassenräüber angripne, med befallning at lämna dem hvad vi hade til byte, om vi ville conservera lifvet. Desse hade nu inga andra gevär än dubiner. Min cammerat grep strax til byxsäckarne och begynte accordera; i det samma drog jag i hastighet ut vacktkarlens värja och försatte den ena skälmen ett hugg i hufvudet at han stupade, och i det samma försatte jag den andra, som ärnade mig ett slag med sin dubbin öfver hufvud, ett hugg öfver armen at han släppte dubbinen och lopp.

Min cammerat som fått en dubbin af de huggna gjorde sin flit at defendera sig emot de andre, men fick ändå ett hårdt slag, at han snart fallit til jorden, då jag helt desperat gick på dem löst, assisterad af min cammerat, och obligerade dem taga flyckten, dragandes sig in om en järnport uti ett stenhus och bommade porten efter sig igen. Således tyckte vi nu öfvervunnit vår fahra. Vacktkarlen var intet mer til at höra eller se, ty han grep strax til harevärjan. Det var

ännu intet mörkt, emedan månen som lyste helt klar, begynte gå under. Vi voro näppeligen komne ett par hundrade steg, förr än 10 a 12 karlar kommo i fullt springande med deras dubiner efter oss, och som vi intet kunde undankomma dem, voro vi tvungne at sättja oss til värn, vändandes ryggarne emot hvarannan och gjorde hvar å sin sida så mycket han förmådde, men det ville intet förslå emot så många, utan oräknadt de andra slag jag fick, försatte mig en ett förbannadt drag öfver hufvudet at jag segnade ned til jorden; då alla gärna på en gång velat slå, men de hindrade hvarandra; somliga sprungo med fötterna på hufvud, bröst, maga, lår och ben, så hela kroppen med trampande menniskjor var betäckt. Emedlertid fick min cammerat tilfälle at komma på flyckten, då han träffade den romersch keiserliga ministren, som ärnade sig på en baal i tyska slabodden, för honom berättade han mitt tilstånd och bad han ville frälsa mitt lif. Denna herren kjörde rätt starkt och hant strax dit, hvarest de hade mig under sig, hotandes vilja med sina förridare 8 st. gje fyr på dem, om de icke uphörde; hvarpå de alla satte til fötters, och oacktadt han sökte få någon fast, kommo de likväl alla undan; och som de således blefvo hindrade at plundra och afkläda mig hade en af dem skurit af råcken under armarna och tagit med sig. Jag var då i det tilstånd, at jag intet viste af mig; emedlertid lät denna goda herren bära mig in uti närmaste hus, begjärandes at de för hans räkning ville skicka efter fältskjär och skjöta mig, lemnandes en af sitt folck hos mig, som strax skaffade läkaren, hvilken tvättade bloden af, förbandt såren och gjorde omslag om

svullnaderne. Omsider kom jag mig så mycket före, at jag kunde tala, men besvimmade några gångor ännu, ty bröstet var mäst illa medfarit, emedan 2:ne refben på vänstra sidan voro bräckte. Sedan läkaren användt all sin flit at bringa mig til rätta, kom jag ändtelig så vida, at jag öfvervandt besvimningarne och förmådde berätta huru jag var råkad uti denna olycka, samt hvarest jag hade mitt qvarter, begärande at de ville föra mig dit, hvilket läkaren intet ville tillåta, förr än andra dagen, då min lekamliga frälsare hade sitt sändebud dit och lät fråga: om jag lefde; vid senare händelsen hade han befalt låta föra mig til mitt qvarter och öfverlemnade til min uprättelse 5 ducater i guld. Det mästa, som mig nu bedröfvar, är, at jag förgätit hans namn. Sedan jag nu genom denna betjenten blef til mitt qvarter befordrad, antog jag en af våra fältskjärare vid namn Alexander Lempke, hvilcken använde all flit til mitt uphjelpande, så at jag, efter 7 veckors förlopp, kunde med en krycka och kjäpp hjelpa mig ut, när naturliga nödtorften det kräfde; men för öfrigt ej i stånd at komma utom porten, förrän 3:ne månader voro förlupne, dock voro mina cammerater så raisonable, at de lemnade mig lika del med sig af det som i värckstaden förtjäntes. Vår värdinna en gammal ärlig gumma, viste all den ömhet emot mig, som en moder kunde visa sitt egit barn, under den tiden jag ej förmådde vända eller hjelpa mig, vid naturliga angelägenheter, hvilka jag ej kan utnämna, emedan en hvar lärer kunna finna hvad jag menar; men hon sökte dock sitt egit interesse härvid. Kort at säga: hon hade en broders dotter vid namn Praskovia Fiederofna på deras vis

rätt en vacker flicka; denna ville hon smörja mig på halsen, under löften af många stora förmåner. Jag som såg mig endast genom hennes trogna och ömma skjötsel kunna komma til hälsan, ingick uti detta mitt elände samma contract, i fall jag skulle blifva vid lifvet och bejakade alt hvad hon mig föreslog. Hon hade och ingen ting ospardt för mig hvad som kunde tjena til min hälsas återvinnande och fick utom fältskjären den hon hederligen betalte, tillika med alla medicamenter, ingen handtera mig utan hon sjelf, så med badningar som smörgningar och sämre handteringar, hvarvid en annan väl haft vämjelse. Denna svagheten stötte ock här til, at alt hvad jag åt, måste jag ge tilbaka, hvarmed altid följde stora blodlefvor fulle med gul och grön materia. Detta blef omsider med ett ringa medel förekommit; hon förfärdigade af oblekt läreft 2:ne påsar så stora, at de kunde betäcka magan, och lades uti en i sänder 2:ne kannor svart hafra som i en torr järnpanna förut öfver elden var het gjord, hvilken lades öfver magan; och när den intet mer värmde, byttes med den andra påsan, med lika mycken het hafra uti om, och continuerades således dermed 2. a 3. veckor hvartil hon brukte ett grönt pulfver som kallades zeroboy. Detta hade nu den värkan, at magan kunde både behålla och smälta maten, som dageligen befordrade krafternas tilltagande, at jag alt mer och mer kom mig före, så at jag efter 3 månader begynte gå ut.

Så glad som jag nu var öfver hälsans återvinnande, så bekymrad var jag öfver mit accord jag ingådt med min värdinna, hvilken ock icke underlät at påminna om fullgörandet. Jag var i tusende ångest och viste intet hvad

jag skulle begynna. Jag önskade mig häldre döden än at lefva grek och försaka min lära. Skulle jag undvika själavådan så måste jag sätta lifvet i fahra, som jag dock häldre utvalde, och beslöt hos mig, at frälsa mig genom rymmande, hvilket jag omsider mina cammerater uppenbarade som ock voro resolverade at gjöra sällskap. Medan nu denna rådplägningen förehades, träffade mig å nyo en olycka, som hindrade hela anläggningen.

Vi voro 10 stycken som en bönedag, den de svenska firade, gingo efter gudstjensten (sedan vi spisat hos en svensk fältväbel som var gift och hölt öhl och brännevin til salu) at roga oss med kägelspel, under et glas öhl och en pip tobak, men viste intet at dagen förut i samma hus varit en callabalique emellan en hop ryssar och omdöpte svenska, hvarvid de förra varit oerbarmeligen pryglade alt med dubiner. Detta ville nu de äckta ryssar revangera på de nydöpte, och fördenskul mente at vi voro af deras partie eller ock de samma som dem piskat, samlade sig altså tilhopa emot en 30 personer, som gingo fram och tilbaka at underrätta sig om vår styrcka. Vi sågo väl at ut vid hela planket stod fullt med folck, men vi tänckte at de stod och undrade på vårt spel, til omsider 2:ne stycken med hvar sin dubbin i handen kommo in genom porten, just då jag och en vid namn Wulff stod med kloten i händer och skulle kasta. Desse stego til oss och under skjällsords utgjutande tilfrågade: hvem som oss gifvit lof, röka tobak ut på gården och sätta hela slaboden, om icke hela staden i fahra? Vi sade på höfligt vis, at genom vår oförsicktighet ingen fahra voro, de kunde nog låta oss med

fred. Derpå gaf den ena mig och den andra Wulfven et drag öfver axlarna med sina dubiner, at det svartnade för mina ögon, men under min smärta och i den ifver som hos mig uptändes öfver et så oförskylt anfall, slog jag min fiende med klotet i hufvudet at han stupade; Wulfven som var en stor karl fick en fiende under sig och med hans egen dubbin afstraffade honom. Under detta voro våre cammerater sysslosatte med at hindra de öfrige ryssarnes inbrytande genom porten som ock lyckades så at de fingo den igenbommadt, men det gjorde dock intet tilfyllest, emedan de utan före huggo ned hela plancket och föllo som ett moln ned i gården. Jag som nyss hade undsluppit en slik badstuga, sökte at salvera mig med flyckten genom ett hål på plancket uti bakgården, lemnandes mina camerader som retirerade sig in i farstun där, och vil berätta huru med mig aflopp.

Min flyckt tjente mig til ingen ting annat, än at hastigare befordra min förestående olycka, emedan så snart jag kom ut på bakgatan, träffade jag uti 6 st. ryssars händer af samma partie, som strax med sina dubiner undfägnade mig på det grufveligaste, så at jag med en vederstyggelig stank (för civila öron talt) gaf tilkänna mitt tilstånd; häröfver gjorde de spefult åtlöje, säjandes at den svänska förmätenheten spricker ut bak, med mera, då de afklädde mig råck och väst, hatt och peruque, befallandes mig sjelf tömma ur byxsäckarna efter de intet ville handtera mig som voro pogann eller oren.

Jag var villig at genast efterkomma deras befallning, tog fram en pung hvaruti lågo 40 stycken copeker och gaf

dem; sjelfve visiterade de mina andra kläder och funno der allenast en näsduk, snusdosa och psalmbok, denna senare refvo de i stycken, men det andra lades in på en krog. Härpå bakbundo de mig, förandes mig ned til den stora Musko-elfven, under hvilket förfarande iag ganska ynkelig bad, de ville för Christi skull säga, hvarföre jag blef så handterad, och hvart hän de tänckte med mig, då de svarade, at jag i morgon med mina camerater skulle få vår förtjenta dom. Jag bad at de ville uplösa mina armar, emedan de hade så lagat om mig, at jag hvarken kunde hjelpa mig sjelf eller tilfoga någon annan skada, då de änteligen skuro repet af och lemnade händerna lösa.

I det samma kom den andra skaran til 50 man, med mina cammerater som ännu voro värre tilpyntade än jag, efter de stridt emot så länge de kunnat, och afklädde dem in på bara skjortan, som för en del intet var för vackert at åskåda. Uti detta tillståndet förde de oss up til sielfva staden, och angåfvo oss för et partie som gjordt uplopp i slaboden, lefvererade oss in på det så kallade siberski prikas, hvarest vi blefvo inkastade uti et litet aftimbrat rum, som var så trångt at vi intet kunde ligga, utan måste vi sitta brede vid hvarannan uti en stanck, som snart kunde förgjöra en menniskia.

Här kom mig åter igen min goda värd och värdinna til hjelp. Den goda gumman som straxt fådt kundskap om, huru med mig var tilgångit och hvart de hade fört mig, skickade andra morgonen sin man benämd Kyrilo Ivanovitz til mig, at gjöra sig underkunnig om mitt tilstånd; lät ock en piga följa med som hade mina hemma-

lemnade gång- och rena lin-kläder, samt skickade mig en rubel uti copeker. Den goda gubben ville vid ankomsten tala med mig genom den lilla gluggen som var på väggen, men han kunde intet för den honom mötande elaka stancken, gaf fördenskul vacktmästaren en half carolin, at han skulle släppa mig ut i stora rummet utanföre, som han ock gjorde; då mannen lefvererade mig det pigan medbrackte, beklagade min malheur, men tröstade mig at det vidare intet hade någon nöd, emedan majoren som hade fångarne under sin vård gjordt undersökning, huru det larm begynts och hvarifrån det hade sitt ursprung, förmenandes at uphofsmännerna lära få smörja braf i byssan til majoren om han skal nedtystat; varandes 7 st. namngifne, som, om det kommer til undersökning, väl få lof at utnämna resten. Detta var hugnesamt at höra, men jag ryste, när jag tänckte på mitt fuhla, trånga och mörka härberge, bedjandes min värd, han ville af christeligit medlidande gå i borgen för mig, at jag finge blifva utanföre i stora rummet, hvilket han gjorde som blef tillåtit, med förbehåll, om jag ville taga järn på mig; läggandes vacktmästaren dertil, at järnen skulle betalas med 5 altin som utgjör 15 copeker. Jag tog jernen med glädje emot och betalte med nöje 15 öre allenast at slippa ur buren; gjorde så anstalt med min värd, at få min lilla fältsäng up til mig, som han både lofvade och fullbordade. Jag fick då tilfälle at plåstra om mig det bästa jag kunde, hvartil vacktmästaren med sin tjenstachtighet mycket bidrog, dragandes omsorg at alt hvad som kunde tjena til näring och styrka, blef som der brukeligit är, af ryssarne upburit til salu, då jag försorgde

så väl mina cammerater som och plägade vacktmästaren, at jag fick honom aldeles på min sida och brackte det så vida, at alla mina cammerater släpptes ut i stora rummet, på det sättet, at 2 och 2 blef sammanläste i järn. Imedlertid fick hvar och en ifrån sina qvarter och hemmavarande cammerader rent linne och kläder, at de någorlunda kunde begå sig. Efter middagen kom ifrån våra generaler en auditeur vid namn Österling, som gjorde sig underrättad om, huru tilgångit var, och såg huru vi handterades och voro medfarne, då jag ock gaf honom tilkjänna: at ryska majoren hade sig förnämsta uphofsmännerna bekante och kunde här om gifva bästa uplysningen; hvarpå han lemnade oss med förtröstning at snart slippa, tog så afskjed och förfogade sig til generalerne igen. Andra dagen kom en ryss med 3:ne skrifvare up, kallade oss före och annoterade särskilt hvars och ens berättelse, hvarmed han gick sina färde.

Eftermiddagen kom han tilbaka, då han annoterade våra och våra värdars namn, befallandes vacktmästaren taga jernen af oss; gaf oss sedan tilstånd at gå hem och komma om morgonen kl. 7 med våra värdar tilbaka, då vår sak skulle tagas under förhör och afdömmas. Men som vi hade en half mihl til at gå, ville vi häldre förblifva där öfver natten, sedan vi sluppit järnen, emedan vi voro så slagne at vi för ömhet ej förmådde gå den långa vägen fram och tilbaka, som oss blef tillåtit.

Dagen derpå församlade sig ryska rätten, då vår auditeur begärte at våra värdar måtte förhöras, om de märkt något öfverdåd eller liderligt upförande af oss. Hvarpå de alla svarade nej, utan berömde hvar en sin gjäst för nycktert,

stilla, sedigt och sacktmodigt upförande. Derpå blef ryska majoren förekallad, med befallning at namngifva dem, som voro hos honom för uphofsmänner angifne, då han blef nog häpen, emedan han redan hade tagit mutor, men dristade sig intet förtiga alla, utan namngaf några, hvarpå praeses gjorde en compliment til auditeuren, och sade: han behöfde nu intet besvära sig vidare, man hade redan fådt så mycken uplysning, at ingen i denna saken delacktig skulle bli fördåld eller ostraffad. Vi fingo alla lof at gå hem, men vi beklagade at vi intet förmådde gå; hvarpå han lät hämta åkare, som förde oss hem, dem han sjelf betalte.

Vi voro nu glade som sluppit våra järn, och fingo tilfälle laga om oss. Jag hade så mycket jag roade mig med 6 veckors tid. Min goda värdinna efterlät intet, nu som förr, at bidraga alt hvad hon fant tjena mig til min restitution; hennes namn påminner jag mig intet ännu antecknat, som var: Afdottia Germalofna, och bör hos mig aldrig komma i förgätenhet.

Sedan iag nu öfvervunnit denna svårigheten och återfådt hälsan, yrkade jag med de andra mine cammerader på reconvention och ersättning för vårt oskyldiga lidande och tagna skada; men vår goda auditeur bad oss vara nögde med vår återlemnade frihet, emedan 3:ne ryssar något efter attaquen satt lifvet til, och de böter som de öfriga sakfällige blifvit slagne til, hade alt tilfallit cronan; härmed måste vi vara nögde och tordes intet nu mera mucka, utan begynte nu at täncka på, huru jag skulle undvika at bli gift och grek tillika; öfverlade så denna saken å nyo, med mine 2:ne ämbets-bröder, som stadnade i detta fasta

beslut, at göra oss färdige til afvikandet. Härtil var oss behjelpelig en svensk adelsman, vid namn Stjerncreutz, som gift sig och antagit ryska religion, hade med sin hustru fådt en liten gård 5 mihl ifrån Muskov, dit ville han om nattetid föra oss, förskaffa oss ryska bondekläder och en rysk bonde, som skulle föra oss alt in til finska gräntsen, emot en accorderad summa af 20 rubell; men alla våra kläder skulle han behålla för sig. Detta tyckte vi vara et härligit förslag, och vedertogs af oss alla med glädje. Han skulle framdeles, när alt voro färdigt, säja oss til ett par dagar förut, innan han ville hämta oss af.

Nu gick väl 3 a 4 veckor förbi innan vi hörde något af honom. Omsider infant han sig en onsdag med befallning, at vi om fredags afton skulle möta honom kl. 10 utom arbatski porten på en krog, som han samma dagen under spatserande visade oss; då vi practiserade hvar sina 4 lintyg uti hans kappsäck, hvarmed han reste förut. Fredags morgonen klädde vi på oss 3:ne lintyg, det ena öfver det andra, hade så mycket vi ägde i pängar hos oss, dels insydde i kläderna och dels löst, tilbad oss Guds nådiga hjelp och förande. Om eftermiddagen gjorde vi oss rätt granna, inbillade vår vacktkarl som tillika var dräng, at vi skulle gå til tyska slaboden på en vittschering eller sammankomst, hvarest man förlustar sig med dans och musique, han skulle bli hemma och se väl efter våra saker at oss ingen skada sker; det torde hända, at vi intet kommo igen förr än i morgon bittida. Han försäkrade oss om all trohet och emottog nycklarne til hvad vi lemnade, som var ansenligt nog, emedan vi voro väl fournerade i hushållet.

Vi anträdde således vår bedröfveliga resa och kommo på föresattan tid til bestämda orten, hvarest vår Stjerncreuts mötte oss med 2:ne små vagnar, hvarpå han genom natten förde oss hem til sin gård, derest vi i största hast omklädde oss, och sedan vi lemnadt honom våra kläder, lefvererade han oss vår vägvisare och utbetalte vi 20 rubel efter accord, dem Stjerncreuts emottog at lefverera bonden vid återkomsten, befallandes oss i Guds våld och skyndade på vår afmarche. Vi foro då hela den dagen utan anfäcktning, fast vi mötte mycket folck, som frågade hvart vi skulle taga vägen och fingo af vår ledsagare det svar: at vi skulle til Pettersburg och som bestälte timbermän arbeta på et hus för vår furste som hette Wolkonski, upvisandes et ryskt pass, som han sade sig gifvit allena 10 rubel före, hvilka han af oss ännu vidare praetenderade om han skulle hålla fort.

Vi som härmed blefvo illa tilfreds, samtyckte gifva honom det, när han efter löfte fört oss på finska gräntsen; men han invände, at vi voro fyra och han allena, kunde vi göra med honom hvad vi ville, hvarföre han til sin trygghet ville gjenast bli betalt. Vi sökte då tilsammans af våra löspengar 10 rubel, och viste honom at vi intet hade mer än några grifne til mans qvar. Denna bofven var van vid handtvärket, beledsagade oss förbi Novogrod några och 20 mihl, hvarest låg et kloster in uti en stor insiö benämd Inanosova, säjandes sig där hafva en släcktinge, hvilken han var skyldig 20 rubel, dem han nu skulle betala, och om vi ville betjena oss af honom vidare, skulle vi lemna honom 10 rubel til. Huru vi då blef til mods, lemnar jag hvar och en at

eftersinna; vi ursäktade oss med ha intet, men han invände, at honom intet vore obekant det sådane herrar, som taga sig slik resa före, intet plägar vara utan insydde ducater i kläderne och dem behöfde vi intet spara för vår frihet, som nu stod allena i hans händer, och den förlusten blef snart ärsatt när vi kommo til Sverige. Vi bedyrade at vi intet ägde mera än det vi viste honom, sökandes fram så många lösa pengar vi hade som gjorde tilsammans 3 och en half rubel. Detta bödo vi honom med tilsats, at vi sedan ägde ingen ting at uppehålla oss med, under en väg ännu af 80 mihl som återstod. Han utlät sig vara nögd och sade sig vilja fara öfver til Ivanosora och betala så mycket han hade; men om han för resten blef qvarhållen rådde han intet derföre. Vi voro nu ganska rådlöse hvad vi skulle göra; låto vi honom märka at vi hade pengar, så brukte han samma methode, til dess han hade fådt hvar styfver, betalte vi och honom intet de nu påstådde 10 rubel, så gjorde han sig osynlig och lemnade oss som villfarande fåhr, hvad voro sedan pengarna nyttige; ty resolverade vi gifva honom en ducat i guld til mans och när han hade fördt oss igenom, ännu en dito til mans; härmed viste han sig aldeles nögd, lemnade oss i en bondegård vid sjön och satte sig öfver til klåstret, under försäkran at innan aftonen komma tilbaka igen.

Vi väntade honom om aftonen, hela morgonen til andra och tredje dagen, men han blef borta, sedan han fördt oss 120 ryska mihlar. Nu kan hvar och en täncka uti hvad tilstånd vi oss befunno; intet kunde vi hjelpa oss fram och intet dristade vi oss tilbaka. Uti så förvirradt tilstånd, togo vi vår

kosa ända åt Plesko stora vägen, förmenandes sedan vi brackt oss där förbi, och kommo inuti Liefland, vi genom vår ena camerads tilhjelp, som var mäcktig letskan skulle få köpa någon bonde som förde oss på finska gräntsen; men när vi kommo til Pleskou, blefvo vi anhållne och frågade hvad folck vi voro och hvart vi ärnade oss, då vi viste fram våra yxar, säjandes: at vore timbermän och skulle til Pettersburg, vi väntade vår mästare, som gådt öfver til Ivanosora, efter med passet, emedan han befalt oss gå förut. Imedlertid blefvo vi där under civilt bevakande at afbida vår mästare; men som han intet infant sig, ty märkte the oråd, och förde oss til en brygga som var under byggnad at aflägga prof af vårt handtvärck, och som ingen af oss kunde göra et hugg, brast ryssarna uti löje säjandes: fursten Wolkonski lärer vilja bygga et dårehus och til den ändan förskrifvit sådan dåracktiga timbermän; och efter vi voro komne från hufvudstaden, vore väl bäst sända desse konstnärer tilbaka, emedan de där bättre kunde behöfvas. Vi blefvo altså slutne i järn och genom tilförordnade krono betjente til Muskou återförde, sedan vi redan avancerat 150 ryska mihlar. Med hvad försmädelser vi under vägen blefvo öfverhopade och hvad slag och stötar vi måste emottaga kan här intet beskrifvas. När vi fingo Muskou i ögnasickte darrade hela vår kropp, ty vi voro rädde för padogg; men vi finge vid aflefvererandet hos under-commendanten knes emottaga en hårdare medfart, emedan han befalte kasta de hundarne in uti stockhuset, som bestod af en med höga pallisader instängd plats under öppen himmel, hvarest vi fingo til sällskap en stor hop med skälmar, som för röfveri

och andra bofstycken mistat näsa och öron, hafvandes en järnring om halsen med en kädja, hvars andra ända var slagen uti en stor ståck vid pass en och en half aln lång, den de måtte bära på axlen hvart hän de flytte sig. Vi blefvo dock utan fängsel eller häckte, men tillika utan hopp at slippa derifrån, och bestods ingen något underhåll, än hvad som genom tiggande kunde inflyta, hvilket skedde på det sättet: at en hvar hade sin glugg, hvarigenom hängdes en pung af läder uti ett snöre, hvarmed han kunde indragas och söngs denna ynkeliga sången för alla som förbi gingo: *välsigne dig Gud min för rena Christi moder, som med mat och dricka försörjer en fattig fånge innom lås.* Hvad som nu af förbigående lades uti dessa pungar, fick ingen röra, utan om aftonen drogos de alla in af vachtmästaren, som af det infalne hela dagen gjorde en cassa, och delte sedan lika mycket åt hvar och en; och ehuru väl vi ännu hade några ducater til mans, torde vi intet visa dem, utan låta oss åtnöja med våra tiggare inkomster, som til födan voro tilräckelige, så at vi kunde ibland bespara 3. a 4. copeker.

Denna besparingen emploijerade vi til ryska mattor och stänger, som vi fick genom vacktmästarens föranstaltande, sedan vi af de styfrar vi ännu i löst brackt med oss, gjorde honom en present af 4 grifne eller 40 copeker, och gjorde oss deraf ett tjäll uti en vinckel som vacktmästaren oss dertil utviste. Nu hade vi vunnit all den förmån som här var at vänta, lemnandes oss under Guds hand, och anhöllo genom trogna böner och suckningar om en nådig förlossning utur detta elände. Vi anhöllo at få gå ut och söka hielp

hos vår minister Knipercrona, men fåfängt, utan måste i detta tillstånd uthärda, til des zaren undslapp 1711 turckarna vid Pruth, som hade honom och hela dess armee inspärrad; då en allmän frögde- och glädje-dag firades i Muskou och fångarna utur stockhusen lösgåfvos. Vi blefvo då til comend. knes Ismahilof uphämtade, sedan vi uti 12 veckor detta svåra fängelse uthärdat; frågandes om vi intet kunde draga vexel från Sverige, och gjöra honom en present för det han gåfvo oss lösa och lemnade oss goda qvarter. Vi utlät oss vara ganska skyldige at visa vår ödmjukaste tacksamhet, om vi hade något at commendera; men som vi det intet hade, bodo vi om dilation til dess vi med vårt handtvärck kunde något förtjena, frågandes hvad handtvärck vi lärdt, då vi sade oss vara handskemakare; så kan I då väl sy några dussin handskar åt min gemål och mina printsessor? hvilket vi med nöje bejakade, och blefvo så genom en densick förde til garfvare slaboden, derest oss efter befallning ett godt qvarter med en vacktkarl blef tildelt.

Andra dagen kom samma densick til oss med befallning at strax komma upp til fursten. Vi blefvo häpne och viste intet hvad det ville betyda; dock gjorde vi gjenast följe.

Vid ankomsten fördes vi in uti en stor sahl, hvarest en myckenhet med skinn af alla slags couleurer låg på bordet. Strax derpå kom knesen sjelf ut och befalte gje oss brännevin och sedan vi supit hans skål, sade han: desse skinnen skola I arbeta up i handskar för mig til straff för det I hafven rymt; vi svarade: at vi höllo det intet för straff, utan för en heder, om vi allena fingo veta hvad sort som

behagades, och om de skulle bli stora eller små, då han för sig ville ha ett dousin och lät taga mått af sig; de andra skola alla, sade han, bli fruentimmers-handskar större och mindre. Därpå togo vi skinnen emot, som voro til antalet 36 stycken, gingo så hem och begynte arbeta. Efter 3:ne dagar kom jag tilbaka med furstens och ett dousin fruentimmers-handskar som voro til nöjes. Brännevin var belöningen, med befallning at skynda med resten som ock skjedde; och när vi voro färdige med hela arbetet som bestod af 6 dousin, skänckte han oss et slacktat fåhr, som eljest köptes för 18 styfve eller copeker, hvarmed vi förklarade oss ganska nögde, emedan vi väntade ingen ting. Nu gick vårt arbete an med flit at förtjena oss, utom födan, något litet til kläder; men som vi viste af ingen ting, blefvo om natten alla våra generaler med regements- och andra officerare ifrån Muskou bortförde, och resten som qvar blefvo, samlade uti dertil utsedde hus, til 40, 50, 60 och flere man tilsammans, då jag med mina camerader, och en stor hop under-officerare til några och 30 man blefvo inkastade uti ett nyss uptimbradt hus som ännu intet var färdigt, utan allenast med fenster och dörrar försedt, men utan gålf; här måste vi hålla til godo på halm och sjelfva bottn som bestod af sand, söka vår hvila. Nu var under sjelfva huset ännu ingen fot gjord, utan allenast stora stenar under knutarna, så at man kunde sticka händer och fötter ut under syllarne, och som ett bedröfligt ryckte utkom, at zaren beslutit massacrera fångarne (som vi nästan ville tro,) ty tänckte jag 2:dra gången igen salvera mig med flyckten, resolverandes mig at om natten grafva mig genom sanden

ut genom syllen och retirera mig til tyska slabodden der jag tilförene med en skomakare kommit öfverens om härberge, om jag kunde komma lös, emot det jag skulle lära hans son, som var om 10 åhr at läsa och skrifva: med detta arbete begynte jag sedan vi legat här i huset 2:ne nätter med mine närliggande cameraders vettskap, men hade til at arbeta härmed 3 nätter utan at blifva rögd, emedan arbetet om dagen öfvertäcktes med halmen, hvarpå jag låg. Vackt hade vi ingen annan än en soldat som hade 3:ne sådane hus, emellan hvilka han skulle gå af och an om nätterne och allena til se, om dörrarna som med stora utanlås voro försedde, intet voro brutne; för fenstren voro järngalror, men husfoten kom ingen ihåg. En sergeant kom hvar morgon och frågade om vi voro tilstädes, säjandes at andra qvarter voro för oss i arbete, vi skulle intet låta tiden bli oss så lång. Nu går jag til mitt gräfvande igen och skal berätta: at jag 3:dje natten kom ut och ville haft mina camerader med mig, men de dristade sig intet, emedan de så nyligen varit i klämma. Jag kom lyckelig til min skomakare, berättandes honom på hvad sätt jag utkommit; med mycken frucktan tog han mig ändtlig emot, med förbehåll at om i slaboden efter mig skulle gjöras någon undersökning, jag då intet skulle förtryta om han strax gåfvo mig sjelf ann.

Emedlertid var han mer angelägen än jag at förnimma om jag voro saknad; til hvilken ända han mäst hvar dag gick in staden til huset, hvar mina camerader sutto, och fick altid den underrättelsen at jag intet voro saknad, hvilcket varade i 6 dagar, då omsider sergeanten som andra

dagen skulle bli aflöst, kom at efter sine rullar se fångarna igenom, och när han saknade mig blef han ganska illa tilfreds och jämrade sig grufveligen, förestälte sig intet annat än bli dömd til gemen och med padogg afstraffad, hälst han alla de förflutna dagarne försummat at upropa dem efter rullan och kunde nu derom intet aflemna någon rapport, påståendes af de qvarblefna veta när de saknat mig, med hotelse at de skulle alla bli straffade tillika med honom, som intet gifvit tilkänna när jag afvikit; hvarpå de invände sig icke haft tilfälle mit afvikande gifva tilkänna, emedan de voro inneslutne, och han eller någon annan intet varit där för hvilken de om sådant kunde lemna kundskap. Detta öfvertygade honom än mer om hans försummelse, och viste på intet sätt sig at ursäckta.

Han var en adelsman vid namn Juskou, en släcktinge af majoren som hade comando öfver fångarne. Denna sergeant fant omsider på det rådet, at raportera mig för död blefven, bedjandes de öfrige fångarne gjöra ett med honom, så ville han kjöpa en likkista, och på den för de svenska utvista jordsättnings platsen, under beledsagande af några svenska fångar låta föra honom dit och begrafva som ock samma dag blef värckstält, så at jag i rullan blef annoterad som död och begrafven. Här om brackte min värd, som altid var ute på kundskap, med mycken glädje mig berättelse, då jag må tillstå at vi under oss drucko med hjertans nöije et ljufligt graf-öhl.

Sedan jag nu var död blefven, begynte jag först at lefva och afgjorde på en gång schole-mästare och handskemakare embeten; med det förra förtjente jag mig födan, med

det senare så mycket penningar at jag i kläder kunde föra mig propert up och var väl antagen hos dem jag umgicks med, hvars antal jag dock icke gjorde för vidlyftig, utan hölt mig mäst inne och fördref tiden med min nåhl och min discipel som var en välartad och läracktig gosse; läggandes mig i stället för en blond til en hel ramsvart peruque, som nog förställte mig.

Detta var nu den nöijsammaste tiden jag hade i fångenskapen, ingen frågade efter mig, och intet viste jag af någon brist på någon ting, intill 1712, då jag oförmodeligen en gång på gatan träffade den förut omnämde Stierncreutz, som häpnade för mig och jag för honom: han, för det jag med mina camerater, genom hans råd och skjälmska vägvisare råkat uti så stor laberynt och lifsfahra, jag för det jag frucktade mig af honom blifva rögd, så at ingen kunde tala den andra till utan sågo hvarannan med starrande ögon helt stillatigande an, in till dess han omsider utbrast och sade: herr fendrich! jag häpnar vid at se en person, den jag så mycket älskat och ännu vet Gud af hjertat älskar, men gjenom mit förvållande blifvit nedsänckt i så mycken olycka; jag tar Gud till vittne, at jag häreutinnan haft en god mening, men at både jag och herr fendrichen blifvit af en skjälm bedragne, förmodar jag, som ock hjerteligen beder, ej måtte räknas mig till last. Jag torde nu veta utväg gjenom säkrare och påliteligare maner förbättra hvad jag denna gången emot min villja felat; jag skulle allenast hafva förtroende till honom och intet hysa hos mig någon misstancka om hans redlighet.

Min herr Stierncreutz! Den olycka som mig och mina

camerater öfvergått, vare långt ifrån mig at tillskrifva honom, ty jag har redan långt tillbaka haft öfvertygande prof af des trohet och redlighet emot mig, då han för min skull vid Batturin blef fången allenast at frälsa mitt eqvipage, som dock tillika med honom kom i fiendens händer; men det gjör mig ganska häpen at sedan jag på det sättet brackt mig lös ifrån vackten, (förtälljer honom hela passagen) träffa herr Stierncreutz som kan skje härom okunnig i hast och af ovettenhet kunde förråda mig. Då han föll mig om halssen och bad mig härom intet hafva någon sorg, utan betjena mig af denna vundna friheten at sättja mig uti fullkomlig frihet. Härpå bad jag honom följa mig hem på min kammare, då vi hade tillfälle vidare öfverlägga om denna saken, hvilcket han ock villigt gjorde. Under det vi drucko en tass the, bad jag honom uppenbara mig sina förslager, på hvad sätt han förmente sig kunna frälsa mig utur mitt fångenskap, som syntes blifva alt för långsamt. Jo sade han: min herre på hvilckens gods jag bor är major vid zarens Brebrazenskj Regemente, en furste vid namn knes Michaela Ivanovitz Wollkonskj som hafver permission på ett år at vistas ifrån armeen, och nu fådt ordres at inställa sig, söker at få tyska betjenter efter armeen står på tyska botten, har ock redan fått 3:ne beskjedeliga karlar som varit under officerare, dem han på sin paroll tagit löse ifrån vackten; men han vill ännu hafva till sin kammartjenare en som kan räkna och skrifva, at i fall han vid tillfälle behöfde någon hjelp af tysk correspondence, han då måtte hafva en sådan person vid handen, och at förskaffa honom en sådan är jag nu hitkommen.

Har herr fendrichen lust, så vil jag förskaffa honom denna conditionen, hvarmed fursten lärer vara så mycket mera nögd, som min herre är fri och ledig utan vackt, så at han intet behöfver lämna någon cautions-skrift ifrån sig, och vid ankomsten på tyska bottn altid tordes få tilfälle at försätta sig i frihet. Detta förslaget behagade mig öfvermåttan och förklarade mig aldeles nögd der med, blef ock således aftalt at jag vid ankomsten til fursten intet skulle låta mig märcka, at jag varit i krigstjensten, utan som kammartjenare följt med öfverste Horn utur Sachsen, blifvit fången på en fourage vid Starradubb och således skilgd ifrån min herre och förd til Muskou, hvarest jag alt sedan närdt mig med mitt handskemakare-handtvärck, in tils nu herr Stjerncreutz öfvertalt mig at antaga condition hos nådige fursten. Härmed var nu saken afgjord och gafs mig 4 dagars tid at praeparera mig på resan, då han ville komma och afhämta mig til furstens håf, som låg 5 och en half mihl ifrån Muskou, hvilket och skedde.

Vid ankomsten frågade fursten mig, om jag hade lust at följa med honom til Tyskland, då jag svarade helt indifferent: at sedan jag voro i tjenst hos nådiga fursten, voro jag sinnad at tjena som trogen och ärlig karl, och gjorde mig lika mycket om det voro i Ryssland, Tyskland, Frankrike eller Hispanien; detta tyckte han om, säjandes: at du skal ock vara försäkrad om en raisonabel herre, som altid skal veta at reflectera på oförtruten tjenst och trohet; här kan du se exempel på Wassilli Ivanovitz (ty så kallade han Stierncreutz) han har tjent mig intet fulla tre år, och jag har skaffat honom en bra och förmögen hustru, lemnat

honom en skön gård samt satt honom i så godt stånd at han i all sin lifstid intet behöfver sörja för tilräckelig föda för sig, sin hustru och barn: det samma skal du ock ha at vänta, om du vil vara mig trogen. Jag invände, at han så litet behöfde tvifla om det senare, som jag tviflar om det förra. Härpå måste jag efter förteckning emottaga hans gång- och lin-kläder med bordtyg och alt dess fält-eqvipagie, så at jag på en gång agerade håf-mästare, stallmästare och cammartjenare.

Mannen var fattig och ägde allenast några och 70 bönder, ty var staten i proportion derefter. Jag vinlade mig om, at bearbeta mig hans tycke, hvilket jag innom en kort tid vant, och tilstår at han var ganska honett och gjorde mig åtskilliga douceurer; skänkte mig en skjön värja och ett par goda pistoler med en hel ny sadel-mundering, befallandes alt sitt folck at intet nämna mig annorlunda än gospodin Andreovitz, och på det jag måtte skaffa mig så mycket större credit hos honom, frågade jag en gång (sedan jag under vägen förnummit hans fattigdom, och i Riga blef skickad til en af hans vänner vid namn Polonski, då commendant derstädes, at få låna 100 rubel, men fick ett snöpligt svar) om jag kunde tjena honom med 20 eller 30 rubell, som jag med mitt handtvärck mig förtjent, så ville jag gjerna lemna dem, under förtröstan, at när jag behöfde dem, kunde jag altid få dem igen. Häröfver blef mannen så glad, at han tog mig i famn och kyste mig, försäkrandes at när han kommo til armeen, skulle jag få mina penningar igen. Efter 14 dagars förlopp fortsattes marchen ifrån Riga til Curland, stadnandes uti Mitou en 8 dagar,

under hvilken tid, fursten erhölt befallning at bli der stående tils vidare och praeparera sig på återmarchen til Muskou igen. Detta var honom en alt för behagelig tidning, hvarmed han af glädje upfylt, äfven ville hugna mig och de andra 3:ne tyskar som voro i följet och des tjenst, kallandes oss alla för sig och bad oss vara glada, vi få nu gå til Muskou igen, då vil jag sade han, gjöra bröllop åt ehr allesamman, förskaffa ehr hvar en god hustru, så at ehr öfriga lifstid kunde tilbringas i ro.

Vi låddes ock vara hjerteligen glada, tackade honom för des nådiga promisser; men Gud skal veta uti hvad ängslan vi stadnade, betänckte oss intet länge, utan resolverade at befria oss ifrån åter-marchen och ryska tjensten tillika, med flyckten. Kommo således öfverens at samma natt gjöra oss osynlige, som skedde. Sedan de alla voro insomnade, begofvo vi oss til fots på resan, tagandes vår kosa åt Litouska gräntsen igenom, derifrån hade vi sedan 24 mil genom Littouen til Memel i Preussen, som syntes oss säkrast. Vi hade då en af våra camerader under oss vid namn Gottfried Schmidt, som var en preuser, til vägvisare, han förde oss sådane vägar at vi blefvo oanfäcktade, in til des vi den 6:te dagen nog hungroge och utmattade, stötte an på en enstakad gård, derest vi begärade få köpa någon mat, som oss ock lemnades. Men under det vi åto, frågade bonden oss hvarifrån vi kommo, och hvart vi ärnade? Vi som nu tänkte få köpa denna bonden at beledsaga oss vidare, bad honom, intet giöra härom någon efterfrågan, utan för penningar, dem vi för hans besvär intet ville spara, ledsaga oss några mil närmare åt Memel, emedan

vi ärnade oss dit; gaf oss tilkänna, at vi voro tyskar, som en lång tid hade suttit fångne hos ryssarne och sökte vår frihet, bedjandes han ville som en rätt christen, vara oss behjelpelig och befordra vår resa, han skulle blifva raisonabelt betalt efter egit begjär.

Denne bonde invände, at dess husbonde, en öfverste af fursten Sapihas troupper hade redan tilförene hjelpt många flycktande fångar igenom, och en del antagit til tjenst under sitt regemente och förhulpit dem til ansenliga charger; han bodde allenast en half mil derifrån, hans namn var Pann Pussin, om vi ville anmäla oss hos honom så vore vi säkre där, om vi lämnade oss under hans förande. Vi vedertogo hans råd och följde denna bonde til bemälte öfverste, som oss ganska nådigt emottog, försäkrandes at vi intet skulle ångra vårt hafda förtroende til honom, lemnandes oss et skjönt rum med 2:ne sängar uti och bad oss hålla til godo hos honom några dagar, til des han fick utse någon säker lägenhet för oss, spisade oss vid sitt egit bord och viste oss mycken höflighet. Andra dagen förehölt han oss, om vi intet hade lust at gå i tjenst, så ville han genast emploijera oss vid sitt regemente, och strax för oss låta afgå förslag til fursten Sapiha, så at vi innom 14 dagars förlopp skulle hafva våra fullmackter, jag som lieutenant och de andra 3:ne som fändrichar.

När då ryssarna voro aftågade til Ryssland tilbaka, kunde vi, om vi intet funno vår räkning, på första begäran få afskjed igen och då med största säkerhet, förfoga oss til Preussen, dit vi ärnade oss. Här var nu intet annat för oss til råda, än at vedertaga detta hans anbud och förtro

oss under hans vård och beskydd; han lät ock ingen ting fela som kunde försäkra oss om des ärlighet. Vi förnötte då under rätt goda dagar vår tid här på håfvet half tredje vecka, och väntade på våra fullmackter, til ändteligen om en natt kl. vid pass 2, 12 stycken ryska dragoner anförde af en sergeant, kommo instigandes i rummet där vi lågo, som spottskeligen bådo herrarne om ursägt, at de i så olaga tid gjorde oro, det voro nu tid at tänka på återresan til Mitou igen, emedan de intet längre kunde vara vårt kära sällskap förutan, dragandes oss utur sängarna och med canschucker smörgde våra syndiga kroppar på bara lintyget, at en sten kunnat röras af medömksamhet. Öfversten kom härtil, som ändteligen förmådde med sin bön at de uphörde med sitt grufveliga piskande, hvarpå oss lemnades tid at kläda oss så godt vi kunde, och när det var skedt, blefvo vi med järnfjättrar om båda benen belagde, säjandes derhos: at för slika herrar voro intet tjenligt resa utan spårar. Sedan under skjen hotades öfversten med svårt straff som understådt sig så långan tid hysa slika rymningar, utan at lämna rapport derom; denne ursäcktade sig falskeligen, med ovettenhet om vår beskaffenhet och bad at sergeanten ville förtyda hans oskuld. Emedlertid at vi nu helt desperate väntade på vårt bedröfveliga upbrått, blefvo ryssarne tracterade med mat, öhl, mjöd och brännevin alt intil kl. 9. om dagen. Sergeanten spisade uti et annat rum, dit vi på öfverstens begäran blefvo hämtade, och med sergeantens tillstånd befaltes spisa med honom tilsammans, men vi förmådde intet. Öfverstinnan som hjerteligen och med tårar beklagade oss, gaf oss en ricks-

daler til mans, och dess lilla fröken 2 tymf a man. Sedan ryssarne nu af förenämde liqvueurer voro förnögde, galt det til upbrott, då öfversten vid vårt afskjedstagande öfverräckte mig et volant-bref på tyska til fursten Wolkonski, hvarutinnan han bad om nåd för oss och at vi intet måtte bli omildt tracterade; men som jag viste at det var idel skjälmstycke, brukte jag det til sådant behof som det var värdt. Under vägen tiltalte oss sergeanten som såg at öfverstinnan gaf oss penningar, om vi ville skänka honom dem, så skulle vi stå oss väl på resan och sedan vi kommo fram til Mitou hafva at hugna oss af des vänskap och biträde vid alla görliga tilfällen, väl vetandes at vi stadigt komme at förblifva under hans upsickt, som ock skedde. Vi fullgjorde hans begjäran, som uträttade likväl så mycket, at han blef oss mer benägen än vi eljest kunnat vänta. Kort sagt: vi kommo på 5:te dagen til Mitou, då vi utan at komma för vår förstes ögon genast blefvo förde uti artillerie smedjan, och där 2 och 2 sammansmidde, sedan inkastade uti ett litet timbradt rum, hvarest var hvarken fenster, spis eller kakelugn, utan allenast en liten glugg på den ena vägen åt gatan, men frammanföre var et vackert rum för sergeanten och 3:ne dragoner som perpetuelt skulle hålla vackt om oss, som dock voro i säkerhet nog, emedan den ena intet kunde bli skilgd ifrån den andra. Nu sitta vi där, och hisnar jag vid at beskrifva vårt tilstånd som var både osnygt och olideligt, emedan vi intet sluppo ut, när vi behöfe efter vackten var sällan tilstädes, ty de voro säkre nog om oss, och ohyran ville aldeles förtära oss. Hvad vi nu behöfdo, til föda och underhåll, skickades af borger-

skapet oss tilhanda, ja ock ansenlige allmoser af pengar, hvaraf vi omsider gjorde ett sammanskott af 4. rd:lr sedan vi en månad i detta tilståndet uthärdat och gjorde å nyo en present til vår sergeant, med begäran, han ville för Christi skull, skaffa några karlar som ränsade och gjorde rent vårt mörka fängelse och förskaffade oss ren halm, at vi icke måtte förtäras af ohyra, och at vi med vackt måtte få gå i badstugan och bränna våra kläder. Detta samtyckte han, hälst han fant sig tvungen dertil, emedan hans rum var ock anstuckit; bestälte således 2:ne karlar som först ränsade både vårt och hans rum, sopade och fäjade både tak och väggar; derpå kommo 2:ne qvinfolck som med lutit och varmt vatn skurade och tvättade både golf, väggar och tak, lät sedan föra 2:ne lass halm dit, hvaraf, under det vi voro i badstugan och twådde oss samt renoverade våra kläder, han lät laga för oss och sig sjelf goda läger-ställen, men förde oss til räkning 6 caroliner dem vi med nöje betalade, och anhöllo, efter vi nu voro rena och derhos så förvarade at intet försök af oss gjöras kunde til någon undanflyckt, han ville lemna oss tilstånd at bli så länge i hans rum som vi drucko med honom en kanna vin, hvilket han beviljade, derpå gåfvo vi honom 6 tymf och bad han ville låta hämta vin, såcker och skårpor, så skulle vi gjöra oss en kallskål. Saken blef promt expedierat och kom ut-skickaden med 5 stop rätt godt vin, et skålp. såcker och en stor hop med hveteskårpor, som bagaren skänckt oss. Nu ville vi gjöra kallskål, men det ville han intet, utan äta bröd för sig och dricka vin derpå, som han ock gjorde til des han blef hel drucken, hafvandes allena en vackt-

karl tilstädes, som af brännevin fådt sin del, den befalte han hafva noga ackt på arrestanterne, han ville lägga sig at sofva, då måtte vi in uti vårt hål igen och såfvo den natten ganska godt. När han vaknade, observerade han at karlen glömdt sluta dörren til om oss, då han blef ganska illa vid, kom springande och ropade oss om vi voro tilstädes, då vi alla viste oss för honom, hvaröfver han blef glad och bad oss om frukost, det vi och spenderade på honom. Efter en liten stund sade han: jag tör vara så christelig, efter jag ser ni äro beskedelige och lemna ehr sittja om dagen här i mitt rum, men då skal ni gje mig 3 tymff ännu til mans, vi tackade honom för den godheten och lofvade at gifva honom det så fort något för oss inflyter, och som han såg at vi dageligen fingo pengar, lofvade han vänta tils vi få. Emedlertid njuto vi hans löfte til godo, och voro dymedelst ganska mycket soulagerade. Vi låto gjöra hyllor derute, hvarpå vi satte mat som til öfverflöd skickades oss ifrån hela staden, så at vi kunde som vi ock gjorde, spisa både sergeanten och vachten som sedan bestod allenast af en man, emedan han tog penningar af de andra. Sedan vi efter 8:ta dagars förlopp betalt sergeanten de accorderade 3 tymff til mans, fingo vi stadigt åtnjuta den betingade förmån at om dagen vistas uti hans rum och tilbrackte således uti detta tilståndet vår tid in emot 16 eller 17 veckor, nemligen ifrån Bartholomei dag til 3:dje söndagen i adventet, som var min välsignade förlossnings-dag. Huru detta månde tilgå, vil jag i korthet berätta.

En lands-höfding eller lands-hauptman som de där kallas uti Curland vid namn Georg Christopher von Vittinghoff,

som bodde 18 mil från Mitou på ett fursteligit slott benämd Schrondon, kom inresandes til Mitou uti en förrättning, blef uti qvarteret underrättad om 4 tyskar som varit på vägen at rymma ifrån fursten Wollkonskj, som i Muskou tagit dem på sin caution lösa ifrån vackten, men i Littouen blifvit ärtappade och hit återförde; och dessa arma menniskjor har han låtit smida i järn 2 och 2 tilsammans, och utom det at han intet består dem något underhåld, handterar han dem ochristeligen och som en tyran, har hotat at vilja låta skära näsa och öron af dem, och förskicka dem til Svarta Hafvet på galeijerne som slafvar at brukas emot turkarne: detta vårt beskrefna tillstånd ömmade denna Guds mannen så mycket, at han strax skickade sin secretair vid namn Braunsweik en pomerink til oss med 4 rd:lr och befalte at anteckna våra namn samt gjöra sig underkunnig om vår födelseort och af hvad folck vi voro; jag androg, sedan han annoterat mitt namn, det jag var född i Meisen uti Sachsen, och at min far var derstädes kopparslagare; de andre gjorde hvar ock en sin berättelse som han alt uptecknade; sluteligen beklagade vårt tilstånd och gick sin väg. Här måste jag sjelf tillika med läsaren stadna uti en helig förundran öfver Guds underliga vägar och outransakeliga dommar; här få vi tilfälle med ödmjukaste hjertan vörda och beprisa hans stora nåd och barmhertighet, hans allmacht och outgrundeliga vishet; ty här ställer den grundlösa och nådiga Guden mig och allom trognom Guds barn under ögonen, huru litet det kostar honom at hjelpa, när för våra ögon och efter vårt förnufts begrep ingen hjelp eller räddning är at påtänka. Förenämde secretair

Braunsweik kom med sin förrättning tilbaka, berättade landshauptmannen våra namn och afkomme samt at vi alle voro tyskar; denna goda och nådige herren tog förteckningen och läste den (som secreteren mig sedan berättat) 2 a 3 gångor igenom, och sade omsider: Dahlberg är et svenskt namn, och utom dess tror jag intet at en kopparslagare kallar sin son Alexander Magnus, det måtte hafva sig annorlunda med den karlen och måste I noga undersöka om denna saken, at man må komma under sanningen, ty jag frucktar at det är en släcktinge af grefve Dahlberg, som var gouverneur här uti Riga och gjordt mig många stora tjenster. Mot aftonen kom secreteraren til oss igjen och med sergeantens tilstånd fick komma in uti stugan, som vi nu hyrt til vårt dagarum. När han kom in begynte han at fråga hvad vi få til förplägning, och om detta rummet voro vårt arrest rum, men när jag visa honom vårt mörcka fängelse och berättade honom det vi intet underhåld hade, samt huru vi blifvit handterade, gret han af medömkan, förärandes oss en drittel til mans så mycket som 16 gute groschen och förklarade sitt innerliga medlidande; omsider talte han mig til sägandes: herr Dahlberg! det kommer mig före som ni intet voro någon tysk, utan snarare svensk, ert namn ger sådant vid handen, förtro mig rätta sammanhanget, jag försäkrar at det likafult skal bli cache och det torde vara et medel til eder befrielse; säg mig om ni intet haft någon släcktinge på nejden eller tilgräntsande Lifland; jag suckade härvid djupt, drog på axlarna och såg up i himmelen. Mannen blef mera inqviet, yrkade ständigt på en upricktig bekännelse under dyr för-

plicktelse, at intet vilja förråda mig. Omsider sade jag: min herr secretair, under förbehåll at det inte blir kundbart hos ryssarne, vil jag då tilstå, at jag haft en farbror som varit general gouverneur här i Riga vid namn grefve Erich Dahlberg; på tilfrågan om jag ock voro grefve, svarade jag nej, ty min fader var allenast adelsman och corporal vid Drabanterne. Nu sade han, har jag fådt fram sanningen och det skal vara eder lycka, skilgdes härmed från oss.

Andra morgonen kom han igen, hälsade mig från landshöfdingen och lät säja mig, at som jag vore mägtig ryskan, skulle jag inlåta mig med min furste uti accord, at få ransionera mig med penningar; til hvilken ända han öfverlemnade mig en sedel, ständ på en håf-rätts advocat vid namn Bisselstein af innehåld: at til innehafvaren aflemna så många pengar, som han behöfver til sin ranson, så framt summan intet öfverstiger 500 rd:lr, då han i slik händelse först skulle med honom correspondera. Härmed tog han afskjed och bad mig arbeta nu sjelf på min frihet med all flit och när jag kom på fri fot, förfoga mig til Schrondon, dit han nu fortsätter sin resa. Jag tackade med mycken glädje och gjorde mig godt hopp, ty jag viste at mannen behöfde pengar. Emedlertid åkallade jag min Gud af alt mitt hjerta om välsignelse och framgång; de andra stämde med mig in hela den natten uti hjerteliga böner och suckningar som med bitra tårar beledsagades och den nådefulle Guden i djupaste ödmjukhet öfversändes.

Om morgonen klappade jag ann på dörren, som af vacktkarlen upläts, då jag saknade sergeanten med hvilken jag

åstundade tala, och fick vid efterfrågan höra, at han varit ute hela natten, blef också borta til kl. 12. om dagen, då han var så beskänkt, at jag intet kunde anmoda honom om någon ting, utan väntade til andra dagen då han var rätt munter, och sedan jag upfriskat honom med en sup brännevin, sade jag: hör min käre herr sergeant! jag har något hemligt at uppenbara för fursten, som rörer honom och högre personer i Ryssland, hvilket jag med godt samvete intet längre kan fördölja; ty beder jag, du ville gifva fursten sådant vid handen, at jag må få tala med honom, ty det är nödigt at han får vetat dess förr ju häldre. Karlen korssade sig, blef förskräckt och sade: bevare Gud, är det suddarova flova, jag svarade, det är för höga saker för dig at veta, skaffa mig tala med fursten; härpå förfogade han sig straxt up och berättade för fursten hvad jag sagt. Fursten blef ganska häpen och befalte lösa mig ifrån de andra och föra mig up. Et sådant tilgrep måtte jag betjena mig af, ty eljest hade jag intet fådt komma för honom, emedan jag så många gånger tilförene fådt afslag. Nu kom jag up och fant honom i full mundur, med et ganska vredt ansigte såg han mig an; jag kastade mig ned på hans fötter, anhållandes om nåd. Han befalte mig stiga up och berätta mina hemligheter; jag erböd mig sådant efterkomma, om jag fick vara med fursten allena. Därpå befalte han mig gå in til kammaren och följde sjelf efter, då jag åter föll honom til fötterna, tilstod at jag syndat emot Gud och honom, det jag rymt ifrån en så mild och nådig herre, men jag hade dock intet tilfogat honom en copeks skada, utan som en fogel sökt min frihet; han ville dock för

Christi skull förlåta mig min synd, och behjerta at jag uti en så lång tid, under et så svårt fängelse uti järn sluten som den argaste missgjerningsman nog utstådt och peniterat för mitt brott, och om du min nådige furste intet dermed är försonad, så vil jag söka at blidka dig med penningar, efter jag träffat här någon slägt som mitt elände låtit sig til hjertat gå, och lofvat gå i förskott för mig med 100. rd:lr; dermed är du min nådiga furste bättre betjent på denna främmande orten, än om du låte mig til lif och själ fördärfvas, och detta är den hemligheten jag har at uptäcka och beder dig var nu nådig för Christi skull. Stå up din hund, sade han, jag ropade: vivavat buitt milaserdis la radi Christa, för kjära lifvet, så mycket som jag förmådde; omsider sade han: Gud förlåte dig busserman eller hedning, statt up och då jag nu det fullgjorde, sade han: tänck, at uti en så liten kropp kan bo en så stor skälm. Du har intet rymt allen; utan narrat mina andra tyskar med dig, och likväl vil du försona mig med 100 rd:lr, nej bättre skal du gripa dig an; jag sade: nådige furste, jag vet det är en ringa summa, som intet svarar emot mitt brott, men jag vet ingen utväg til mera, ty mina förvanter som jag träffat, äro intet af någon förmögenhet. Han sade: de kunna mynta 100 rd:lr til, så skal du slippa, ty jag vet du gjör aldrig godt mer. Jag begärade då veta, huru lång tid han ville lemna mig, och at jag måtte få frihet med vackt at gå ut i staden at upsöka mine hjelpare. 3:ne dagars tid beviljades mig, och sergeanten fick ordres at låta en vacktkarl följa mig om dagen, men hafva mig sluten som förr om nätterne. Med detta utslag gick jag ganska för-

nöjd ifrån honom, och sedan jag berättat mina camerader mitt med fursten träffade contract, hvaröfver de öfvermåttan gladdes, gick jag at upsöka förenemde håf-rätts advocat Bisselstein; praesenterade honom landshöfdingens sedel, den han och genast accepterade, säjandes: penningarne kunna lyftas när jag behagade. Emedlertid viste han mig mycken höflighet och obligerade mig at i närvaru af dess fru och barn, berätta mina avantyrer under et glas renskt vin, det jag ock til en del gjorde, förbehållandes mig, när jag kommer på fri fot at continuera. Han tilböd mig ock i sitt hus kammar och säng med fri kost, det jag med mycken ödmjuk tacksamhet emottog; ändade så denna dagen med glädje och kröp i mitt hål och förra järnkåppel igen. Andra dagen lät jag genom sergeanten begära företräde hos fursten, som mig ock lemnades, då han strax under mild upsyn frågade: om jag kunde bringa så många pengar tilsammans, som jag mig utfästadt; jag svarade: at det voro just mit ärende, at begära några dagars prolongation, emedan på 3:ne dagar hela summan intet stod at erhålla, men innom 6 dagar vore jag viss om altsammans. Derpå svarade han: der står en i salen han skal ha en summa pengar, och mig fattas 100 rd:lr, kunde du skaffa mig dem i dag, så ville jag lemna dig den begjärta tiden med resten. Jag låfvade göra min flit, hvarpå jag fick en sup brennevin och gick min väg til Bisselstein, berättade honom hela historien, bad honom följa med mig och gifva sig ut för min farbror och at han af medlidande går för mig i förskott, fast han är ganska oviss om han får dem igen eller intet; hvilket han samtykte; och när vi hade spisat,

följde han med mig och tog sin skrifvare som under kappan bar en pung i hvar hand.

Vid ankomsten anmälte jag mig, vara med min farbror ankommen, som åstundade få gjöra sin upvacktning; vi släptes alla in i salen, der han stod för oss, då jag anhölt, at min farbror måtte få tala med fursten allena, vid hvilket tilfälle jag sielf måtte agera dollmetsch. Jag sade då hvad jag ville som tjente til mitt bästa, och onödigt är at anföra, det honom mäst behagade var penningarne, som då til fullo blefvo lefvererade, då han intet kunde dölja sin glädje, emedan han befalte mig sjelf slå uti 12 stycken små tumblare gjorde af rublar som stod på en presenter-tallrick och praesentera min farbror, med begäran, han ville dricka dem ut för hans välgång, men som det var honom omöjeligt slapp han med två, men jag måste supa resten. Hvarpå han tog mig i famn och kyste mig, säjandes: bror, nu äro vi in för Gud förlikte; lofvat vare Herran! derpå ärhölt jag pass af innehåld;

> At som denna saxen Alexandra Andreovitz (mitt namn hos ryssarna) tjent hos mig uti 3:ne års tid troget och väl, och nu åstundar söka sit fädernesland, det jag honom ej hindra velat, utan härmed utur min tjenst lösgifver och hvarjom och enom til det bästa recommenderar, at hinderlöst passera låta. Mitou d. december 1712.
>
> *Michaela Ivanovitz Wollkonski.*
>
> Knes et major Brebrosenskoj Pollck.

Detta öfverräckte han mig med en bifogad önskan til en lyckosam resa; befallandes sergeanten at lemna mig ifrån

sin vackt, fri och ledig, han hade nu intet vidare at bry sig om mig, utan taga väl vara på de andra 3:ne.

Härpå tog jag afskjed och så godt jag kunde, tackade och välsignade honom för hans bevista barmhertighet emot mig, begaf mig sedan til mitt pinorum at taga afskjed af mina bedröfvade camerater, hafvandes med mig min för farbror utgifne herr Bisselstein, som tröstade dem med den fägnefulla försäkran at uptänka medel til deras förlossning. Härmed under mycken gråt och hjerteliga välsignelser, skilldes vi åt, lemnandes dem uti deras bedröfvelses kula, och förfogade mig med herr Bisselstein hem til hans hus, hvarest jag blef honett emottagen och ganska väl undfägnad. Under 14 dagars tid som jag mig här uppehölt, använde jag de pengar som jag i mitt fängelse samlat, bestigande til 12. rd:lr Allbertus, til linkläder och tog ännu 40. rd:lr af herr hof-rätts advocaten på lands-höfdingens räkning och lät gjöra mig passable gångkläder; sedan nu alt var färdigt, tog jag ifrån detta goda huset afskjed, och begaf mig på resan åt Schrondon, hvarest lands-höfdingen Vittinghoff residerade.

Denne Guds mannen tog mig ganska nådigt och med mycken glädje emot. Jag efter min stora skyldighet sökte med yttersta förmögenhet, at uttrycka min ödmjuka och hjerteliga tacksäjelse för den nåd han emot mig som en okänd person bevist hafver; men han ville ingen ting häraf höra, utan hindrade mig altid med annat tal, säjandes: det vore en ringa sak emot all den tjenst min sal. farbror grefve Dahlberg honom bevist, vi villja intet tala derom, utan ville han vara omtänkt, huru och på hvad sätt han

ännu vidare kan visa mig någon vänskap. Emedlertid bad han mig hålla til godo vinter-qvarter; och när våhren kommer, kunde jag altid med commoditet fortsätta resan antingen ifrån Libau, Windon, eller om jag ville från Memel, sjövägen til Stockholm.

Med detta anbod var jag ganska nögd, tackade ödmjukeligen och yttrade mig då hafva tid, at genom correspondence på Sverige til min släckt, om någon lefver, draga penningar til nådige herr lands-höfdingens betalande; hvarpå han invände: det jag skulle låta hvad betalningen angår, vara min minsta sorg, emedan han ingen ting täncker föra mig til räkning, utan vore det hans högsta nöje, at honom gifvits tilfälle tjena en sin goda väns nödstälta släcktinge, och at jag måtte vara så mycket säkrare, öfverlemnade han mig sitt egenhändiga qvittence, at jag de 240. rd:lr som han til min ranson mig förskutit, ricktigt och til fullo betalt, förbehållandes om jag någonsin skulle träffa något hans barn uti någon nöd, jag då (om villkoren så tillsäga) ville gjöra dem samma tjenst igen. Här lefde jag nu som hans sohn, förnötte min tid med nöje och hade brist på ingen ting, alt in til slutet af martii månad följjande året 1713, under hvilken tid jag hade den förmånen, at se och upvackta så väl zaren som zarinnan Catharina Allexievna, zarovitz och hans gemål printsessan af Wolffenbüttel, emedan desse höga personer, hvar efter annan under deras resa från Tyskland til Pettersburg, hade här natt-qvarter.

Desse senares stat bestod alt af tysk betjening, men de förras en blandning af ryssar och tyskar, som jag nu måste agera dollmetsch för ryssarna och zaren, vid hvilket till-

fälle han frågade mig, hvarest jag lärdt ryska språket, då jag svarade: at jag med en kjöpman från Königsberg, hos hvilken jag hade condition, varit något öfver et åhr i Muskou och då fådt tillfälle at lära språket; hvarpå han klappade mig på axlen säjandes: *Vi kan nog tro I varit i Ryssland.* Härmed må nu vara nog om hvad mig i Curland arriverade; nu täncker jag at begifva mig på resan derifrån til Memel i Preussen ock så vidare til Stockholm, yppar således min dessein för min goda och fromma landshöfdinge och begär af honom resepass, det jag undfick; skänckte mig tillika häst och mondering samt 5. ducater i guld til resepengar, hvarpå jag efter aflagd ödmjukaste tacksäjelse tog med bittra tårar afskjed ifrån denna kära famillen och välsignade huset.

Den 27. martii begaf jag mig derifrån under många lyckönskningar på resan och beledsagades af des tvenne söner och secreteraren Braunsweig som följde mig 3 mil; sedan jag där på slottet tilbragt med största nöje något mera än 3:ne månader. Jag bör icke heller förtiga at denna välsignade mannen meddelte mig äfven march-route, hvaruti han utnämdt ställen hvarest jag skulle taga natthärberge, alt hos hans goda vänner, med befallning, om jag ville vara hans vän, at intet resa något ställe förbi som i march-routen var utsatt, hvilket jag ock icke heller dristade gjöra, änskjönt jag derigenom blef uppehållen öfver fjorton dagar, så at jag intet kom til Memel förr än medio april, blef altså i mine nattqvarter vid afskjedstagandet så raisonabelt med resepenningar regalerad, at jag var ägare af 27 ducater i guld, utom hvita penningar. I Memel uppe-

hölt jag mig i 2:ne månader i brist af lägenhet at sjövägen komma öfver til Sverige, tils omsider en skeppare som förde en galljort lastad med lin och hampa, påtog sig efter mycket betingande emot 20 d:lr sr:mts ärläggande för frackt och kost under resan, at föra mig til Stockholm. Efter 8:ta dagar var han klar och färdig at afgå, men i det samma kom et fartyg ifrån Nykiöping med berättelse at 4. ryska fartyg gingo och kreutsade emellan curska och svenska vallarne, at snappa up alla til Sverige ärnade fartyg. Min skeppare vid namn Haqvinus Keyenberg, en resolverad sjöman, studsade härvid något; men jag blef aldeles illa til mods, så at jag nästan ville förtvifla, ihogkommandes mitt förra ryska slafveri och frucktade nu råka i det samma igen, uptäckte för skepparen min frucktan för den fahra mig förestod, i fall jag å nyo skulle råka uti ryssarnes händer, emedan jag 3:ne gångor tilförene rymdt ifrån dem. Men denna mannen talade mig mod in, försäkrandes det med oss skulle intet hafva någon nöd, ty jag skal skaffa mig pass såsom borgare i Memel och kjöpa mig en brandenburgisk eller preusisk flagg, och då, änskjönt ryssarne råka oss, drista de ej uppehålla oss; således ställte han mig någorlunda tilfreds, så at jag blef vid mig en gång fattade slut at gå med honom öfver, men måste uppå hans inrådande, lägga mig til båtsmanskläder.

Detta drog nu ut 4 dagar innan alt blef värkstäldt. Emedlertid ankommo 3:ne stycken svenska trumpetare, som varit i tjenst hos ryssarne och rymt derifrån, hvilka äfven tingade sig in på detta fartyg, som hade namn af Memel, men

måste ock förut lägga sig til båtsmans kläder; desse försäkrade skeparen at vi för ryssarne intet hade at frukta. Icke des mindre var jag nog ängslig, då vi dagen derpå, som var (om jag mins rätt) den 13. junii under trumpeteklang, i Herrans namn gingo til sjöss under en god och fogelig vind, så at vi, dock efter 19 dygns förlopp, sedan vi lade ut ifrån Memel, under et ganska hårdt väder med rägn och hagel, dunder och blixt beblandat, ankommo lyckeligen in i Stockholms skjären och ankrade vid Dahleröน, om en bönedags-afton, hvarest vi med hjertans glädje och innerlig andakt bevistade om böne-dagen gudstjensten, tackandes Gud med glädje-tårar, som omsider efter så mycken fara och vedermöda försatt oss i säkerhet, samt både underligen och nådeligen beledsagat oss til vårt kära fädernesland.

Åtrån at snart få råka vänner, lemnade oss intet tid at blifva om bord, emedan hvar timma syntes oss så lång som et år, ty begåfvo vi oss (efter undfången middags måltid) til fots landvägen som var 4 mil och kommo andra dagen kl. 9, för middagen til Stockholm, hvarest jag skilgdes vid mina 3:ne trumpetare på Södermalm och källaren Hamburg, derest de togo qvarter; men jag förfogade mig til staden at upsöka min morbror revisions secreteraren Hjelmberg, hvarest mig updrogs fri kammare och kåst, så länge jag der vistades och dess utom regalerade mig med 300 d:lr sr:mt til kläder och häst-mundur, förutan en skjön värja och goda pistoler, anmälandes mig andra dagen uti höga kongl. Senaten, hvarest Hennes Kongl. Höghet, vår nådigste printsessa *Ulrica Eleonora* uti Hans Kongl. Maj:sts vår

allernådigste konungs konung CARL den 12:tes glorvyrdigst i åminnelse frånvaru och vistande i Turkiet, antagit styrslen.

Jag blef ock strax genom en vakt-mästare inkallad och af denna dyra och höga samlingen noga examinerad om alt hvad af mig kunde väntas beskjed, samt huru och på hvad sätt jag bragt mig igenom, hvilket alt jag i så god korthet det sig göra kunde, berättade och omsider anhölt om anordning på mina innestående löningar och en så nådig befordran, hvarmedelst jag kunde gjöra något framsteg uti min lycka, efter så många utståndne olyckor. Härpå blef mig befalt at träda af och infinna mig åter igen om måndagen; detta var om fredagen, hvilket jag i underdånighet efterkom, då mig meddeltes anordning på 100 riks-d:lr samt Hennes Kongl. Höghets och höga kongl. Senatens skrifteliga befallning til då varande öfversten herr Magnus Cronberg för Västerbottens Regemente, hvarvid jag tilförene stådt, at vid första öpning föreslå mig til någon anständig beställning; och som detta regementet då stod uti och kring om Uddevalla, måste jag resa från Stockholm och förfoga mig dit. Vid ankomsten praesenterade jag mig för bemälte öfverste och framtedde Hennes Kongl. Höghets åberopade nådigste befallning; och som en fendrichs plats då var ledig, tilböd han mig den samma, men jag invände at jag ville vänta på en fördelaktigare öpning, allenast, när någon existerar, han då ville hafva mig i minnet, hvilket han ock försäkrade. Emedlertid ägde jag min frihet at få vistas hvarest jag ville och må jag tilstå at detta var den behageligaste tid jag lefvat, emedan jag då hade tid och tilfälle at resa omkring och besöka mina

vänner och släktingar dem jag på så många år intet sedt. Här var nu intet annat än glädje och fägnad hvar jag kom, så at 9 månaders tid förlupo innan jag kunde märkat.

Emedlertid bröt regementet efter ordres up och marcherade til Gefle, då lieutenanten vid Lif-compagniet herr Hans Adolph Kling begärte och fick afskjed, hvars ställe genom Hennes Kongl. Höghets och höga kungl. Senatens nådigste fullmakt under d. 5. april 1714 mig blef updragit, med nådigste befallning at strax förfoga mig til regementet, som bekommit ordre at marchera til Stockholm och öfver transporteras åt Finland.

Nu var intet annat at tänka på än gripa til förra handtvärket, ty var och ingen ting som kunde hindra mig, utan min högsta omsorg at efterkomma ordres och inställa mig vid regementet, som skedde innom 10 dagars förlopp. Vid ankomsten blef jag nådigt emottagen och vid compagniet föreställd, efter aflagd trohets-ed, och som upbrottet med regementet intet skjedde förr än 6 veckors tid efter min ankomst, ty fick jag råderum at gjöra mig bekant, besynnerligen uti råd- och handels-mannens herr Marcus Holftz hus, hvarest jag fattade kärleks tankar för des kära dotter, jungfru Anna Margareta Holftz och med föräldrarnas samtycke mig med henne förlofvade, änskjönt hon intet var fulla 14 åhr.

Upbråttet skedde omsider och jag måste lemna min käraste qvar under föräldrarnas vanliga omsorg. Vid ankomsten til Stockholm blef läger utstuckit på Ladugårds gjärde för regementet, hvarest vi camperade 6 a 7 veckor, tillika med Södermanlands Regemente; emedlertid blef trans-

porten til Finland contramanderad, och desse 2:ne med 6 andra regementer sammandragne at formera läger uti Roslagen vid och omkring Husby under Hans Durchleuchtighet arf-printsens af Hessen nådigste commando, derest vi camperade til des årsens tid befalte gå uti vinter-qvarter, som för vårt regemente blefvo utsedde uti nästbelägne socknar, derest manskapet åtnöto af allmogen hus-mans kåst öfver vinteren til om sommaren 1715, då regementerne åter drogos tilsamman och formerade läger vid Husby och Finstad gård, hvarest Hans Durchleuchtighet arf-printsen och generalissimus landt-grefven von Hessen, hade sitt högqvarter; och som vårt regemente camperade närmast intil, ty hade vi den hedren at göra vacht hos högheterna, emedan Hennes Kongl. Höghet äfven behagade uppehålla sig der hos sin höga gemål en rund tid, och med sin dyra och nådiga närvarelse, gaf denna campagnien et präcktigt anseende, emedan hvar och en vinlade sig om at gjöra figur: elljest tilbragtes denna sommaren med allahanda uptänkeliga krigsöfningar, och alt hvad som kunde tjena til at göra alla skickeliga och färdige uti metien, in til des befallning gafs at gå uti våra vinter-qvarter igen, och där förplägades på samma sätt som förra vinteren. Jag går med flit förbi, hvad i våra cantoner-qvarter förelupit, emedan det vore alt för vidlöftigt och intet särdeles remarquabelt. År 1716 då regementet ännu cantonerade, blef et ryckte utspridt, som skulle regementet få marchera hem til landet, begynte jag tänka på min trolofvade fästemö, och resolverade at göra mig först en viss ägare af henne; begärte fördenskul en månads permission, men fick allena 14

dagars, och reste dermed til Gefle, kommandes öfverens med mina k. svär-föräldrar at om söndagen för Christi himmelsfärds dag låta afkunna til äktenskap alla 3 gångor och torsdagen derpå som var Christi himmelsfärds dag, blef jag i det helga Trefaldighets namn, med min älskeliga och kära hustru, af herr probsten Schiffer i Gefle sammanvigde, och har den högsta Guden under vår sammanlefnad utom all annor nåd och välsignelse, välsignat vårt äktenskap med 13 st. lifs arfvingar, 4 af man- och 9 af qvinkön.

Åtta dagar efter vigslen förfogade jag mig til regementet igen, emedan min permission var til ända, och som skilsmässan efter en nyligen skedd förening fölt oss å båda sidor alt för sensibel, ty resolverade min k. hustru, som ännu var ung och intet fylt sina 16 år, at göra följje med til cantoner qvarteren, derest jag hade det nöjet at äga henne hos mig i 7 veckor, som kom mig väl til pass, emedan jag föll in uti en stark hitsig feber, som ansatte mig så hårdt, at föga hopp var om restitution; men efter 3:ne veckors förlopp, täcktes den nådefulla Guden göra en nådig ändring och återskänka hälsan. Men det var den allvisa Gudens nådiga behag, at intet lemna oss längre tilsamman, emedan regementet fick hastiga ordres til upbrott, som skedde strax derpå, och var march-routen ställd på svenska Norriget eller Bohus lähn. Jag var altså nödsakad at låta min kära hustru taga sin tilflygt åt sine k. föräldrar i Gefle. Marchen fortsattes således igenom Stockholm, Södermanland och Östergjötland, hvarest vi fingo stånd-qvarter, först omkring Vadstena och Skenninge, men sedan flyttades vi närmare småländska gräntsen i Kisa hä-

rad och omkring Mjölby och Ramsåsa. Här blefvo vi förlagde uti vinter-qvarter och gjorde oss denna uträkning at få blifva där öfver vintren, hvarföre jag anhölt om permission at få resa til Gefle och hämta min kära hustru til mig, hvilket och beviljades på 6 veckor. Jag fortsatte således resan och vid ankomsten fant min kära hustru och svärföräldrar uti et önskeligt och godt tilstånd; förnötte altså under et ganska lifligt nöje der en månads tid, och då praeparerade min kära hustru sig til resan at gjöra mig föllje til regementet.

Dagen inbröt på hvilken vi måste taga ett sorgefult afskjed, och begaf oss således på återresan, så at vi dagen för julafton hunno til mit qvarter i Östergöthland och Tårpa sockn samt Håfvetorps gård; varandes min värd en förafskedad capitaine benämd Ekeren och dess fru en Torpadia, som handterade oss ganska honett och berömligt. Vi förnötte denna juhle-helgen under mycken ro och förnöjsamhet; men som ingen ting är beständigare än sjelfva obeständigheten, så varade icke häldre denna glädjen, utan ankomne ordres at upbryta dagen efter nyårs-dagen 1717 gjorde härpå slut. Här var nu för min k. hustru intet annat at göra, än packa in och föllja troppen, och var det vår lycka at vi hade et makalöst skjönt åkeföre, samt at jag i Bohus lähn och omkring Uddevalla, hade min moder, bröder och andra goda vänner, hvarest jag vid ankomsten kunde lemna min k. hustru. När vi nu kommo in uti Vestergjötland, fick regementet åter stånd-qvarter vid Lidköping, och jag uti Örlösa prestegård hos kyrkoherden Cleverus, hvarest vi mådde ganska godt til april månad,

då regementet bröt up och marcherade til vår destinerade träldoms ort Strömstad, men stadnade några veckor förut kring om Saltkällan, och jag uti Svarteborgs sockn, Kjäfvestad gård, hvarest min k. hustru som jag lemnade efter mig i Lidköping kom til mig, och föll in uti en stark fläckfeber at om henne var ringa hopp. Huru jag då blef til mods, kan hvar och en eftersinna, besynnerligen som jag mitt i natten när sjukdomen ansatte henne som häftigast, fick ordres at med compagniet marchera til Strömstad, som redan af de danska blef oroat; skref således min moder til som vistades 3 mil derifrån, hos min äldsta broder, kyrkoherden uti Krokstads pastorat, at hon ville komma och se min kära och sjuka hustru til godo, som intet hade mer än en piga hos sig, och måste således 2:dra dagen uti et slikt bedröfveligt tilstånd lemna henne. Lyckan var at min k. moder 2:ne dagar efter min afmarche kom henne til hjelp och blef hos henne til des hon kunde föras til Krokstad, derest hon med all ömhet blef upvaktad och förplägad, så at hon åter igen kom sig före och återvant hälsan.

Emedlertid blefvo vi af de danskas 2:ne bombarder kjetser natt och dag besvärade, emedan de samma creperade emellan våra tält och gjorde dageligen stor skada. Omsider lade de danske under den tappre Tordenskjölds commando, sig med 6 st. skjepp, hvardera af 60 til 64 stycken canoner på redden, och om natten varpade sig så nära under våra uprättade 3:ne batterier, som de kunde, och begynte i dagningen med all magt fyra på oss, med et så grufveligt skjutande, at hörslen af knallen och synen

af krutröken ville förgås. Å vår sida försummades intet at låta fienden förstå, det vi voro både lefvande och resolverade at disputera honom landstigningen, änskjönt vi intet hade mera artillerie än 14 halfva canoner och 6 st. fältslangor, som betäcktes af Granadeurs Bataillon, Västerbottens och öfverste Rutenskjölds Regemente under anförande af vår tappre och oförskräckte general Gjerta.

Fiendens gallerer til antalet 16 stycken, som voro destinerade at under faveur af dess canoner gjöra landstigningen, blefvo af vårt infanterie som voro vid stranden posterade, så emottagne och påhälsade, at de icke förmåtte bruka årorne sedan de kommit oss på 50 a 60 steg nära, utan gjorde våra salvor hos fienden som stod ganska tätt sammanpackade och slutne, en så märkelig effect, at de på slutet blefvo helt glese och tvungne at tänka på huru de måtte komma tilbaka åt skeppen igen, hvilket at hindra intet fullit oss svårt, om vi allenast med båtar eller små fartyg varit försedde; ty deras retrait var ganska långsam, emedan de fullo immer fort för våra musquet kulor som gräs, så länge vi kunde räcka dem. Emedlertid continuerades alt å båda sidorne med et oerhördt skjutande, som varade ifrån det blef ljust och til kl. 9, då fienden begynte at varpa sina skjepp, som voro ganska lappade ut igen, sedan vi uthållit elden af mer än 400 canoner i 6 timar. Förlusten å vår sida var ungefär 60 a 70 man och så många blesserade; fiendens förlust blef oss okunnig. Jag för min del kom denna gången oskadd derifrån, välsignat vare Herrans namn! Under denna action comenderades vårt regemente af öfverste lieutenanten Carl Kagge, emedan h. öf-

verste Cronberg var blefven general major och lands-höfdinge i Västerbotten, och stället ersatt med majoren af kongl. Lif-Gardiet herr von Buddenbrock, som ännu vistades hos Hans Maj:st i Lund.

Dagen efter denna action affärdades capitaine Bock af vårt regemente med rapport til Hans Maj:st och blef af högstbemälte konung gratificerad med majors fullmackt vid Enterkarlarne, bekom tillika 100 ducater i guld, nobiliterades och fick namn af von Bocken.

Sedan vi nu fingo något lugn för fiendens anfall, continuerades hela detta året med arbetande på defensions värcket, magasiners uprättande och barraqvers förfärdigande, så för officerare som de gemena, hvilka emedlertid camperade i tälten til november månads slut; och som manskapet måste uti sjön på holmar, hvarest timberskog fants, fälla och som hästar släpa timbret ned i vattnet, sammanfoga stora flåttar samt med odrägeligt arbetande och besvär, roo dem en half ja understundom hela milen, så at oftast hände, det de innom kl. 12 och 1 om natten intet kunde hinna fram, då de utmattade och in på kroppen genomvåta, utan at på annat sätt än på kroppen kunna torka kläderna igen, måste krypa in i tälten och lägga sig ned på granris, emedan ingen halm var at tilgå; ty hände ock, at sedan de kommo at inläggas uti desse af råa timbret upbygde baraqver som voro så våta at vatnet rann ända ner åt väggarne, och stod som en tjock dimba uti husen, det manskapet föllo in uti faselig sjukdom som innan vårdagen 1718 förtärdt af vårt regemente allena öfver 400:de man.

Sedan Hans Högstsalig Kongl. Maj:st glorvyrdigste i

åminnelse konung CARL den 12:tes nådigste ankomst ifrån Lund til Strömstad, blef jag med en lieutenant, 6 under-officerare och 70 man commenderad under general adjutanten Sparres commando, at på båtar angripa 2:ne danska galejor som lagt sig bak om en holma en mil från staden, dem vi ock med våra lätta fartyg kringrände, och efter något motstånd borttogo, hvarvid vi förlorade 20 man, men bekommo några och 70 tillika med en capitain lieutenant och en lieutenant til fånga; den förra, som förklarades för svensk vasall blef en tid derefter, likmätigt krigs-rättens dom arquebuserad.

Nu kommer jag til min förra berättelse, det vårt regemente som bestod ej mer än af 160 man friska, marcherade efter hög kongl. befallning til Vestergötland: desse landvägen, men de sjuke transporterades sjövägen til Uddevalla, och sedan tillika med de friska landvägen til våra destinerade stånd-qvarter kring om Lidköping och Mariestad. Det voro mycket at berätta om denna marchens besvärligheter och så många sjukas varsamma framskaffande, men jag har sådane förebåd, som befalla mig at intet vara långsam, emedan krafterna aftyna, sjuk- och bräckligheter tiltaga, ty måste jag skynda mig innan til äfventyrs döden slutar altsammans.

Förr än afmarchen skedde från Strömstad, avancerade jag til första capitaine vid Lif-compagniet, medelst hög kongl. fullmagt, under d. 18. martii 1718. Nu ligga vi uti våra förenämde stånd-qvarter, under-officerare, med corporaler och gemena på husmans kåst, som blefvo så väl skjötte och plägade, at större delen innom 3:ne veckor

voro friske. Vi blefvo således här ståendes hela sommaren til dess recreuter ankommo ifrån landet som regementet completterade. Emedlertid anskaffades til förestående norrska campagnen, af läder inrättade vattensäckar, såar och ämbar, med der til hörande packsadlar och trots-hästar, emedan alt fält-bagagie af hvad namn det vara måtte, skulle fortskaffas på hästeryggen. Jemte detta fördrefvo vi tiden med et continuerligt excercerande til den 3 october, då vi efter hög kongl. befallning ryckte utur våra qvarter och sammanstötte hela regementet uti Lidkiöping, ställandes vår marche (i Herrans namn) på Vennersborg, Eda skants och Friedrichshall. NB. Huru bedröfvelig denna expedition aflopp är nog beklageligen beskrifvet, när jag allenast med et blödande hjerta och tårefulla ögon måste berätta, at den slutades tillika med vår oförlikneliga och oöfvervinneliga stora monarchs konung CARL den 12:tes, glorvyrdigste i åminnelse, lif.

Vårt regemente blef ifrån Strömstad på galeyor öfvertransporteradt til Marstrand och derifrån marcherade vi til Götheborg at förstärka garnizonen; sedan regementet upmarcherat på torget, formerades fyrkant och afsvors souverainiteten samt hyllades Hennes Kongl. Höghet, då varande arf-prinsessa *Ulrica Eleonora* för Svea Rikes regerande drottning. Derpå blefvo vi hos borgerskapet inqvarterade och var vårt vistande der til januarii månad 1719, då vi fingo ordres at upbryta och marchera til Västerbotten, et land som jag aldrig sedt, fast jag tjent vid regementet på 13:de året. Vi fortsättja nu denna långa marchen, utan at omröra hvad härvid passerat, till dess vi hinna Gjefle stad, hvarest jag träffade min kära hustru, som uppehölt sig der

hos sina kära föräldrar med sin lilla son. Desse både med amman och en piga gjorde nu en tämmelig tilökning både på hushållet, som besväret under marchen; men vi vilja nu tiga med altsammans och fortsätta vår resa i tysthet, til des vi komma til våra hemvist i Västerbotten, allenast anföra denna märkvärdigheten, at hela regementet med alt bagagiet marcherade den 22 maij öfver stora Uhmeå elf, åtminstone 2000:de alnar bred, på isen, och den 25 der på följjande gick hon ren och klar.

Först i junii månad kom jag med compagniet til Luleå sockn och må tilstå at detta landet behagade mig ganska väl och icke mindre folket, som äro mycket gudfruktige, ganska ärlige och välmenande, samt rätt snygge och renlige så i städerne som på landet.

Här skulle jag nu finna mitt hemvist och tilstår at jag rätt fant min räkning dermed, men det varade intet länge förr än jag fick ordres at med compagniet upbryta och marchera til Uhmeå, som oroades af ryssarna; denna marchen som var 29 mil, gjorde jag således med båtar på 4 dagar.

Här camperade nu regementet hela sommaren och förnötte tiden med excercitier och hvarjehanda krigs öfningar, hvaruti vår öfverste von Buddenbrock var så ganska utlärd, at jag vet mig intet hafva kändt någon starkare officerare.

Under denna tiden ankom Hennes Maj:sts, vår nådigste drottnings allernådigste befallning, at alla second eller på värfvad fot stående officerare skulle indragas, lemnandes öfversten den pouvoir at behålla de officerare vid regementet som han funno habilaste och sig bäst förnögd med, de

andra skulle han munstra ut och öfversända förteckning på dem, då de skulle hafva at undfå et halft års gage, och den som åstundadade et nådigt afskjed; men dem som ville låta anteckna sig för expectant hade ock dertil frihet.

Reductionen blef derpå strax företagen och afgick 2:ne capitainer och 3:ne utom compagnier samt 7 stycken lieutenanter. Jag hade då den lyckan at blifva conserverad och fick transport på Skiellefteå compagnie, hvarest jag hade fången antecessor, med hvilken jag måste dela halfva lönen, men fick af kongl. Stats contoiret årl. 100:de d:lr sr:mts ärsättning.

Sedan denna ändring var för sig gången, och ingen ting hördes af fienden, blef regementet lemnat tilstånd at gå hem, hvart compagnie til sina socknar, dock så, at de hvar ock en i sitt compagnie skulle hålla postering vid sjökanten, at observera fiendens rörelser.

Denna vinteren öfver fingo vi vara i ro, fast cossacker hotade med inbrått vid Tårneå, men blefvo afskräckte, förmedelst våra 1720 til Västerbotten ankomne pålska vallöscher som hos ryssarne gjorde et antal af 2000:de man, fast än de ej voro mer än 120. Detta året 1720, blef jag åter commenderad med en lieutenant, en fendrich och 6 underofficerare samt 100:de man corporaler och gemena om våhren til Uhmeå på postering, emedan et ryckte upkom, at et flygande parti cossacker skulle komma öfver Qvarcken och söka at upbränna Uhmeå stad, men isen blef redan så svag at de dristade sig intet åstad; ty fick jag efter 10 veckors förlopp tillstånd at gå med min commendering hem igen.

Samma åhr i october månad bekom jag ordres at med hela compagniet upbryta och marchera til Torneå som af fientliga cossacker oroades, härtil sammanstötte Piteå, Luhleå och Calix compagnier, emedan tidningar inlupo, at ryssarne redan voro uti Uhleå i Österbotten som är 15 mil ifrån Tårneå. Nu var man syslosatt med proviants indrifvande och magaziners uprättande, så för infanteriet som Åboländska och Viborgska Cavalleriet, hvilka regementer commenderades, det förra af general major Yxkull och det senare af öfversten Rehbinder; och som tilräckelig proviant och fourage, i kringgräntsande socknar uti Västerbotten ej stod at erhållas, ty blef jag med 100:de man soldater samt 50 hästar med behörige officerare commenderad at gå in uti Österbotten och fatta posto uti Kymi sockn och Carjalati by, hvarest sedan jag förvarat mig med spanska ryttare och tjenliga förhuggningar genom utsatte utposter gjordt mig säker, at intet kunna öfverumplas, innan mina utposter mig derom averterat, lät jag genom krono-betjenterne ock medgifne soldaters tilhjelp uti en hast sammandrifva så mycken proviant och fourage, at magasinerne blef i Torneå väl fournerade. Jag blef här ståendes i 9 veckor och hade genom en prest i Uhleå dagelig underrättelse om ryssarnes företagande och styrka, hvilkom han inbillat at jag var 400 man starck och hela forcen i Tårneå 5000 man, så at de ändrade sin dessein at gripa oss an, utan drogo sig af til Vasa igen. Härom at blifva säkert underrättad, skickades en qvarter-mästare som lät bruka sig som spion til Uhleå och efter 8 dagars förlopp återkom, med berättelse at fienden dragit sig tilbaka til Vasa och tänker gå öfver

Qvarken på isen til Uhmeå, som nu var 46 mil ifrån oss. Härpå blef jag med min commendering åter kallad til Torneå (som skulle betäckas af Tårneå och Calix compagnier), de öfriga fingo ordres hals öfver hufvud at marchera Uhmeå til undsättning, hvarest låg allenast 250 man af regementet.

Vi voro nu begrepne i denna marchen ungefehr först uti martii månad 1721, då åter tidningar inlupo, at fienden sökt allenast at narra styrkan ifrån Tårneå på det han sedan samma ort så mycket bättre och lättare kunde förstöra, hvarföre vi fingo befallning at stadna hvar och en i sin sockn til vidare; men det varade intet längre än til maij månads början, då jag efter befallning med halfva compagniet måste marchera til Uhmeå och lemna halfva compagniet med lieutenanten hemma, socknen til betäckning. De 2:ne nästgräntsande compagnier stötte ock til Uhmeå, samt 200:de man af Viborgska Cavalleriet, Åboländska Regementet voro efter ordres til Gefle afmarcherade. Fienden som med sin gallei flåtta til några och 60 stycken med en besättning af mer än 7000:de man, brände hela kusten ifrån Stockholms skjären ända til Piteå i Västerbotten, stod intet at hindra des brännande och härjande, emedan när posteringarne marcherade at betäcka en ort, så gick han sjöledes til en annan, och när man då ville undsättja den, så gick han til den man förlåtit, så at fienden utan någon mans förlust förhärjade hela sjö-kusten intil Piteå, derest den ifrån ryska hofvet utskickade expressen hant honom, som förde commendo nembl. general Leffle med befallning at innehålla med sitt mordbrännerie, emedan underhandlingen om freden påstod uti Neustadt, som ock välsignat

vare Gud! med et länge efterönskat fredsslut, lyktade et så långvarigt blodigt krig, och försatte undersåtarena uti frid och rolighet.

Nu fick hvar och en lof at skjöta sin hushållning, och jag förskont at anföra något som här kunde föröka mit arbete intil 1738, då jag af mina camerader och hela regementet blef utvald til regements-fullmäcktig vid då instundande riksdag. Kort efter sluten riksdag och ankomst til regementet 1739, blef jag med den delen af regementet som skulle gå såsom observations troupper til Finland med 2:ne mina k. söner, den ena fältväbel och den andra sergeant, commenderad, och måste således lemna min k. hustru, sjelf 14:de person, hvarunder 9 barn räknades, hemma. Upbråttet med den commenderade delen 650 man af regementet skedde d. 21 september ifrån våra hemvister; och blef en del sjöleds transporterade öfver Qvarken til Vasa i Österbotten, hvarest comenderingen sammanstötte, så när som de af Torneå och Calix compagnier, hvilka marcherade landvägen och sedan med de förra sammanstötte i Björneborgs lähn, hvarest hela comenderingen blef förlagd uti cantoner-qvarter öfver vintern 1740. Om sommaren blefvo vi flyttade til Tavastehus lähn och förlagde kring om Tavastehus slott, hvarest comenderingen blef brukad til arbete på fästningsvärken hela denna sommaren in til hösten, då vi åter igen blefvo rubbade och förlagde uti Lampis sockn i cantoner-qvarter öfver vintern, och sommaren därpå 1741 formerades läger vid Porala, derest comenderingen camperade i tält, in til augusti månad, då sedan kriget blifvit declarerat emot Ryssland. Denna

med flere batailloner, nemligen Dahl, Södermanlands, Tavastehus och Savolax blefvo sammandragne uti et läger vid Matilla, under general majoren högvälborne baron Wrangels commando, hvarest vi stodo til den 22 aug. då om aftonen kl. 10 generalen genom en express ifrån Villmanstrand, blef af öfversten Willebrandt, som der låg i garnizon, averterad om fiendens annalkande, dock utan at veta des styrka; samma expres afsändes strax til general lieutenant von Buddenbrock, som stod 4 och en half mil tilbaka vid Qvarnby, och blef af general Wrangel befalt, at genast så fort som ske kunde utdela på manskapet 40 skarpa skott a man, samt 3:ne dagars proviant och gjöra sig färdige til upbrått at möta fienden och komma Villmanstrand til undsättning. Hvar ock en ombeflitade sig at först bli färdig, och sedan alla förenämde batailloner gifvit generalen tilkänna at de voro färdige til afmarche, blef ordres gifne til upbrott och marcherade så hela columnen utur lägret en god stund för dag, lemnandes de sjuka med behörig betäckning dervid; continuerades således under et starkt marcherande til Toikala, hvarest gjordes stånd, emedan manskapet begynte tröttna och en stor del blef efter. Här var nu 'största nöje at se detta hurtiga folket, med hvad lust och åtrå de praeparerade sig at emottaga fienden, alla voro sorgfällige, at laga sina gevär qvicka och fixa at de intet skulle klicka. Sedan de nu fådt dem i stånd, tvådde de sig och ömsade rena lintyg, görandes sig så propre som de skolat gå til gästebud. Sedan nu en hvar lagat om sig och fådt något til bästa, samt vederqveckt sig med det sköna rinnande vattnet, som en härlig ström förde där

förbi, fullfölgdes marchen vidare de 2 mihl, som ännu återstodo til Villmanstrand, hvarest vi anlände ungefär kl. 6 efter middagen, då alla 5 bataillonerne som tilförene i march-ordning voro afdelte, under flygande fahna och fältspel upmarcherade i följjande ordning: först Södermanlands, derpå Dahl Regementet, hvarpå följde Tavastehus, dernäst Västerbottens och sist Savolax bataillloner som posterade sig vid pass 600 steg fram för staden och formerade front emot fienden, som stodo alla berg och högar fulle, och vid vår upmarche, med hattarnes aflyftande oss saluterade.

Bataillonerne togo sina ställen i den ordning som de upmarcherade, allenast at öpning gjordes för Villebrandska som utryckte utur staden och fingo sitt stånd emellan Västerbottens och Savolax batailloner, hvilken senare då behölt af infanteriet vänstra och Södermanlands högra flygelen; Carelske Dragonerne blefvo delte, halfparten ytterst på hvar flygel. I denna ordning blef vår lilla corps ståendes at afbida himmelens beslut och fiendens inbrytande. En hvar förblef vid sin post, och bussarne vid sina gevär. Emedlertid patrullerades af dragonerne och utsläpades ur staden 8 stycken, hvilka intogo sit ställe i halfva ledet på det så kallade Qvarnberget under den tappre capitain Åbergs commando. Om morgonen skjedde någon ändring i ståndordningen, men som en hvar i sjelfva drabbningen behölt sitt förra stånd, ty går jag det med flit förbi.

Under det vi nu stundeligen väntade fiendens påhälsning med större alfvar än förleden gårdag, hade vi nog tid at praeparera oss på des emottagande, som af ingen blef för-

summat. Kl. vid pass 12, gaf fienden med sina stycken sin ankomst först tilkänna, som berättades 36 til antalet och 16000:de man reguliar militie til häst och foth; å vår sida som utgjorde in alles 3050 man gjordes i begynnelsen et tappert motstånd af alla; men som dragonerne på vår vänstra flygel intet tyckte sig kunna uthålla fiendens eld, som var ganska häftig, ty priviligerade de först, och dem följde Savolaxiska, som omsider fick Villebrantska til följeslagare, hvilka togo sin retirade til staden, derest de värde sig manligen. Emedlertid gick vår högra flygel med sådan force på fiendens vänstra, at de drefvo dem ända inunder deras stycken; men som våra blefvo af fiendens cavallerie omrände, och den delen af vår qvarblefna vänstra flygel, icke heller förmådde afhålla fiendens högra flygels myckenhet, ty blef han oss öfvermägtig, och tvingade vår lilla öfverblefna hop at retirera och omsider med flykten söka räddning, som dock minsta delen kom til nytta, emedan ganska få undankommo, utan de som intet färgade vahlplatsen med sitt blod, och tillika ändade lifvet, blefvo mäst fångne; ibland de förras tahl räknade jag beklageligen en min son, och ibland de senares mig sjelf och min älsta son. Min undfångne svåra blesseur i högra armbogan, hvaraf jag ännu lam är, emedan kulan som ej kunde utskäras ännu sitter qvar, och at blifva afklädd in på blodiga lintyget, vet Gud smärtade mig nog, men mistningen af mine 2:ne k. söner ännu mera. Jag lemnar en hvar ömsint menniska eftersinna, uti hvad tilstånd jag mig då befant; jag saknade 2:ne mina käraste barn, min egendom jemte mig sjelf var fienden gifvit til rof; hälsan var borta och

friheten förlorad, samt alla tilfällen betagne, at mera kunna sörja för min hemmavarande hustru och 9 st. barns väl och uppehållande. Högra armen som så förskräckeligen svullnade, at ryssen vid afklädandet måste skära up råck och västarmarne, hotade mig med des aldeles afskärande, emedan han blef svartblå ända igenom, ja up til finger ändarne, hvarföre jag på det bevekeligaste anhölt, at få blifva förd til hög-qvarteret eller någon feltschär som mig förbinda kunde; härtil fant sig en dragon villig, mera för dess egit interesse, än som af barmhertighet, emedan han fådt 2:ne hästar med full mundering til fribyte, som öktes genom min, och hvad han af mig plundrade, förutan 4:ra stycken officers värjor, ibland hvilka min var den ena, hvaraf baljan var borta.

Härmed tänckte han vid Hög-qvarteret gjöra en god handel, tog altså min häst, hvarpå jag satt, på sin högra, och de andra tvenne på sin venstra sida, befallandes mig at fram på min sadel föra min uniform och de 4 eröfrade värjor, så at ingen ting måtte förloras, hvilket jag ock gjärna efterkom, emedan jag den friska handen til intet annat behöfde, efter jag ej fick handtera betzel-tygelen; således förde denne förrädaren mig ifrån mine camerater capitainerne Lagerbom och Nauckhoff, fändrickarne Holmstedt och Kåås, samt min äldsta son fältväbelen Dahlberg och föraren Enberg. Jag märkte strax oråd, emedan han förde mig ifrån vägen och in åt skogen, så at jag spådde mig döden, den han mig ock ärnade. Jag såg nu ingen hjelp eller utväg at kunna frälsa lifvet, utan upsände innerliga suckningar til Gud, at han ville vara min arma siäl nådig,

emedan jag hvart ögnablick väntade mordstöten genom hjertat; dödsångesten prässade kall svett utaf min hela kropp, at jag var liksom doppad i sjön, utbrast omsider uti dessa orden på ryska: kära camerat, denna vägen leder intet til hög-qvarteret, dit du lofvat föra mig, betänk, at jag gifvit mig under ditt beskydd, såra ej ditt samvete med någon mordisk gärning å mitt lif, som mig redan som en värnlös fånge voro skänckt, utan för mig, för Christi skul efter löfte til generalen, alt hvad jag än äger i penningar, vil jag nu strax gifva dig, på det ingen skal få byta dem med dig. Hvarpå han stadnade och befalte mig gifva fram penningarne, det jag ock villigt gjorde, tagandes fram en af grönt silke och guld knuten pung, hvaruti lågo 10 ducater i guld och 20 dubbla caroliner, dem han emottog och stoppade i byxsäcken med glädje, men dödsångesten hos mig var så stor, at jag snart sjelf bedt honom gifva mig dödsstinget och sluta min jämmer, ty jag viste snart intet til mig. I det samma begynte han avancera och föra mig längre in åt skogen, sägandes, jag skal föra dig til generalen. Under förandet frågade han mig, om min förgylta ring-krage, den jag ännu hade på mig, voro af silfver, som jag med ja besvarade; å sade han, den gör du intet mera med, den kan du ock gifva mig. Jag löste den af och gaf honom, hvilken han förvarade i sin förbannade barm, sade derpå, du är nu fången och kan väl hjelpa dig utan galonerad hatt, tagandes den af mig och tryckte den utan på sin, sägandes: du skal ändå intet frysa, emedan jag nu snart skal skaffa dig qvarter; hvarpå han åter stadnade och befalte mig stiga af hästen. Jag kastade derpå värjorna

och min uniform som jag förde för mig i marken och steg af, suckandes til Gud, at han ville anamma min själ i sina nådes händer. Han steg ock af, emedan han här utsedt platsen, hvarest jag skulle offras; hans omtanka at intet villja mista något af sitt byte, gaf honom först at syssla med hästarnas sammankåpplande, på det ingen skulle gå ifrån honom. Under detta hans arbete och som han vände ryggen åt mig, var jag i begrep at taga min värja som var bar, och ränna honom igenom lifvet, men jag liksom någon sagt mig, gif honom uniformen at binda fast, så blifver han så mycket säkrare, tog i det stället den samma och sade helt sorgfällig om hans interesse: hör camerat, tag desse mina kläder och bind dem fast med svanck-remmarne at du dem intet förlorar; det behagade honom och bad mig räcka dem til sig, det jag ock gjorde. Under det han nu var i begrep med detta arbete och vände mig ryggen til, gaf Gud mig den resolution, at jag fattade värjan i vänstra handen, sättandes fästet emot mitt lif, passade udden honom i veka sidan och gjorde med alla mina krops-krafter en sådan stöt, at hon gick honom durch und durch, lemnandes värjan i den fördömda mord hundens lif, tagandes fötterne til hjelp och skogen til mitt beskydd. Jag hisnar när jag tänker på den svåra döds-fahran, hvarifrån ingen annan, än Gud sjelf igenom sin alsmägtiga arm mig hjelpa kunde; hans egit nådevärk var det, och icke min mandom, ty hurudan den var, kan synas af nästförutgående beskrifning.

Käre läsare! var fördenskul raisonabel, och tänk intet at jag på skryt skrifver något til mitt beröm, utan at upmuntra

mina barn och efterkommande (för hvilkas skull jag mig denna mödan påtagit) at eftersinna och med djupaste vördnad ärkänna och beprisa Guds stora nåd, mildhet och alsmäcktighet, som är större och outgrundeligare än all hafsens djup, och at de af detta exempel måge öfvertygade varda at för honom ingen ting är omöjeligt; ty här ryckte han mig utur dödsens käftar såsom en brand utur eldenom, utan tvifvel i den nådiga afsigt, at ännu lemna mig tid och råderum til bättring.

Jag skyndar mig nu efter yttersta krafter ifrån denna halfdöda hunden, hvars mord anslag Gud vände uppå honom sielfvan, och far som et vilddjur igenom skogen, utan at veta hvarest jag tog vägen; hvart löf som rördes, tycktes mig vara mördaren som var mig på hälarna och fördubblade mitt hastiga springande, til omsider mattheten befalte mig at stadna och uti en tjock ahlebuska sätta mig ned at flåsa. Denna hvilan var ganska farlig, emedan jag ännu befant mig innom fiendens läger; ville jag bli frälst ifrån vidare dödsfara, så skulle jag i natten och mörkret leta mig ut om ryska linien, som viste sig genom de många eldar vid hvart regemente och bataillon voro upgjorde ganska präcktige. Detta befordrade min undanflygt åt tjocka skogslundar, gjorde på somliga ställen en tämmelig skillnad på regementerne, hvaraf jag sökte mig at betjena, och tog så varsamt min kosa åt största skillnaden eller skogspark, men blef af en rysk skildvackt som hörde mig i skogen anropad, då jag begynte grynta lik et svin och slapp dermed utan vidare anfäcktning utom lägret, då jag immer fort marcherade och sökte den tätaste skog som

kunde finnas, men kom omsider in på et bokhvete fält, hvar nedanföre låg en stor sjö, dit torsten tvingade mig at gå; och som jag var kommen til stranden, hvilken var med tjocka ahlbuskar bevuxen, blef jag varse en eld intet långt ifrån, hvarest några ryska dragoner voro posterade. Jag tänkte då dricka mig otorstig och med det hastigaste begifva mig tilbaka; steg så ned til sjön at vederqvecka mig, men som jag tracterade mig som bäst, kommo 7 st. dragoner ridandes som så förskräckte mig, at jag så när lupit dem i gapet och begärt pardon, emedan jag trodde, det de hade sedt mig, men fant på et annat råd, at göra mig osynlig, sänkandes mig ned i vattnet ända up til halsen och betäckte hufvudet under en ahlebuske, at de intet blefvo mig varse. Sedan de nu voro förbi, förfogade jag mig utur vattnet samma väg tilbaka at söka skogen igen, och som jag var kommen öfver bokhvetefältet i skogsbrynen, kommo desse dragoner den vägen tilbaka, då jag hade tilfälle at försticka mig i buskarne, at de intet blefvo mig varse. Det begynte nu at lida emot dagen, ty skyndade jag alt hvad jag kunde at finna tätaste skogen, hvarest jag om dagen mig gjömma kunde. Det lyckades ock så väl för mig, at jag råkade i dagningen in mot en måse, som rundt omkring var så sank, at jag som sökte där min säkerhet öfver dagen, med stor svårighet kunde komma in på honom, utan steg ned öfver stöflarna, som förut voro fulla med vattn. När jag omsider kom där in, fant jag därtil alt för beqvämt ställe, emedan skogen var så tätt at jag intet kunde se igenom honom och til med skönt vatn som var mig en stor vederqveckelse, emedan

torsten och värken plågade mig oärhördt; utom des var han af naturen liksom befästat, at ingen med häst kunde komma dit. Här tog jag nu mitt läger och som jag efter vanligheten när jag gådt uti någon action altid haft 2 lintyg på mig, så hade jag ock nu som kom mig väl til pass, emedan jag det ena sönderref och gjorde bandagier och omslag af, med hvilka, sedan jag med urin tvättat såret, blötte med samma slag ock så godt jag kunde, förbant och skötte min blesseur.

Nu vil jag gå til min k. son, som förleden qväll såg mig convoyeras af en rysk dragon til hög-qvarteret. Alla svänska fångar blefvo samlade at genomses af fältmarschalken Lascy; men min son som nu väntade få se mig och om mitt tilstånd göra sig underkunnig, har (som han efter hemkomsten ur fångenskapet berättat) då han ibland fångarne saknade mig, blifvit som half ursinnig och omsider brustit ut i et faseligit gråtande och lamenterande, at en sten kunnat bevekas til medlidande, hvilket ryska fältmarschalken anmärkte, frågande honom hvarföre han så grufveligen gret och jämrade sig, han voro väl fången, men han skulle veta, under en christelig potentat, hvarest han skulle blifva honett och christeligen handterad. Min son invände, at han under sin olycka, väl hade den lyckan at vara under en christelig och nådig fiendes våld, men det smärtar honom, at han förleden gårdag på valplatsen måst se sin broder sättja lifvet til, och nu saknar sin fångna fader, som i aftons af en rysk dragon skulle föras til hög-qvarteret, at som blesserad blifva förbunden, men nu ibland fångarna intet står at igenfinna, utan otvifvelakteligen blifvit massacrerad; hvarpå

fältmarschalken klappade honom på axlen, bad honom gifva sig tilfreds, de döda stodo intet at återkallas, han skulle ingen nöd ha.

Frågade honom hvad han var, och af hvad charge hans fader och broder varit; då han berättade: det han vore fältväbel, hans slagna broder sergeant, och hans nu saknade k. fader capitain som lemnat en fattig enka med ännu 9 stycken hemmavarande barn efter sig, då tårarna kom denna goda gubben i ögonen, vändande sig til en närstående rysk officer, som fick befallning at upföra min son blandt öfver-officerarnes svite, så at han sedan slapp vara ibland de gemena som andra underofficerarne måtte hålla til godo.

Jag lemnar nu honom at undergå sit öde, föras in i Ryssland, och afbida Guds nådiga hjelpestund. Jag går til mitt löf-pallats igen, hvarest jag på syndiga knän med bittra tårar anropade den grundgoda Guden om des faderliga beskyddande, och at jag icke mera måtte råka uti fiendens händer, hvarmed jag tilbrakte denna dagen til des det begynte mörkna, då jag å nyo tänkte på upbrått, at genom nattens tilhjelp söka min undanflykt längre ifrån fienden, af hvilken jag hela dagen hörde gny och buller; begaf mig således, under Guds nådiga beledsagande at vandra, utan at jag viste om det bar til Ryssland eller svenska Finland. Kort sagt: på detta sättet tilbrakte jag nätterna och dagarna måste jag förgrafva mig i skogen och ligga stilla, in til torsdags aftonen då jag intet buller hörde, resolverade fördenskul at krypa fram utur löfskogen och begaf mig uppå en sandhög som var med stora trän bevuxen.

Här kunde jag nu se et tämmeligit stycke omkring mig; men jag fick på slutet se mer än jag önskade, ty nedanför på andra sidan om sandhögen låg en gård som var full med ryssar.

Jag blef helt bäfvande och tog min tilflygt ned til dälden och löfskogen igjen; men jag hant som knappast dit, förr än jag hörde gny af hästar och folk, då kastade mig strax in uti en tjock buska och blef stilla liggande som orörlig. Det var min lycka at det redan var något skumt blifvit och en liten stig låg just förbi ströflet der jag låg; samma lilla stig kommo i fult sporrstrek 3:ne ryska dragoner som blifvit mig varse, säjandes emellan sig: denna stigen håller han, låt oss skynda, så får vi honom nog fast, redo således mig förbi, men jag som fruktade flera komma efter, tordes intet röra mig mer än en sten; efter en half timmas förlopp kommo de samma vägen tilbaka och passerade mig förbi, ty då var redan mörkt. Jag väntade då intet länge förr än jag så fort jag förmådde begynte söka min säkerhet i löf-skogen och undankom så dessa eftersättjare. Jag samkade alla mina krafter tilsamman at fortsättja min marche genom natten, en annan kosa, som efter mitt tycke skulle leda mig tilbaka åt svenska sidan, hvartil jag fick anledning, då jag kom uppå omnämde sandhög, af de faseliga rökar som syntes i byarne, hvilka fienden vid förlåtandet upbrändt; dessa rökar tog jag nu til ledare och marcherade denna natten så starkt, at jag i dagningen kom fram på landsvägen en och en half mil ifrån Villmanstrand, närmare åt svenska hög-qvarteret Qvarnby, men var då så afmattat, at jag intet förmådde mera gå, utan var tvungen gå af

vägen in åt skogen at söka mig en säker hvila; men råkade med stor häpenhet en finsk bonde, som dock var en svensk undersåte. Jag torde då intet låta förmärka någon rädd-håga, utan talte honom helt frimodigt til: som jag märker at du är en svensk undersåte (thet han ock bejakade) så vil thet nu vara din skyldighet at föra mig på rätta vägen och til vårt lemmade läger Matilla, som var 2 mihl derifrån, då du vid ankomsten skal hafva at få en god vedergällning; men för all ting, at du förer mig en säker väg, så at jag intet råkar uti fiendens händer. Han svarade: at för fienden voro nu intet mer at frukta, emedan de nu redan mangrant voro aftågade til Viborg och kan du säkert hålla stora landsvägen, och behöfver nu ingen vägvisare. Jag trodde mannen, emedan han sin berättelse med en dyr ed bekräftade; han förde mig på landsvägen och tog afskjed, som mig intet var emot, emedan han bar en yxa på armen, som upväkte hos mig misstroende, men bonden var ärlig, högg åt mig en käpp och gaf mig til stöd. Jag beklagade mig, at jag sedan söndags morgonen icke fådt någon mat, då han tilböd mig om jag ville följja honom in i skogen, en half mil dit han flyttat med sina creatur och andra matvaror, skulle jag få mat; men denna marchen stod mig intet an, utan jag tackade honom och tog så afsked, begifvandes mig på resan igen. Jag var nu så afmattad, at jag ville aldeles försmäckta och måste som oftast sätta mig ned at hvila; jag hade nu avancerat tre fjerdedels mil, då jag blef varse en sergeant, en trumslagare och 7 stycken af Carelske Dragonerne til häst, som kommo fram ifrån en skogsväg, hvilka uppehållit på flyckten

och nu til hög-qvarteret sökte. Jag frågade dem hvarifrån de kommo och hvarthän de ärnade; de berättade sig komma ifrån skogsbygden, där de undanhållit sig för fienden och voro nu sinnade söka hög-qvarteret. Jag måste ock gjöra dem besked om min flykt och hvem jag var, bad dem, efter de alla voro beridare, de ville hjelpa mig fort med sig, emedan jag vore nu så afmattad, at jag intet mera förmådde komma ur stället. Sergeanten vid namn Lundstedt som kände mit namn, men intet min gestalt, fant sig ganska villig här til, lemnandes mig sin egen häst, tog sjelf en dragon häst och lät sedan 2 dragoner sitta på en häst som under vägen ymsade om, och förde mig således 5 och en half mil med sig til hög-qvarteret Qvarnby, dit vi anlände kl. vid pass 11 om natten. Jag träffade då först lieutenanten af Artilleriet herr Ehrenswärd som hos högvälborne herr general lieutenanten v. Buddenbrock förrättade general adjutants tjenst, hvilken hos generalen mig anmälte, och fick befallning inlogera mig uti sitt qvarter, hämta regements fältskjären herr Niffer som strax skulle förbinda mig och ordinera hvad som kunde tjena til min vederqveckelse. Om morgonen ville generalen komma til mig, efter han då redan lagt sig. Detta blef nu alt värkstält, fältskären infant sig, och så godt som det ske kunde förbant mig. Jag som nu ifrån söndags morgonen intet annat än vatn njutit, kände icke heller hunger, utan var med en stor matthet besvärad, så at jag intet annat begärte än at få hvila, hvartil denna berömda och mycket ömma herr Ehrenswärd det mästa bidrog, emedan han lemnade mig sin säng; lät afkläda mig stöflar och strumpor, hvar-

med all huden af fötterna följde, förság mig med rent linyg och strumpor samt nattmössa, påklädde mig sin egen nattråck och halp mig til sängs, räckandes mig et spetsglas renskt vin och en färsk hvete sembla, hvaraf jag näppeligen förmådde hälften förtära, ty det sökte mig så förskräckeligit, at jag blef helt vanmäktig, men somnade dermed in, så sött, at jag intet vaknade förr än kl. 9 om morgonen, då fältskären infant sig, och med sina instrumenter begynte at undersöka om kulan stodo at utskrufvas, men fåfängt, utan måste lemnat til framtiden, om til äfventyrs genom värk och materia hennes flyttning kunde befordras, som dock ej ville lyckas, ehuru tid efter annan 8 benstycken utur armbogan blefvo utbrutne. Hvad pina jag härvid måste utstå, kan en hvar eftersinna, och de som närvarande voro som ännu lefvande vitnen intyga.

Klåckan 11 för middagen kom til mig general lieut. herr Buddenbrock, som betygade sin nådiga fägnad deröfver, at jag, som redan bland de döda var uptagen nu befants vid lifvet, måste ock efter befallning göra min berättelse, huru det var tilgångit, hvilket strax genom gazetterne i Stockholm och öfver alt blef kundgjordt. Denne herren som tilförene varit min öfverste i 6 års tid, viste nu en särdeles nåd och ömhet emot mig, så at utom det jag dageligen bekom min spis ifrån hans tafell, lemnade mig frihet at i hans hus commendera alt hvad til mitt uphjelpande tjena kunde och af fältskjären mig blef ordinerat; och ehuru trångt der var efter rum, behölt jag dock mit qvarter hos min vördnadsvärda herr lieutenant eller general adjutant Ehrenswärd, som intet minskade sin ömhet,

kärlek och vänskap emot mig, så länge jag der vistades 14 dagar om jag minnes rätt.

Sedan ankom generalen en chef högvälborne herr grefve Lewenhaupt til hög-qvarteret och bodde då begge generalerne tilsammans, hvilka mäst hvar vecka gjorde mig et nådigt besök, då jag af generalen undfick 2:ne qvartals fälttractamente at köpa mig lintyg och andra kläder före; underhåld åtnöt jag så godt som generalen hade sjelf, til october månads slut, då jag blef flyttad in til staden Friedrichshamn, hvarest den öfverblefna ringa del af vår bataillon var förlagder.

Hvad under min eländes tid uti armeen förelupit, äger jag så mycket mindre kundskap om, som jag intet var i stånd at komma utur huset, och emedan för mig begynte tryta både skötsel och underhåld, ty blef jag nödsakad på fältskärens inrådande, at söka permission til Sverige, hvarest med större nytta jag kunde sköta min hälsa, som mig ock bevilljades, då jag erhölt jämte behörigt resepass af högvälborne herr general Lewenhaupt des underdåniga föreskrift til Hans Kongl. Maj:t, så lydande:

Stormäcktigste Allernådigste Konung!

Det har capitainen af Eders Kongl. Maj:ts Västerbottens Regemente, Alexander Magnus Dahlberg hos mig andragit, at ehuru väl han användt all flit och sorgfällighet, til at blifva här curerad för den svåra blesseur, som han uti Villmanstrandska actionen undfådt i högra armen; så skal han dock icke finna någon bättring deruti, hvarföre han hos mig anhållit om til-

stånd, at få resa öfver til Sverige öfver vinteren och där vidare söka sin hälsa, jemte det at honom någon benådning kunde vederfaras i anseende dertil, at han vid ofvannämde tilfälle förlorat bägge sina söner och alt sit fält-eqvipage samt sjelf på kroppen afklädd, och emedan jag gifvit mit bifall til den af capitain begärte permissionen för berörde orsak skul; så har jag ock härjämte icke kunnat undergå, at hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla honom til någon kongl. nåd och belöning, efter som han vid ofvanbemälte tilfälle, sig ganska tappert, väl och berömligen förhullit, samt dervid lidit ansenlig skada och förlust.

Framhärdar uti djupaste vördnad
Stormäcktigste Allernådigste Konungs
Eders Kongl. Maj:ts
underdånigste tropliktigste tjenare
och undersåte.
C. E. Lewenhaupt.

Fredrickshamn d. 16.
dec. 1741.

Härpå begaf jag mig efter några dagars förlopp med en dräng på resan til Pernou sockn vid Borgo, hvarest den ifrån landet ankomne resten af regementet voro inqvarterade, och som jag här träffade min bror och flere kära camerader af regementet, ty gjorde jag stånd til efter nyåret 1742 och fick så en lieutenant vid namn Tingwald (som tagit afsked ifrån regementet) til rese-cammerat åt Västerbotten, som kom mig ganska väl til pass. Vi anträdde således i Herrans namn, om jag mins rätt, d. 10 jan. 1742 vår resa, som med släda gick ganska bra, eme-

dan vi träffade et skönt åkeföre och behöfde intet vänta på skjuts, så at vi på kort tid nog kunnat fulländа resan til Västerbotten, om icke jag uti hvar stad varit tvungen mig at uppehålla, at med badningar och läkedomar låta skjöta och laga om min blesseur som ännu gick öppen. Vi hunno dock til Västerbotten i slutet af denna månad och träffade detta lähnets lands-höfdinge h. herr baron Gyllengrip i Tårneå, som uppå anmodan meddelte mig öpna ordres til alla gästgifvare i sit lähn, at utan någon minuts uppehåll, befordra min resa än vidare til Stockholm. Jag skilgdes då vid min rese-camerat, och kom efter et par dagar til mit egit hemvist, uti Skellefteå sockn och Degerbyn, hvarest jag Gudi ährat fant min kära hustru och hemmalemnade barn vid hälsan, och med hjertans glädje omfamnade.

Vi blefvo då tilsammans i 3:ne veckor, då jag som med åkeföre ville komma fram til Stockholm, måste åter igen lemna min kära hustru och barn och begifva mig på resan, som Gud ske lof! gick så lyckeligen, at jag d. 7. martii anlände til Stockholm, sedan jag med släda rest 240 mihl. Jag kom nu at logera på den så kallade Trumpare backen uti kongl. laquejens Hoffmans gård, sedan jag nu genom fältskären Boltenhagen några dagar låtit laga om blesseuren, anmälte jag mig hos Hans Excellence grefve Carl Gyllenborg, som mig dagen derpå för Hans Maj:st praesenterade, då jag hade den nåden i des egna nådiga händer aflemna generalen en chef grefve Lewenhaupts åberopade underdånigste föreskrift. Hans Maj:st gjorde åtskilliga quaestioner både om et och annat, som jag med underdånig

försiktighet besvarade, men här med flit utelemnar; omsider försäkrade Hans Maj:st at hafva mig uti nådig åtanka, och om någon commendants station blefvo ledig, skulle jag framför någon annan därmed blifva hugnad och ihogkommen. Emedlertid ville Hans Maj:t draga nådig försorg, at penningar til läkare löhn för mig blefvo utassignerade, som jag ock dagen derpå fick anordning på 200 d:lr sr:mt. Jag tog derpå underdånigt afträde och förfogade mig til qvarteret, sedan jag på Riddarehus- och Stor-torget råkat några goda vänner, som förklarade mycken kärlek och vänskap för mig; de ville alla hafva mig til middags måltid, men på det jag ingen måtte göra emot, invände jag, at mig voro åkommen en anstöt, som intet tillät mig bli i huset en fierndels timma i sänder, jag ville när detta går öfver, alt för gjärna profitera af deras offererade vänskap, men rätta orsaken, at jag icke ville gå til någon, var min släta ajoustice, som de ock kunde förstå.

Andra morgonen medan jag ännu låg på min säng, inkom en skräddare och sade sig vara anmodad at gjöra mig en ny klädning, om jag allena ville låta veta, huru den skulle vara. Jag frågade: af hvem han voro utskickad? men han sade sig intet hafva låf at säjat. Jag lät honom taga mått af mig och beskref vår uniform, at jag på det sättet ville hafva den samma, hvarmed han tog afsked, och 3:dje dagen om morgonen kom med klädningen färdig igen, tillika med en fordrad röd samets-erm, emedan de sedt mig uti en luden fårskins-erm dragen utan på högra armen at hålla honom varm; här bredevid hade han et par svarta silkesstrumpor och en 300 d:lr kopparmynts sedel.

Jag tog detta emot som en himmelen mig tilskickad gåfva och prisade Gud i mitt hjerta; men efter jag intet fick namn på någon af mine välgärningsmän, bad jag utskickaden nedlägga min ödmjuka tacksägelse, som han lofvade, dock begjärte min sedel på hvad han lefvererat, som han ock bekom och gick dermed fort, sedan han passat kläderne, som voro rätt väl träffade. Jag blef nu några dagar inne, til des jag förskaffat mig skor, hatt och peruque med fint linne och mera, som kunde accordera med det förra; begaf mig sedan til Hans Excellence gref Gyllenborg, han ville igen praesentera mig för Hans Maj:st at jag måtte få nedlägga min underdånigaste tacksägelse för de undfågne 200 d:lr sr:mt, hvilket han ock gjorde. Detta blef värkstält, och tog Hans Maj:st mycket nådigt up, at jag, som jag sjelf berättade, användt penningarne til så propra kläder, läggandes det dertil: *nu kan I visa ehr i håfvet, när I vil, så har Vi ock tilfälle at påminna Oss ehr, i fall någon öpning skulle existera*, tog så underdånigt afträde och begaf mig på Riddarehus-torget. Jag fick den dagen ock så länge jag var i Stockholm, intet ondt efter värdar til middagen, utan alla ville de hafva mig. Det voro för vidlöftigt at beskrifva, all den höflighet, kärlek och vänskap, som denna stadsens ädla och berömmeliga borgerskap mig beviste, ty utom alla de douceurer jag i deras hus åtnjöt, hade jag väl i contant och redbart af dem öfver 1000:de d:lr sr:mt; deras åminnelse skal hos mig och mina barn aldrig dö, utan lefva i vördnadsfulla hjertan så länge lifvet räcker.

Under det at jag uti alt nöje således förnötte min tid,

fast under mycken värk, emedan blesseuren som nu var läkt slog åter up igen och tog en ben ut, blef stads-majors sysslan i Malmö ledig, hvilken jag fant för mig, som var lahm blifven och satt ur stånd at göra tjenst vid armeen, ganska tjenlig; anmälte derföre straxt mit petitum hos Hans Excellence grefve Gyllenborg, at jag vore sinnad söka denna lediga stads-majors sysslan, med begäran, han ville vara mig härutinnan beforderlig, som han ock lofvade, men sade derhos, at formel ansökning om successionen får intet ske, förr än efter en månads förlopp. Jag tyckte detta var odrägeligt at vänta så länge, emedan jag befarade det någon annan skulle komma mig i vägen; han märkte min oro och sade fördenskul: Hans Maj:t känner ehr nu, besynnerligen på ehr röda arm, gå hvar morgon up til hofvet i bönen, at Hans Maj:t får se eder; torde hända, ni finge tilfälle uti underdånighet hos Hans Maj:t, munteligen yttra edra tankar, då befallning torde följja at inkomma skrifteligen med ehr ansökning, och då har ni vunnit spel. Detta förslaget lyckades ock ganska väl; ty dagen derpå gick jag up til hofvet i bönen, och sedan den var slutad, stod Hans Maj:t och talte med öfver-ståthållaren herr baron Fuchs och blef mig i det samma varse, seendes mig med en leende mine och nådiga ögon an, avancerandes några steg länger fram på golfvet, då berörde öfver-ståthållare gaf mig en vinck at träda Hans Maj:t närmare. Jag trädde således dristeligen fram, tagandes Hans Maj:t om knän som straxt nådigst frågade: om jag fådt kulan utur armen; jag svarade i underdånighet med ney, utan i det stället är för några dagar sedan et litet stycke ben uttagit, som jag hade at framte;

Så lär ni då blifva lahm, invände Hans Maj:t, *och intet kunnen tjena mer vid armeen.* Det är just det, jag af hjertat beklagar, sade jag ock fördenskull i underdånighet anhåller, at blifva benådad med den i Malmö ledig blefna stads-majors beställningen. *Är den ledig,* sade Hans Maj:t! *skal ingen annan få den: ni kan komma in med er underdåniga ansökning.* Jag tog Hans Maj:t andra gången om knän och tackade underdånigst för Hans Maj:ts nådiga försäkran; hvarpå Hans Maj:t vände sig til praesidenten Cronstedt som stod där när; denna herre yttrade sig på följjande sätt: Ehrs Maj:t! denna ärliga mannen förtjenar at nådigst blifva ihogkommen, ty det är en kjäck och fullkomlig officerare. Hans Maj:t sade: *han har ju redan Vår nådiga försäkran at blifva stads major i Malmö,* vändandes sig ifrån baron och praesidenten Cronstedt och gick in i sitt rum beledsagad af många herrar. Cronstedt gick ned och satte sig i sin vagn, dit jag honom följde, befallandes mig komma til middags-måltid, och for så up i Krigs-Collegio.

Jag gick nu ganska glad ned af håfvet, och tycktes mig redan hafva fullmagten i händer.

Om middagen infant jag mig hos herr praesidenten Cronstedt, som bad mig intet vara alt för säker, ty det är ovist om amiralen och lands-höfdingen Sjöblad förer ehr på förslaget, utan han icke får Hans Maj:ts nådiga befallning dertil. Emedlertid vil det vara högst angelägit, at I med första skrifver honom härom til, jag vil ock meddela ehr min föreskrift, ty han är min goda vän. Kunde I ock få öfverståthållarens herr baron Fuchs föreskrift, försäkrar jag, at

den ock hos honom är mycket gällande. Jag anhölt derpå 2:dra dagen härom hos öfver-ståthållaren, som mig den samma nådigt beviljade och volant öfverlemnade. Härmed förfogade jag mig til h. herr praesidenten Cronstedt och bekom äfven des utlofvade föreskrift, hvilken volant mig lefvererades med befallning, at nästa postdag, jemte min egen ansökning på Malmö öfversända, som ock blef värkstält. Detta alt hade den önskeliga värkan, at jag den andra i ordningen blef på förslaget upförd, hvilket ammiralen och lands-höfdingen Sjöblad, genom et nådigt handbref mig förständigade, med befallning, at nu som närvarande, sjelf vigilera.

Jag anmälte mig derpå hos herr secreteraren Arnell, (som förrättade stats-secreterare syslan under herr Falkers sjuklighet,) med begjäran, han ville bidraga til min befordran och låta mig veta när cabinets-dag blefvo, på det jag måtte infinna mig.

Han lofvade det, och hölt ord som en berömlig herre; skickade 2 dagar förut efter mig, berättandes, at öfvermorgon blifver cabinets-dag, då Deras Excellencer Posse och Cederström blifva cabinets-råder, och är nödigt, at I anmäler ehr hos högbemälte herrar, at få dem på ehr sida, hvilket jag intet försummade, utan dagen derpå hos dessa herrar ödmjukeligen anhölt, at vara mig vid detta tilfälle behjelpelige, medelst underdånigt påminnande hos Hans Maj:t om des mig nådigt gjorda löfte, hvarom de mig nådigt försäkrade, med befallning, at sjelf infinna mig uti audience-rummet, som jag dagen därpå, då cabinett blef, ej förgat, utan ibland många flera som väntade befordran,

mig instälte. Klåckan vid pass 10, kommo Deras Excellencer cabinets-råden ut, tillika med stats-secreteraren, hvilken vid förbigående gratulerade mig til stads-majors beställningen i Malmö, emedan det nu voro för mig resolverat. Jag nedlade hos dem min aldraödmjukaste tacksäjelse, och blef med de andra som haft lika lycka med mig, qvar i rummet, i mening, at vid Hans Maj:ts utkomst få nederlägga vår underdånigsta tacksäjelse; men Hans Maj:t gick ur sina rum på andra sidan och reste ut at promenera och detta var en fredag.

Om måndagen derpå, som var den 29 maij, blef genom en vaktmästare ifrån Krigs Expeditionen mig berättat, det fullmagten för mig, voro redan färdig och underskrifven; jag kunde, när jag ville komma up, den at emottaga, hvarmed jag intet drögde, utan infant mig straxt, och blef af herr stats-secreteraren jemte gratulation, med stads-majors fullmagtens öfverlemnande hugnad; hvarpå jag aflade min compliment, och sedan jag betalt cancellie gebur 37 d:lr 16 öre sr:mt, gick ganska förnögd mina färde, och i stillhet prisade Gud i mitt hjerta, som mig med detta stycke bröd nådeligen försedt.

Nu var för mig angelägit at eftersinna, huru jag måtte få min i Västerbotten efterlemnade k. hustru och barn, först til Stockholm at sedan gjöra mig föllje til Malmö, anhölt fördenskul i underdånighet hos Hans Maj:t, (sedan jag först aflagt min underdånigste tacksäjelse för undfången nådig fullmagt) om Hans Maj:ts allernådigste permission på 3:ne månader til denna förrättning, som mig i nåder bevilljades, hvarpå jag med h. rådman Höyers fartyg ifrån Piteå af-

seglade til Västerbotten 150 mihl, sist i junii månad och efter 24 dagar ankom til mitt hemvist och träffade min k. hustru och barn färdige med de andre landsens inbyggare at begifva sig på flygten undan fienden, som nu redan begynte spela mästare i Finland; var fördenskul intet lång tid at betänka sig på, utan tingade mig genast in med hustru och barn samt en dräng och en piga, in alles 12 personer, på ett annat herr rådman Höyers segelfärdigt liggande fartyg, och begaf mig på återresan, utan at få taga något af min egendom med mig, mer än våra gång- och linkläder, samt behörige sängkläder och sjöprovision, så mycket, som under resan til nödvändigt underhåld betarfvades; all vår annan ägendom med hemmanet och hela års grödan, måste jag nästan lemna i sticket, efter ingen dristade sig kjöpa någon ting, emedan de intet viste, huru länge de fingo behålla sin egen ägendom. Dock på slutet infant sig en resolverad bonde, som böd mig för hus och gård med gröda och alt 700 d:lr kppr:mt; jag fant bättre vara, få något än intet, tog hvad han böd, och sedan jag så fort möjeligt var på 5 dagar lagat mig til på resan, gick jag om bord på förbemälte fartyg, som redan lyftade ankar, och begaf mig så i Herrans namn med hela hushållet på återresan til Stockholm igen, ifrån en ort, hvarest jag i 23 års tid bodt, prisat vare Gud! under en god hälsa och nödtorftig utkomst, iblandt et gudfruktigt och christeligit folkslag, som uti trofasthet och ärlighet, äger företräde fram för många nationer, snälle, mycket arbetsamme, snygge, renlige, ganska läraktige och slöge, så at jag nästan intet handtvärk vet, som de icke äro upodlade uti, des utan

täflande med hvarannan, at visa kärleks och barmhertighets värk, så emot främmande som inländska, ock uti christendoms kundskap mycket för sig komne. Det beröm som detta lähnets infanterie regemente i alla tider förtjent, lemnar jag någon annan at omröra, emedan det vil intet anstå mig, som sjelf ifrån 1707 til 1742 stådt som tjenstgjörande härvid, något at nämna, för misstankar af egit beröm.

Vår återresa gick tämmelig contrair, emedan vi för motvind, oftast måste söka hamn, så at vi intet kommo til Stockholm, förr än medio augusti. Här måste jag nu fördröja, til des jag med något afgående fartyg til Malmö kunde blifva transporterad. Emedlertid måste jag betala en dryg hushyra och med stor kostnad underhålla mig sjelf 12:te, in til des, efter 17 dagars förlopp, mig af herr handelsmannen Degerman blef lemnat tilstånd, at med des fartyg gå fracktfri på Carlshamn, hvilket anbod jag med mycken tacksamhet emottog, och i slutet af augusti månad med detta fartyg afseglade, men blef i Stockholms skjären af motvind 14 dagar uppehåldne, så at vi intet hunno til Carlshamn för än medio september, då jag utan frackt rest ifrån Stockholm til Vesterbotten och tilbaka åt Stockholm igen, på herr rådman Höyers fartyg 300 mihl, och nu ifrån Stockholm til Carlshamn med lika förmån. Vid ankomsten til sistnämde ort hvarest jag kände ingen människa, blef jag med så mycken höflighet undfägnad, at jag knapt kunde finna mig, emedan herr handelsmannen Lundberg updrog mig en gård, at under mitt vistande där bo fritt uti; herr handelsmannen Lindahl med flere andra gjorde mig åtskillige andra douceurer, som jag omsider förmärkte härröra af herr

handelsmannen Degermans för mig aflemnade recommendation med påsten. Emedlertid måste jag praeparera mig at resa med hela suiten landsvägen til Malmö, hvarvid jag hade mycken assistance af förenämde vänner, så med vagnars anskaffande, som skjutsbönders betingande, hvilka skjutsade ända fram til Malmö emot 5 d:lr sr:mt för hvart par hästar, at jag slapp byta om skjuts och packa in i hvar gästgifvare gård; och som en min dotter blef så häftigt sjuk, at hon intet kunde föllja med, ty ärböd sig herr Lindahl at taga henne i sitt hus, låta sköta henne som sit eget barn, och när Gud återskänker hälsan besörja om hennes fortskaffande til Malmö, eller i fall Gud skulle kalla henne, befordra liket med tilbörlig heder til sitt hvilorum.

Jag lemnade då henne under Guds och denna älskansvärda mannens vård där, och begaf mig med de andra på resan, som Gudi lof gick lyckeligen och väl för sig, så at jag med hustru, barn och husfolk kommo oskadde fram til Malmö, några dagar för Michaeli, sedan jag det åhret för min egen person rest til lands och sjös 640 miler, men med hustru och barn allenast 250 mihl. Det kan nu en hvar tänka, hvad under en så lång resa åtgådt, så at ej underligit var, om tvinsoten kommit i pungen och gjordt förrådet magert.

Jag kom nu på en vild främmande ort, hvarest ingen kände mig; ingen ting fant jag för mig, och litet nog hade jag med mig, men den nådefulla Guden som altid så nådeligen stådt mig bi, lät genom stadsens borgerskap som väl kunde uträkna min situation (emedan ryktet om mina olyckor långt för min ankomst var dem bekant) så rike-

ligen fournera både mitt visthus, kök och källare, at jag öfver vintren hade min rikeliga utkomst och brist på ingen ting, hvilket til deras beröm, jag funnit mig skyldig at införa. Min i Carlshamn efterlemnade k. dotter, som återvunnit hälsan, kom efter 7 veckors förlopp til oss i Malmö.

Jag blef efter hand alt mer och mer bekant, och vant ju längre ju mer detta berömliga borgerskapets ynnest och kärlek, hvaraf jag dageligen hade nya röhn, var dock tvungen at göra credit och sättja mig i skuld, så til husets etablerande som hustru och barns någorlunda skickeliga beklädande, så framt de eljest skulle kunna conversera hederligit och förnämt folks sälskap. Jag saknade härvid mycket mina herrar förmän, amiralen, lands-höfdingen och öfver-commendanten högvälborne herr baron Sjöblad samt öfversten o. commendanten h. baron Hamilton, hvilka då voro vid riks-dagen, fast de frånvarande gjorde mig åtskilliga douceurer. Jag vinlade mig om at göra mitt embete, och för öfrigt lefde sacktmodelig och stilla; sökjandes på alt sätt, at hålla god harmonie emellan garnisonen och borgerskapet.

År 1744 blef jag antagen som broder och ledamot uti det så kallade S:te Knuts-Gildet i Malmö, enligt detta samhällets mig meddelta trykta fullmackt, under den 20 junii berörde år, och det, utom den vanliga afgiften som är 25 d:lr sr:mt för hvar och en som til Knuts-broder blifver antagen.

År 1748 d. 7. november blef jag af Hans Kongl. Maj:st konung Friedrich den 1:sta glorvyrdigst i åminnelse, benådad med *riddare* värdigheten af *Hans Kongl. Majestäts Svärds-*

orden, betalte för ordens-tecknet och riddare-brefvet 42 d:lr silfvermynt.

År 1750, sedan jag några år bortåt släpats med sjukdom, tiltagande höga åldren med föreskrefne svåra fattigver och undfångne blesseurer tilskyndade mig en oliderlig värk och vedermöda, hvarmedelst krafterna så aftynade, at jag intet förmådde skjöta min syssla med den force som jag både önskade och borde, hvilket påminte mig beställa om mitt hus, och vara omtänckt huru jag måtte kunna förnöja mina creditorer och besörja om, huru efter min död, som jag tyckte stå redan för dörren, min k. hustru och barn måtte hafva något ställe at fly til, hvarest de kunde hafva tak öfver hufvudet; och som här til intet var någon annan utväg, än inlåta mig uti accord; ty resolverade jag med mine herrar förmäns samtycke och inrådande, at byta indelning med capitainen af högvälborne herr general majorens, öfverstens och commendantens samt commendeurens af Kongl. Maj:sts Svärds orden, då varande baron, nu grefve Gustaf David Hamiltons regemente, herr Samuel Stobeus emot en summa af 8000:de d:lr sr:mt, med förbehåll, at sedan jag bekommit min transport fullmagt, skulle jag straxt derpå i underdånighet anhålla om et nådigt afskjed.

Detta bytet blef af bemälte herr general major och grefve Hamilton i underdånighet Hans Kongl. Maj:t föreslagit, som det samma i nåder bevilljade, så at mig transports-fullmagt på capitains indelningen vid grefve Hamiltons regemente, och herr capitain Stobee stads-majors fullmagt i mitt ställe den 6 martii nästförenämde år allernådigst meddeltes, hvarpå jag, uppå underdånig ansökning, erhölt et nådigt afsked

den 30:de i samma månad, sedan jag på det sättet som föreskrifvit är, tjent cronan Sverige, under 3:ne krönte hufvudens glorvyrdigste regering, neml. glorvyrdigste i åminnelse konung Carl den 12:tes, Hennes Kongl. Maj:t glorvyrdigste i åminnelse drottning Ulrica Eleonoras och Hans Kl. Maj:st glorvyrdigste i åminnelse konung Friedrich den 1:stas ifrån den 15 januari 1703 til den 30 martii 1750, som gör tilsammans 47 år 2 och en half månad. Jag slutade då min tjenstetid, och begynte min rätta eländes tid, emedan den förflutna lemnat den senare, jemte en hög ålder, en utfattiguerat kropp, af många svåra blesseurer förlammad och illa tilpyntad, nu med värk och olidelig vånda så plågad och ansatt, at jag icke utan största orsak af hjertat önskar et nådigt och saligt slut. För vår nu regerande allernådigste konung, konung Adolf Friedrich, hvars nådiga anträde til svenska thronen jag äfven haft den nåden at öfverlefva, kan jag på intet annat sätt betyga min underdåniga plikt; än så länge jag ännu lefver under mitt elände, med trogna böner hos den nådiga Guden anhålla, om Hans Kongl. Maj:ts och Hennes Kongl. Maj:ts vår aldranådigste konungs och drottnings högstönskeliga välgång. Herren bekröne Deras Kongl. Högheter cronprintsen och de öfrige kongl. arf-printsarne och den kongl. prinsessan med all uptänkelig hög kongl. sällhet och lycksalighet!!!

Til himlen sätt din lit var med Guds villja nögder,
Fast lyckan tin är tung, tro fritt den som är bögder

Med hjertat til sin Gud, och hafver dygden kär,
I tid och evighet han säll och lycklig är!

* *
*

Sedan jag (som utgifvare af framledne stads-majoren ock riddaren af kongl. Sverds-orden, välborne herr Alexander Magnus Dahlbergs märkvärdiga lefvernes beskrifning) följt des egenhändiga annotation, fordrar min skylldighet at til slut, i all korthet lemna allmänheten kundskap om bemälte herres död och ålder, som mig uppå anhållan är meddelat.

Efter en inemot 87 år förd christelig och ganska hederlig vandel med thervid förknippade både glada och sorgeliga händelser, slutades majorens och riddarens förundransvärda lefnadslopp; då Herren öfver lif och död, behagade den 5 martii 1772 saligen ända des jordiska lefnad, i Carlshamns stad, sedan han under många utstånдne svåra och pinosamma sjukdomar med största undergifvenhet och et igenom then Heliga Anda styrkt tålamod väntat efter sin förlossning.

Berörde herres nu varande förnäma anhöriga och vänner, lära icke utan ömmaste saknad genomögna denna beskrifning! Tagen derföre ej til misstycko, det jag, under enskylt ro och tidsfördrif, vid lediga stunder gjordt mig et nöje der af, at omskrifva salig herren befinteliga original och det sedermera til trycket befordra.

Skulle några små fel under bok-prässen sig smygt, så tordes allmänheten dem benägit tilgifva, hälst de uti hastighet kunna vara begångne. Malmö den 12. januarii 1776.

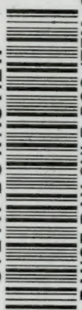
Jacob Jacobsson Malmros.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BRIEF
DL
0012342

01824443

PRIS 2 KR.

